

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA
KATEDRA MEDIÁLNÍCH A KULTURÁLNÍCH STUDIÍ A ŽURNALISTIKY

POSTUPY PRÁCE TVŮRCŮ TRUE CRIME PODCASTŮ

Procedures of the creators of true crime podcasts

Bakalářská práce

Zuzana Dudková

Vedoucí práce: Mgr. Anna Bílá

Studijní program: Žurnalistika maior / Sociologie minor

OLOMOUC 2022

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma *Postupy práce tvůrců true crime podcastů* vypracovala samostatně a použila v ní pouze literaturu a elektronické zdroje, které uvádím v seznamu citované literatury. Tato práce má 119 575 znaků.

V Olomouci dne

Podpis

Poděkování

Ráda bych poděkovala Mgr. Anně Bílé za odborné vedení mé bakalářské práce, a především trpělivost a cenné rady, které mi poskytla při jejím zpracování. Současně chci poděkovat všem, především rodině a přátelům, jež mě po celou dobu podporovali a také tvůrcům kriminálních podcastů, kteří byli ochotni na této práci participovat.

ANOTACE

Bakalářská práce nazývajcí se *Postupy práce tvůrců true crime podcastů* se zabývá postupy práce autorů podcastů pomocí polostrukturovaných rozhovorů a částečně i literární tvorby. Zaměření je kladeno na jejich motivaci a důvody výběru true crime coby žánru podcastu, přičemž součástí práce je seznámení pouze s českou kriminální podcastovou scénou. Práce v rámci teoretické části seznamuje s pojmy jako nová média, podcasting, podcast, podcatcher, true crime a další. Nedílnou součástí je také vymezení investigativní žurnalistiky a její pozice v této práci, poněvadž jedním z dílčích cílů je dle výroků jednotlivých tvůrců nalézt podobné prvky, které tvůrci shledávají s prací investigativních novinářů.

KLÍČOVÁ SLOVA

podcasting, podcast, true crime, nová média, investigativní žurnalistika

ABSTRACT

The bachelor thesis *Procedures of the creators of true crime podcasts* deals with the findings through semi-structured interviews and partly on the literature as the podcast writers progress in their work. The focus is also on their motivation and reasons for choosing true crime as the genre of their podcast, alongside part of the work being acquainted only with the Czech crime podcast scene. Within the theoretical part, the work introduces the concepts such as new media, podcasting, podcast, podcatcher, true crime, and more. An integral part is also the definition of investigative journalism and its position in this work because one of the sub-objectives, according to the statements of the individual creators is to find similar elements that the creators find with the work of investigative journalists.

KEYWORDS

podcasting, podcast, true crime, new media, investigative journalism

OBSAH

ÚVOD	7
1 TEORETICKÁ ČÁST	9
1.1 Nová média	9
1.1.1 Podcasting, podcast, podcatcher	11
1.2 Historický vývoj	13
1.2.1 Rozvoj podcastingu v České republice	14
2 TRUE CRIME	16
2.1 Vymezení pojmenování a vývoj true crime	16
2.2 Česká true crime podcastová scéna	17
3 INVESTIGATIVNÍ ŽURNALISTIKA	20
3.1 Historický vývoj investigativní žurnalistiky	20
3.2 Osobnost novináře	22
3.3 Investigativní novinář	23
4 METODOLOGIE	25
5 ANYLYTICKÁ ČÁST	29
5.1 CHARAKTERISTIKA TRUE CRIME TVŮRCŮ A JEJICH PODCASTŮ	29
5.1.1 Motiv zla	29
5.1.2 Holka z forezního	30
5.1.3 Algor Mortis	31
5.1.4 Kdo je zabil?	32
5.1.5 Pod lampou	33
5.1.6 Insta Crime Podcast	34
5.1.7 Noční můry	35
5.2 DŮVODY A MOTIVACE VÝBĚRU TRUE CRIME ŽÁNRU	36
5.3 PSYCHICKÉ DOPADY	39
5.4 REŠERŠNÍ ČINNOST	42
5.5 POSTUPY PRÁCE	48
5.6 SPOLEČNÉ PRVKY S INVESTIGATIVNÍMI NOVINÁŘI	53
ZÁVĚR	56
Seznam použitých zdrojů	58
Literatura	58
Elektronické zdroje	59
Seznam příloh	62

ÚVOD

Kriminální a detektivní tematika se v posledních letech mezi lidmi těší velké oblibě, a to nejen díky filmům, dokumentům, seriálům či zpravodajství, ale také zásluhou podcastů, ve kterých jejich tvůrci podrobně líčí detaily nejrůznějších případů a zločinů. V současné době čím dál tím méně lidí čte a je tedy pro mnohé z nich ideální a méně náročnou volbou vyhledat a spustit podcast, který jim jiná osoba o jejich oblíbeném tématu odvypráví. Spousta z nich používá podcast jako kulisu ke svým každodenním činnostem, jako je vaření, uklízení, sportování či jízda v autě. Pro někoho jiného to může být užitečné k získání pro něj dosud neznámých informací. Myslím si, že by bylo na místě vyzdvihnout Northcliffovo heslo „*Get me a murder a day!*“ (Startt, 1998). V překladu to znamená „*Dejte mi jednu vraždu denně!*“. Díky tomuto výroku, který se kdysi objevoval na novinových plátcích, si můžeme povšimnout, že už v minulosti lidé toužili po senzacích z této oblasti.

Bakalářská práce je rozdělena na tři části, a sice teoretickou, metodologickou a analytickou. Hlavním cílem je popsat jednotlivé postupy tvorby vybraných autorů české kriminální podcastové scény, přičemž součástí je i zjištění shodných prvků s prací investigativních novinářů a dalších specifík podcastových tvůrců.

Začátek teoretické části je věnován novým médiím a jejich vlastnostem, které jsou blíže představeny po vzoru dvou známých teoretiků, a to Lva Manoviche a Martina Listera. Následně se zabývám vývojem českých true crime podcastů. Přiblížím zde základní terminologii, do které neodmyslitelně patří pojmy jako podcast, podcasting, podcaster či podcatcher včetně jejich obecných definic. Dále se zaměřím na důležitý historický vývoj a na to, co podcastu, jakožto fenoménu nových médií předcházelo. Poukáži na zakladatele podcastingu a RSS kanál, jenž byl pro vytvoření podcastu, jak jej známe v nynější podobě, klíčový. Součástí je taktéž velký zájem o podcasting v České republice a s tím související „podcastboom“ posledních let. V druhé kapitole seznámím širokou veřejnost se samotným pojmem true crime. Zabývat se budu i některými konkrétními českými true crime podcasty, včetně představení jejich tvůrců, kteří byli ochotni participovat na této práci a byly s nimi vedeny polostrukturované rozhovory. Poslední kapitola teoretické části bude zaměřena na investigativní

žurnalistiku. Důležité je zmínit, že nemá jednotnou definici, ovšem zahrnuje mnohá specifika, kterým je věnována významná část práce. Zabývat se rovněž budu i historickým vývojem a samotnou osobností novináře, přičemž důraz bude kladen výhradně na novináře investigativního.

Druhá část práce se bude věnovat metodologii výzkumu. Výzkumnou metodou této práce je kvalitativní metoda, konkrétně technika polostrukturovaných rozhovorů, v rámci kterých jsem připravila pět tematických okruhů – důvody a motivace výběru kriminálního žánru, psychické dopady, rešeršní činnost, samotné postupy práce a zda existují nějaké shodné prvky s prací investigativních novinářů. Nakonec uvedu několik výhod a nevýhod kvalitativního sociologického výzkumu podle publikace Jana Hendla z roku 2016, na které se budu během výzkumu orientovat.

Hlavním cílem této bakalářské práce bude zjistit, jaké jsou jednotlivé postupy práce vybraných tvůrců českých true crime podcastů. Důraz bude kladen hlavně na jejich rešeršní činnost a důvody i motivace výběru kriminálního žánru. Dílčí cíl bude věnován tomu, zda tvůrci podcastů při své práci shledávají podobné prvky s prací investigativních novinářů a posléze budou uvedeny všechny zjištěné poznatky. Přínosem této bakalářské práce bude především seznámení široké veřejnosti s fenoménem nových médií, a sice true crime podcasty, které se v posledních letech staly velmi populárními a zastávají první příčky nejposlouchanějších podcastových žánrů nejen v České republice. Díky polostrukturovaným rozhovorům, které budou vedeny s tvůrci podcastů, bude možno blíže přiblížit různorodost postupů jejich práce a přístupům k samotným tématům.

1 TEORETICKÁ ČÁST

1.1 Nová média

Tím, že podcast patří do fenoménu tzv. nových médií, je nezbytné, aby jim byla v této práci věnována patřičná pozornost, přičemž budou uvedeny i jejich jednotlivé obecné charakteristiky, kdy tuto oblast osvětlují Martin Lister a Lev Manovich, jakožto jedni z předních teoretiků nových médií.

Neexistuje univerzální definice, jež by je komplexně představila a popsala, co všechno obsahují a čím vším jsou specifická. Kanadský mediální teoretik Marshall McLuhan jako první přišel se zmínkami o nových médiích v druhé polovině 20. století a označuje tak všechny obsahy elektronických médií. V obecném slova smyslu se jedná o celkové pole působnosti počítačových technologií, avšak podíváme-li se na to z užšího pohledu je v tomto termínu zahrnuta komunikace mediovaná díky digitálním technologiím. Největší rozkvět nových médií proběhl v 80. a 90. letech minulého století, kdy došlo k rozvoji počítačů a s tím postupně i internetu, satelitní či kabelové televize a mobilních telefonů. Jedny z hlavních charakteristik nových médií jsou totiž multimedialita a digitální kódování (Halada, Osvaldová, 2017).

Macek (2013) uvádí, že nová média lze obecně chápat z hlediska interaktivního, digitálního a síťového. Interaktivní proto, že mezi čtenářem a textem probíhá vzájemné působení, síťová, jelikož je ve většině případů možnost propojení s internetem a digitální, přičemž nad tím uvažuje jako nad nejlepším adjektivem, poněvadž zahrnuje celou oblast zájmu. Také zmiňuje, že nová média jsou čímsi relativním, jelikož ta média, jež bývala v minulosti považována za nová, jsou v současné době zastaralá a nynější nová média budou brzy nahrazena opět něčím novějším. Oblast bádání, která je poměrně mladá a zabývá se touto problematikou je nazývána jako studium nových médií.

Existuje několik teoretiků, kteří se pokusili definovat vlastnosti nových médií, avšak koncepty dvou z nich se staly nejznámějšími i nejpoužívanějšími dodnes. Jedná se o výše zmíněné, konkrétně Lva Manoviche a Martina Listera.

Lev Manovich určil ve své publikaci *The Language of New Media* z roku 2002 pět základních vlastností nových médií. Nejprve uvedl numerickou neboli číselnou

reprezentaci, která lze přirovnat k digitalitě dále zmíněného autora Listera, kde médium je algoritmické a stává se programovatelným. Z praktického hlediska to znamená, že je možné obraz objasnit pomocí funkce matematické a také jej různě vylepšit. Následně se zaměřil na princip modularity, též řečené jako stavebnicovosti, přičemž obsahy nových médií jsou dle něj složeny z modulů, které nemusí být mezi sebou provázány a mohou mít vlastní oddělenou identitu. Modularitu a numerickou reprezentaci považuje autor za dvě hlavní vlastnosti, od nichž se následující zbylé tři odvíjejí. Třetí vlastností je poté automatizace, kdy jedinec, jakožto živá bytost nemusí být součástí procesu a mnoho objektů v rámci nových médií je následně strojově manipulováno. Další vlastností v pořadí je variabilita a její proměnlivost. Jak bylo uváděno výše, nová média jsou v čase relevantní a jednotlivé objekty jsou mobilní v rámci konkrétních mediálních platform. Finálním principem dle tohoto teoretika je transkódování, které je složeno z vrstvy kulturní a počítačové, jež jsou společně provázané a vytváří zcela unikátní vztah člověka a počítače. Díky tomu se kultura vlivem počítačů obohacuje v rámci tzv. komputérizace kultury. V roce 2002 vyšel i přeložený článek této publikace pod názvem *Principy nových médií v Teorii vědy*, kde jsou jednotlivé vlastnosti nových médií popsány, přičemž celá kniha byla do českého jazyka přeložena jako *Jazyk nových médií* v roce 2018.

Martin Lister (2008) zmiňuje interaktivitu, digitalitu, disperzi, virtualitu a hypertextualitu jako pět základních vlastností při používání nových médií. Interaktivita zahrnuje několik možností, jak může uživatel s textem manipulovat, ať už upravovat nebo kopírovat. Lister ji zároveň rozdělil do pěti stupňů podle toho, jak interakce mezi textem a uživatelem probíhá. Dále popsal digitalitu, kterou provází matematické procesy. Jedná se o převedení textů analogových do digitálních bitových toků. Třetí vlastností je rozptýlení (disperze), která poukazuje na to, že jsou nová média mnohem rozptýlenější oproti těm masovým na spotřební úrovni. Následující vlastností je poté virtualita, což je metaforická oblast, ve které probíhají divákovy interakce. Lister pojednává o místě uprostřed digitálních sítí. Poslední vlastnost, kterou popsal, je hypertextualita a chápe ji ve dvou stupních. Označuje tak text odkazující na jiné texty, přičemž pořadí si určuje uživatel sám dle svých myšlenkových asociací.

Podcasty můžeme zařadit do kategorie nových médií, poněvadž, jak uvádí Reková (2021), jde o digitální formu audia dostupnou na internetu či přenášenou skrze telefonní

zařízení. Na rozdíl od rozhlasového vysílání je předností podcastu možnost volby spuštění jakéhokoliv obsahu podle potřeby uživatele. Zároveň lze charakterizovat podcast jako určitý zábavný prvek pro jedince, kteří jej využívají jako volnočasovou aktivitu (Morris, Patterson, 2015). Následující část osvětlí, jaké pojmy jsou pro pochopení podcastů a celkové problematiky zásadní.

1.1.1 Podcasting, podcast, podcatcher

Nejprve představím termín, který provází celou tuto bakalářskou práci a bez jeho pochopení by bylo velmi těžké mnohým důležitým věcem porozumět, a tím je podcasting. Pojem je složen ze dvou různých slov. Jedním z nich je iPod neboli multimediální přehrávač, který byl na trh uveden americkou společností Apple a druhý je broadcasting, což v překladu znamená rozhlasové či televizní vysílání. Spojením výše uvedených slov došlo k vytvoření termínu, který představuje prostředek šířící zvukové záznamy z internetu do mobilních a dalších zařízení. Díky tomu si může příjemce spustit podcast libovolně kdykoliv, nezávisle na tom, kdy jej jeho autor čili podcaster zveřejnil nebo kdy došlo k jeho odvysílání (Halada, Osvaldová, 2017). Lidí definujících tento pojem existuje celá řada. Jedním z nich je například profesor Rudolf Kohoutek, který podcast popisuje následně: „metoda šíření informací pomocí jednotlivých navazujících sad zvukových, audio či video záznamů“ (ABZ.cz, [online]). Autory podcastu mohou být jak jednotlivci, tak skupiny či organizace, kteří příjemcům nabízejí své obsahy a ti se následně mohou stát odběrateli konkrétních kanálů či podcastů.

V posledních letech poměrně oblíbený záznam v digitální podobě zakládající na mluveném slovu se nazývá podcast. Tento termín byl již v roce 2005 v USA vyhlášen Slovem roku a zpočátku následujícího roku se zařadil do slovníku New Oxford English Dictionary (Skiba, 2006). Existuje mnoho definic, jež se liší převážně tím, zda se jedná o jenom audiální obsah nebo i zvukový záznam včetně videa, což se promění na obsah audiovizuální. Mnoho jedinců se díky poslouchání či sledování¹ podcastu může inspirovat, motivovat, informovat, vzdělávat a také slouží k relaxaci a zabavení se ve volném čase. Má různé obsahy, ať už se jedná o zprávy, umění, historii, hudbu, komedii, vědu, vzdělávání, zdravý životní styl, sport, víru, tak samozřejmě i krimi

¹ Podcasty s vizuální složkou se nazývají videocasty

neboli true crime obsahy, které jsou nedílnou součástí této práce. Různorodá je rovněž forma zpracování jednotlivých podcastů, kterou Knapp ([online], nedatováno) rozděluje do sedmi typů. První z nich jsou klasické rozhovory, kdy si stálý tvůrce zve zajímavé hosty a rozebírá s nimi témata, jež je propojuje a nad kterými vedou rozpravy. Druhým typem jsou tzv. konverzační podcasty. Dva a více tvůrců společně participují na podcastu a vedou rozhovory mezi sebou či rozebírají téma určené přímo dané epizodě. Klíčové je, aby si dvojice, případně větší skupina dobře rozuměla a konverzace probíhala plynule bez větších potíží. Třetí možností jsou vzdělávací podcasty, přičemž v nich se autoři zaměřují na rozvoj v určité oblasti a své poznatky předávají posluchačům. Čtvrtá možnost je nejběžnější pro osoby, které jsou introvertní a rády pracují samy, jelikož se jedná o tzv. solo podcasting neboli monolog, kdy tvůrce sám mluví o nějakém tématu, které si předem připravil. Následující formu nejčastěji využívají zpravodajské či investigativní kanály. Jedná se o vyprávění novinek a faktů, jež se v poslední době udály a o kterých je potřeba mluvit. Šestý typ lze přeložit jako podcast divadel, zahrnující autory, kteří vypráví mluveným slovem fiktivní příběhy, také se této formě říká storytelling. U tohoto formátu je nezbytně důležitá silná a kreativní osobnost jedince. Poslední možností jsou série podcastů. Tvůrce se rozhodne, že vytvoří podcast, který má určitý počet dílů. Musí si sepsat scénář a mít jasnou osnovu, co a jak bude probíhat. Po ukončení vytvoří jiný podcast s dalším tématem, které jej zajímá.

Jedním z dalších důležitých termínů je podcatcher. Jedná se o anglický pojem, jenž popisuje Halada a Osvaldová (2017) a označuje program, díky kterému se posluchači a sledovatelé přihlásí do svých mobilních či počítačových aplikací a následně mohou odebírat tvůrce konkrétních podcastů dle jejich libosti. Jednotlivé díly se poté stahují zdarma do zařízení, které si posluchač zvolil. Některé epizody jsou po stažení dostupné i bez připojení k internetu, avšak určité aplikace vyžadují Wi-Fi či zapnutí mobilních a jiných dat, díky kterým si jedinec daný díl může bez problému spustit.

Všechny výše uvedené prvky vykazují znaky typické pro nová média a současně jsou prvořadým kritériem pro porozumění dané problematice této bakalářské práce.

1.2 Historický vývoj

Nedílnou složkou každé oblasti výzkumu je obeznámení s historickým vývojem, abychom byli schopni pochopit současnost, jelikož dějiny tvoří historii a slouží k výhledu a predikcím trendů do budoucnosti.

Po definici podcastingu je nezbytné věnovat pozornost historickému vývoji podcastingu, jeho zakladatelům, tomu, co mu předcházelo a jak došlo k postupné proměně RSS kanálu (viz dále), včetně osvětlení toho, kdo jako první použil pojem podcast. Důraz je kladen i na vývoj podcastingu v České republice a vymezení některých serverů, na kterých se první zmínky o tomto fenoménu nových médií objevily. Na závěr je osvětlen i současný stav posledních let podcastingu u nás a s tím související „podcastboom“.

Technologie jsou hlavním důvodem toho, jak podcast v současné době vypadá a jak se neustále vyvíjí (Morris, Patterson, 2015). Ti, kteří se zasloužili v této oblasti byli hlasatel Adam Curry a softwarový vývojář Dave Winer, jejichž hlavní myšlenkou bylo zaměřit se především na video, ne na zvuk a snažili se o automatizované šíření médií. Winer zároveň odmítal, aby sledovatelé museli platit předplatné za stahování videí, což by dle něj trvalo delší dobu než samotné přehrání, které nebylo zcela kvalitní. Curry se především snažil o spojení videa a audiálního obsahu. Trvalo celé čtyři roky, než došli k tomu, o čem celou dobu diskutovali a vytvořili první podcatcher s názvem *Apple Scripts* (Blubrry Podcasting, [online], nedatováno).

Tím, že Winer zlepšil původní technologii RSS kanálů, která byla hlavní pro vývoj podcastingu jako takového, bylo možné přenést zvuk, text i obraz najednou. Dle Barrett (2018) výše uvedená zkratka RSS znamená Rich Site Summary nebo také Really Simple Syndication. Jedná se o poskytnutí nových informací a obsahů, které webové stránky publikují denně. Znamená to, že umožňuje odběr internetového obsahu. Čtenář si uloží tzv. RSS feed své oblíbené webové stránky a poté může pomocí poslechové aplikace na svém počítačovém zařízení sledovat nejnovější aktuální témata, která jej zajímají. V okamžiku, kdy jedinec získá svůj osobní RSS kanál, je nutné nahrát jej do seznamu podcastových platforem. Existuje široká škála možností, kde jej můžete nahrát. Mezi nejznámější patří Spotify, Apple a Google Podcasts, Amazon Music, Stitcher či iTunes. S příchodem sociálních sítí, v rámci kterých se obsahy šíří

v současné době mnohem rychleji a jednodušeji, je již tento model spojený s RSS kanálem upozaděn. Poukazuje se také na to, že RSS se především užívá k tvorbě odkazů spojených s blogy a zpravodajskými weby, neustále přidávajícími aktuální informace (Cambridge Dictionary, 2022, [online]).

Halada a Osvaldová (2017) uvádí, že v této problematice byl velmi důležitý dvanáctý únor 2004, kdy v jenom z nejznámějších britských deníků *The Guardian* poprvé termín podcast použil britský technolog a hlasatel Ben Hammersley v článku *Audio revolution*, ve kterém popisuje i vývoj nových médií, které se v posledních letech výrazně rozšířily.

1.2.1 Rozvoj podcastingu v České republice

Zaměřím-li se na naši republiku a vývoj podcastingu u nás, první mediální zmínky v březnu roku 2005 uvedl Patrick Zandl na serveru *Lupa.cz* v článku s názvem *Podcast – revoluce v internetovém vysílání*. Popisuje tam, co pojem podcast vyznačuje, jak si vlastní podcast utvořit a čím je rizikový pro mediální domy (Zandl, 2005). Zpětně po sedmnácti letech vidíme, že jeho obava týkající se ohrožení mediálních domů nebyla potřebná. Jedním z dalších serverů, které téhož roku přišly s informacemi o podcastingu bylo například *Živě.cz*, kde Jiří Hlavenka zveřejnil článek *Podcasting: fenomén i trend, ale raději bud'me vkladu*, v němž nazývá blog novou žurnalistikou a podcasting přirovnává k novému typu rádia (Hlavenka, 2005). I když čeští autoři začali o tomto trendu, který se objevoval především v zahraničí hojně psát, u nás se stále žádné podcasty nevyskytovaly. Jeden z důvodů, který autoři zmiňovali ve svých článcích, proč tomu tak je byl především malý počet uživatelů v ČR disponující iPodem. Hlavenka (2005) zmínil také fakt, že české publikum nedokáže tento typ nového média vhodně ocenit, tak jako například publikum v jazykovém prostoru anglo-americkém, ve kterém dle něj bude vznikat několik desítek kvalitních podcastů, tak jako to je u jejich oceňovaných existujících mnohočetných blogů.

Macich (2006) uvedl, že za průkopníka českého podcastu lze považovat *hPod*, jenž začal vycházet začátkem roku 2006 na herním internetovém magazínu *hrej.cz*. Jedná se o zpravodajství ze světa her, přičemž epizody vycházejí dodnes každý pátek přímo na webu *hrej.cz* či na streamovacích platformách jako je Apple či Google

Podcasts, Spotify nebo Podbean. Postupně během téhož roku vzniklo několik podcastů zaměřujících se především na technologie a odborně orientované obsahy.

V posledních letech došlo u nás k výrazné změně a rozšiřování podcastové scény. Dle společnosti *Newton Media* můžeme na internetu nalézt až tři tisíce různorodých českých podcastů. Příznivci tohoto fenoménu se například staly mnohé firmy, jež si uvědomily, že investovat do reklamy, která je součástí podcastů, je velmi efektivní, jelikož získávají posluchačovu plnou pozornost. Mezi lety 2020 - 2021 se celkový počet českých podcastů zdvojnásobil oproti předchozímu roku a i v tom následujícím došlo k výraznému přísunu nových obsahů, což mohlo být způsobeno také epidemií COVID-19. Během roku 2020 také agentura *Nielsen Admosphere* v rámci průzkumu pro *Mediář* zveřejnila, že nadpoloviční většina českých internetových uživatelů je obeznámena s termínem podcast či podcasting a mnoho z nich si pravidelně minimálně jednou týdně podcast pustí (Mediář, 2021, [online]).

2 TRUE CRIME

2.1 Vymezení pojmenování a vývoj true crime

Podíváme-li se do Oxfordského slovníku, ten dvouslovné pojmenování true crime překládá jako skutečné zločiny. Dle něj zahrnuje filmy či knihy popisující opravdové zločiny (Oxford Learner's Dictionaries, 2022, [online]). Může se ale jednat i o pořady, seriály, dokumenty a videa, které jsou vysílány například na streamovacích službách, jako je *Netflix* či *Hulu*, televizní stanici *HBO* nebo na internetovém serveru *YouTube* a dalších, jejichž záměrem je převyprávět a popsat reálný kriminální skutek pomocí nejzajímavějších detailů a podrobností. Nelze přehlédnout, že kriminální podcasty neustále obsazují první příčky nejoblíbenějších a nejposlouchanějších podcastů vůbec. To si lze vysvětlit tím, že my, jakožto živé bytosti, máme nutkání testovat naši odolnost nebezpečím, které nás momentálně nepotkává, potažmo je pro nás vzdálené. Zároveň to pro některé osoby může sloužit jako pouhé zaplnění času v období, kdy nemají co na práci, a chtějí si poslechnout něco záživnějšího s reálnými hororovými prvky, což jim dodává pocit akce a strachu bez reálného vystavení nebezpečí. Za jeden z těch nejúspěšnějších zahraničních true crime podcastů, který je mnohými lidmi považován za průkopníka v tomto odvětví, je investigativní podcast s názvem *Serial*, jenž začal vycházet deset let po vzniku samotného termínu podcast. Autorkou je moderátorka a producentka Sarah Koenig, která byla součástí rozhlasového pořadu *This American Life*, jenž po několika obdobích zastával vrchní pozice na *iTunes*² (Larson, 2014).

Kriminální tematika se ale neobjevila až v posledních letech, měla zastoupení již mnohem dříve. Jak uvádí Řezníčková (2018), koncem 18. století se v literatuře rozrostla detektivní tematika založená na motivu zločinnosti a hledání pachatele. Za první průkopníky tohoto žánru jsou považováni Arthur Conan Doyle, Agatha Christie či Edgar Allan Poe, přičemž jeho *Vraždy v ulici Morgue* z roku 1841 jsou první detektivní prózou vůbec. První půle minulého století byla pro tuto oblast v československé rozhlasové tvorbě stěžejní, jelikož režisér Jan Antonín Hloubal v roce 1954 vytvořil rozhlasovou hru *Zrádné stopy*. Co se týče českého prostoru, zde byli ústředními postavami, jak zmiňují Jareš a Mandys (2019), Emil Vachek, jenž publikoval díla během dvacátých a třicátých let, dále pak Eduard Fiker, Karel Čapek, Ladislav Fuks,

² Aplikace pro přehrávání multimediálních souborů společnosti Apple

potážmo Josef Škvorecký, kteří se taktéž zasloužili o rozvoj detektivní a kriminální tematiky u nás. Detektivové pocházející z Česka jsou obvykle skromní, nesmělí, pokorní, avšak čím jsou specifičtější oproti těm zahraničním, je používání sarkasmu, parodie a shazování autorit, což pramení z období dvacátého století a s tím souvisejícím, jak uvádí autoři, antihrdinstvím. Začátkem 21. století se u nás začal objevovat zvýšený zájem o propracovanější kriminální žánr a taktéž konec dvacátého století přinesl především severským detektivkám velký ohlas, jelikož se začaly objevovat na vrchních příčkách díky svým odlišným zločineckým metodám a dopomohly tím naladit na kriminální tematiku mladší čtenáře a také písíci autory (Jareš, Mandys, 2019).

2.2 Česká true crime podcastová scéna

V České republice se true crime tematika v podcastech začala objevovat a převážně rozšiřovat v posledních letech. Jedná se o skoro třicet podcastů, které můžeme plně v českém jazyce vyhledat na dostupných platformách *Spotify*, *Apple* a *Google Podcasts* či dalších. Mnohé z nich se nedočkaly dobrého ohlasu a brzy po uvedení skončily, proto v současné době aktivně nahrává podcast méně než polovina z nich.

Prvním podcastem zaměřujícím se na žánr true crime, jenž se dostal do podvědomí mnoha lidí a těší se velké oblíbenosti, nese název *Opravdové zločiny*, jehož autorkami jsou moderátorky rádia *Evropy 2* Barbora Krčmová a Lucie Bechyňková. První epizoda byla vydána v únoru roku 2020 a dodnes každý týden vychází jeden díl. Tento podcast získal také řadu ocenění. Za zmínku stojí 1. místo Křišťálové lupy za rok 2022 v kategoriích Podcast roku a Cena popularity. Také se stal nejposlouchanějším podcastem na *Spotify* za rok 2022 a vyhrál první místo na Podcastu roku 2022³ v kategorii Autorský podcast (*Opravdové zločiny*, [online]).

V rámci této bakalářské práce bylo prováděno osm polostrukturovaných rozhovorů s tvůrci níže uvedených podcastů. V této části je postupně představím a nastíním jejich hlavní oblasti zájmu, avšak větší pozornost jim bude kladena v analytické části této práce.

- **Motiv zla**

³ Každoroční soutěž vyhlašující se od roku 2019 hodnocena odbornou porotou

První rozhovor byl veden s paní Markétou Sochorovou (viz příloha A), která se ve svém podcastu s názvem *Motiv zla* specializuje na nejrůznější zahraniční zločiny převážně z amerického prostředí a snaží se o citlivý a empatický přístup k jednotlivým případům.

- **Holka z forezního**

Následně byla pozornost zaměřena na slečnu Terezii Lanu (viz příloha B), která připravuje podcast *Holka z forezního*, který se původně jmenoval *Archivní případy*. V něm se specializuje především na temnou historii z 19. až 20. století a v rámci každého případu se snaží přistupovat s co největším respektem, jak k obětem, tak i k pozůstalým.

- **Algor Mortis**

Dvojice slečen Natálie (viz příloha D) a Aneta (viz příloha E) se ve svém podcastu *Algor Mortis*, což latinsky znamená posmrtnou změnu tělesné teploty, zaměřují na české i zahraniční případy a vzájemně si mezi sebou sdělují další teorie. Snaží se rozebírat co nejpřesněji případy ze všech úhlů pohledu a v této bakalářské práci poskytly rozhovor každá sama za sebe.

- **Kdo je zabil?**

Prvním mužským informantem této bakalářské práce se stal Eduard Birke, jenž vede podcast *Kdo je zabil?* (viz příloha F). Jeho dokumentární příběhy se zaměřují převážně na sériové a masové vrahy ze zahraničí, ale i z Česka. Jeho tvorbu můžeme nalézt i na internetovém serveru *YouTube*, na kterém má necelých sto tisíc odběratelů.

- **Pod lampou**

Dalším informantem se stala paní Clarissa Dalloway (viz příloha C), která vede podcast *Pod Lampou* a též stejnojmenný *YouTube* kanál. Její oblastí zájmu jsou především dobové případy a zajímavosti, přičemž doplňuje kauzy o fotografie a další materiály.

- **Insta Crime Podcast**

S kriminálními případy z 90. let v České republice nás ve svém podcastu *Insta Crime Podcast* (viz příloha G) seznamují moderátorky Terezie Prošková a Petra Macháčková, které na tomto projektu spolupracují s Blesk.cz. Obeznamují s pojmy, jež si mnozí lidé mohou plést, přičemž také odhalují brutální činy pachatelů, včetně jejich životů.

- **Noční můry**

Posledním informantem se stal Patrik Gluchowski, který je tvůrcem jednoho z novějších českých kriminálních podcastů s názvem *Noční můry*, jenž je založen na konci léta roku 2022. Zaměřuje se především na příběhy lidí, kteří prošli, jak on sám uvádí, opravdovou noční můrou (viz příloha H).

V této kapitole jsem se zabývala samotným pojmem true crime a historickým vývojem kriminální a detektivní tematiky nejen u nás, ale i v zahraničí. Následně jsem se zaměřila na sumarizaci české true crime podcastové scény, a to včetně seznámení s prvními tvůrci kriminálních podcastů. V závěru této části práce obeznamuji s jednotlivými informanty a jejich stěžejními tématy podcastů, přičemž jejich práce bude detailněji popsána v analytické části.

3 INVESTIGATIVNÍ ŽURNALISTIKA

V této kapitole se budu nejprve zabývat historickým vývojem investigativní žurnalistiky v zahraničí a posléze i v České republice. Čtenáře blíže seznámím s obecnými charakteristikami a stěžejními termíny této problematiky s důrazem na české prostředí. Charakterizuji zde samotnou osobnost žurnalisty, včetně postupů jeho práce a hlouběji se zaměřím na investigativního novináře, jelikož se v analytické části budu zabývat i porovnáním jeho práce s tvůrci kriminálních podcastů.

3.1 Historický vývoj investigativní žurnalistiky

Nedílnou součástí této práce je seznámení s historickým vývojem investigativní žurnalistiky a rovněž i definice samotného termínu. Jak bylo zmiňováno již v úvodu, tento druh žurnalistiky má mnoho specifik a nejednotné definice, jež budou postupně a podrobně popsány v následující podkapitole.

Investigativní žurnalistika se řadí do jedné z praktických forem či odvětví samotného oboru žurnalistiky. Toto pojmenování vzniklo z novolatinského slova *investigativus*, vycházející ze slovesa *investigāre*, a to v českém znění znamená stopovat. Z tohoto angličtina odvodila *investigate*, což se doslovně překládá jako pátrání po něčem. Hlavním cílem je uveřejňovat informace, které jsou z nějakého důvodu utajovány, avšak pro společnost jsou dosti významné (Halada, Osvaldová, 2017).

Jedním z důležitých pojmů této oblasti je tedy samotná investigace. Podíváme-li se do Oxfordského slovníku, anglický termín *investigate* je zde vysvětlován jako pečlivé prozkoumávání faktu o určité události, situaci či zločinu, přičemž u toho má docházet ke snaze zjistit, co se skutečně a doopravdy stalo (Oxford Dictionary, 2022, [online]). Mnohdy je pojem investigace v českém prostoru nahrazován či špatně chápán, jelikož se zaměňuje s obsahem práce policistů, kteří se specializují na vyšetřovací část a novináři na tu část zkoumající. Podle Gans (2004) hlavní funkci tohoto typu žurnalistiky se v obecném povědomí lidí nazývá „public watchdog“ neboli v českém překladu „hlídací pes demokracie“, přičemž se jedná o prostředky, které jsou sdělovány a jejich posláním je nalézat porušování morálních principů ve společnosti demokratické.

Počátek investigativní žurnalistiky bychom našli v USA na přelomu 19. a 20. století ve spojení s hnutím *muckraking*. Tento pojem Halada a Osvaldová (2017) vysvětlují jako „kydání hnoje“, přičemž cílem této skupiny bylo upozornit pomocí tiskovin na porušování různých obecných práv, korupci, poukazovat na nespokojenost s orgánem státní moci, včetně sociálních problémů nacházejících se v té době ve Spojených státech amerických. Co především odstartovalo bližší povědomí o tomto druhu žurnalistiky byl největší skandál dějin žurnalistiky nazývaný jako aféra Watergate, která novinářskou práci vznesla na výsluní, ale přitom paralelně americká společnost přišla o důvěru ve svou vládu. Během červnového rána roku 1972 policie našla pět mužů v sídle Demokratické strany, jejichž cílem bylo umístit a uvést do provozu odposlech na nařízení prezidenta USA Richarda Nixona a taktéž pro něj vyfotografovat podstatné dokumenty (ČT 24, 2022, [online]). K odhalení kauzy dopomohli dva novináři z deníku Washington Post, a to Carl Bernstein a Bob Woodward, kteří za reportáže získali v následujícím roce Pulitzerovu cenu. (Bernstein, Woodward, 2002). Díky tomu se odhalilo spousta nelegálních činností ze strany prezidenta Nixona, který poté o dva roky později rezignoval, přičemž jeho místo převzal Gerald Ford. Dle Kovach a Rosenstiel (2021) určitá média po tomto skandálu začala vytvářet oddělení zaměřující se na investigativu, poněvadž hlavním záměrem bylo přicházet s novými odhaleními ze stran novinářů. Došlo tak k éře moderní investigativní žurnalistiky, která byla spjata s mnohými odkrytými kauzami a spousty vyřešených tehdejších problémů.

Egon Erwin Kisch taktéž přezdíváný jako „zuřivý reportér“ se považuje za průkopníka investigativní žurnalistiky u nás, hlavně pro jeho dychtivost účastnit se veškerého dění. Další zmínky lze zaznamenat v 60. letech 20. století, avšak vlivem komunistického režimu šlo rozvíjení této formy žurnalistiky velmi pomalu a k většímu rozkvětu došlo až po sametové revoluci roku 1989. Tím, že zde nebyl žádný novinářský investigativní vzor, jenž by učil nové žurnalisty, spíše docházelo k pokusům, jak tuto profesi uchopit, a to především díky novinářům jako je Jaroslav Kmenta, Jiří Kubík, Sabina Slonková, Jaroslav Spurný či Jan Macháček. Důležité je zmínit i televizní investigativní pořad *Na vlastní oči* v čele s Josefem Klímou a později i Jankem Kroupou, kteří taktéž jako výše zmiňovaní novináři, dopomohli k rozkvětu investigativní žurnalistiky v Česku (Kmenta, [online]). Posledním nejnovějším

nezávislým médiem současnosti, věnujícím se investigativní práci je *Hlídacípes.org*. Jedná se o prvotinu Ústavu nezávislé žurnalistiky, jejichž hlavním cílem je klást důraz především na dlouhodobé sledování témat s originálním odhalením, a to zcela bez stranických či dalších předsudků (*HlídacíPes.org*, [online]).

3.2 Osobnost novináře

V současné době je možnost nezávisle a svobodně informovat širokou veřejnost o různých tématech, avšak ještě před více než třiceti lety tomu tak nebylo, proto povolání novináře je nyní považováno za jednu z uznávaných profesí. Halada a Osvaldová (2017) mají pro termín novinář definici, zahrnující profesní označení s vícero významy. Obecně uvádějí, že se jedná o člověka spolupracujícího s rozhlasem, tiskem či televizí nebo osobu spjatou přímo s konkrétní redakcí. Může to být také člověk, který nemá podepsanou smlouvu u žádné redakce a je na tzv. volné noze, přičemž své zjištěné poznatky může nabízet jednotlivým redakcím a zároveň je obvykle evidován v konkrétních žurnalistických organizacích, jako je například novinářský syndikát. Tím, že se internet v posledních letech velmi rozšířil, přibylo s ním i mnoho nových možností, jak danou profesi uchopit. Žurnalistika se rozrostla o on-line novináře, zaměřující se na periodika elektronická, kterých existuje celá škála. Zpravodajství a publicistiku uvádějí jako dvě hlavní možnosti obsahu novinářovy práce, jakožto reportéra nebo komentátora v kulturních, sportovních, politických či dalších odvětvích. Upozorňují také na fakt, že oproti USA nebo některým zemím Evropy, není v našem českém tiskovém zákoně uvedena povinnost mít jakékoliv osvědčení pro výkon novinářské profese. Mnoho autorů si tedy pokládá otázku, jaká je správná definice role novináře, poněvadž pokud zůstaneme v rovině uveřejňování článků v novinách, potažmo časopisech, mohou být podle Burns (2004) novináři i akademici, kteří recenzují knihy či politici, jež někdy zveřejňují své teze v novinových sloupcích. Uvádí, že profesionalita a morálka jsou hlavními pilíři, které by měl každý novinář zastávat a tím se od ostatních odlišovat.

V následující podkapitole blíže přiblížím již konkrétněji jeden typ novináře, a to investigativního, přičemž seznámím s vlastnostmi, specifiky a dalšími podrobnostmi, jež někteří známí teoretici a představitelé investigativní profese popisují jakožto

nejvýznamnější atributy, které by dle nich měl investigativní novinář splňovat. Jak bylo uvedeno na začátku této kapitoly tento typ novináře je stěžejní pro mojí práci z důvodu pozdější komparace s true crime tvůrci podcastů.

3.3 Investigativní novinář

Hugo de Burgh je známý mediální teoretik, jež ve své publikaci *Investigative Journalism: Context and Practise* z roku 2000 popisuje investigativního žurnalistu jako osobu, která přes kterékoliv médium odhaluje výkyvy od pravdy a snaží se poukazovat na různé nesrovnalosti. Zmiňuje i rozdílnost mezi touto profesí a prací policistů, právníků a dalších orgánů, poněvadž investigativní žurnalistika nemá vymezený jediný konkrétní cíl jako výše zmiňované povolání. Kmenta (online) zmiňuje vlastnosti, které by podle něj měl mít člověk, jenž chce tuto profesi vykonávat. Jednou z nich je všeobecný přehled, poněvadž je důležité vyznat se nejen v lidech, ale také v zákonech, neméně důležitá je i odolnost vůči stresu. Dále je nutné umět pochopit a zařadit jednotlivé informace do kontextu a v neposlední řadě zjišťovat pouze ověřená a hodnotná fakta skrze jednání s lidmi. Na základě vlastní praxe definuje tři typy investigativních novinářů. Prvním jsou kontaktní, dále pak tzv. pátrači a poslední uvádí souhrnné pojmenování předchozích dvou typů, a to kontaktní pátrači. Uvádí, že pátrači využívají figuranty nebo skryté kamery, avšak typ kontaktního novináře se zaměřuje hlavně na zdroj a pracuje často pouze s ním.

Obecně se v žurnalistice termín zdroj chápe jako zdroj informací. Pokud novinář není sám očitým svědkem, obrací se na tiskové mluvčí, odborníky, ekonomy, politiky, ale také na celou veřejnost či konkrétní občany, kteří se osobně stali součástí dané události. Nejčastěji pracuje se zdroji skrze mluvené rozhovory, avšak může využít i audiovizuální a zvukové záznamy či písemné dokumenty, díky kterým zjistí bližší informace o jednotlivých skutečnostech. Dělit zdroje můžeme na otevřené a vlastní. Otevřené zdroje jsou zdroje dostupné široké veřejnosti. Jedná hlavně o texty publikované v časopisech, novinách nebo rozhlasovém a televizním vysílání, přičemž investigativní novináři s nimi detailněji a podrobněji pracují (Halada, Osvaldová, 2017). Druhou možností je zdroj vlastní, což je přímé pozorování novináře a taktéž vlastní zkušenosti. Mimoto existují tajné či nejmenované zdroje, se kterými musí každý

novinář jednat velmi opatrně, jelikož může při zveřejnění konkrétního jména dojít k všelijakým nebezpečím. Kmenta (online) tvrdí, že pokud investigativní žurnalista chce, aby se nějaká jeho kauza, na které usilovně pracoval zveřejnila v novinách, není možné odkázat pouze na tajný zdroj. Musí mít další ověřené a relevantní dokumenty či důkazy, jež utvrdí jeho pravdivost, protože to považuje za jednu z předností kvalitního investigativního novináře, přičemž papír, tužka, diktafon, a především hlava jsou podle něj nejpodstatnějšími zbraněmi tohoto typu žurnalisty.

V oblasti investigativní žurnalistiky se budu při výzkumu zaměřovat na to, zda tvůrci kriminálních podcastů cítí určitou podobnost s prací investigativních novinářů či by se chtěli podobnou problematikou v budoucnu zabírat.

4 METODOLOGIE

Teoretická část byla věnována seznámení a vymezení jednotlivých pojmů či jevů, se kterými bude v následující analytické části pracováno. Hlavním cílem této bakalářské práce je zjistit, jaké postupy práce využívají tvůrci true crime podcastů a zda mají společné prvky při práci s investigativními novináři, případně jaké. Rovněž je záměr kladen na jejich motivaci, důvody a výběr kriminální tematiky coby žánru jejich podcastu. Práce by měla v konečném důsledku čtenáři přiblížit tvorbu true crime podcastů v českém prostředí a zároveň představit práci některých tvůrců, kteří se rozhodli na tomto výzkumu participovat.

Jedná se o osm informantů, a to: Markétu Sochorovou (podcast *Motiv zla*), Terezii Lanu (podcast *Holka z forezního*), dvojici slečen Natálii a Anetu (podcast *Algor Mortis*), Eduarda Birkeho (podcast *Kdo je zabil?*), Clarissu Dalloway (podcast *Pod Lampou*), Petru a Terezii (podcast *Insta Crime Podcast*) a nakonec Patrika Gluchowskeho (podcast *Noční můry*). Tyto tvůrce jsem si vybrala z více důvodů. Jedním z nich je, že je sama buď sleduji na internetovém serveru *YouTube*, nebo poslouchám na platformách *Spotify* či *Apple Podcasts*. Tato znalost mi umožňuje lépe popsat tento fenomén nových médií. Dalším důvodem se stala škála jejich dosahu a počet odběratelů, případně posluchačů. Nechtěla jsem se zaměřit pouze na nejposlouchanější true crime podcasty v České republice, proto jsou informanty i méně známí tvůrci tohoto žánru podcastu, aby byla tato scéna komplexněji popsána.

Práce se snaží nalézt odpovědi na několik předem stanovených výzkumných otázek, přičemž hlavní zní: „*Jaké postupy práce využívají tvůrci true crime podcastů?*“, kdy ona samotná je v plném znění součástí rozhovoru s jednotlivými informanty. V rámci výzkumu jsem se zaměřila na několik tematických okruhů:

- *Důvody a motivace výběru true crime coby žánru podcastu*

Tato otázka je součástí okruhu zaměřujícím se především na seznámení s konkrétním informantem a jeho podcastem. Zjišťuje, jaké jsou tvůrcovy důvody a motivace výběru takového žánru a taktéž i jeho prvotní impulsy pro rozhodnutí začít nahrávat podcast. Dále je kladen důraz na to, zda má tvůrce nějaký speciální obsah pro případné předplatitele, na jakých existujících platformách jej můžeme najít, jestli na podcastu

pracuje sám nebo mu někdo pomáhá v tvorbě a proč si vybral právě kriminální tematiku a nezaměřil se na jiný žánr jako je například lifestyle, komedie, věda či oblast zdraví a fitness. Tento okruh je velmi důležitý, jelikož seznamuje s konkrétním informantem a můžeme sledovat jeho specifika.

- *Dopad případů na psychiku tvůrců*

Otázka se týká psychického dopadu případů na jednotlivce při zpracovávání epizod. Tím, že jsou některé případy brutální a zabývají se např. sériovými a masovými vrahy nebo vraždami dětí, potažmo i zvířat, domnívám se, že to může nejen u slabších povah způsobit určité psychické následky, proto jsem na to v této práci chtěla upozornit a prostřednictvím rozhovorů zjistit, zda je moje představa správná či nikoliv. Mou snahou bude tedy porovnat psychické nastavení tvůrců mezi sebou a poukázat v této oblasti na odlišnosti mezi nimi.

- *Rešeršní činnost jednotlivých tvůrců*

Další okruh, v němž je výše uvedená otázka zakomponovaná se týká toho, jak tvůrci zjišťují informace k jednotlivým případům nebo odkud je čerpají. Důraz je kladen i na dobu strávenou přípravami konkrétního dílu a to, jestli se podcasteri inspiroují z dokumentů či seriálů, jenž jsou v posledních letech velmi populární především na online placeném poskytovateli filmů a seriálů, kterým je *Netflix*. Rešerše jsou jednou z nejdůležitějších částí příprav k epizodám, proto považuji tomuto okruhu věnovat mou velkou pozornost.

- *Společné prvky mezi investigativními novináři a tvůrci true crime podcastů*

Informanti odpovídají na otázky, včetně výše uvedené, zda někdy nepřemýšleli, že by se v budoucnu chtěli stát investigativními novináři. Tím, že novináři tohoto druhu žurnalistiky analyzují a zveřejňují závažné zločiny, jsou tvůrci podcastů taktéž doptáváni, zda by se sami do nějaké kauzy nechtěli na vlastní odpovědnost pustit. V neposlední řadě se zaměřuji na to, zda shledávají při své práci nějaké podobné prvky s postupy investigativních novinářů, přičemž tomuto dotazu bude z tohoto okruhu připisována největší váha.

Pomocí výpovědí konkrétních informantů a částečně i rešerší z odborné literatury se postupně tato bakalářská práce k výše zmíněným výzkumným otázkám

snaží dopracovat a získat odpovědi. Pro tuto bakalářskou práci byla využita kvalitativní výzkumná metoda, konkrétně technika polostrukturovaných rozhovorů složených ze čtyř předem připravených okruhů. Hendl (2016) zmiňuje několik předností a nevýhod kvalitativního sociologického výzkumu.

Mezi hlavní výhody řadí:

- důkladná deskripce tázaných osob, skupin, událostí či fenoménu
- možnost navrhnout nové vědecké podněty a studovat určité procesy
- pátrání po lokální kauzalitě (příčinné souvislosti)

Poukazuje také na nevýhody, jako jsou:

- konečný výsledek výzkumu ne vždy musí být v jiném prostředí zobecnitelný na celkové populaci
- těžší ověřitelnost teorií a hypotéz
- zjištěné poznatky mohou být snáze ovlivněny samotným tazatelem

U použité výzkumné techniky této práce je možno se držet předem připravené struktury, avšak během rozhovoru je možnost dále se dotazovat a tím zpracovat téma více do hloubky. Důležité je, aby začátku i konci rozhovoru byla věnovaná stejná patřičná pozornost. Prolomení ledů ihned na počátku je tou nejlepší variantou. Dotazovaný, ale i tazatel se poté cítí příjemněji a na konci rozhovoru tak může dojít ke zjištění nových neméně důležitých informací. Závěrem by mělo být dotazovanému nabídnuto udržení kontaktu s tazatelem pro případné doplňující dotazy (Hendl, 2016).

Polostrukturovaný rozhovor připravovaný pro tuto práci se skládá ze čtyř předem připravených okruhů, přičemž každý rozhovor je doplněn o další otázky, které jsou individualizované konkrétnímu podcasterovi. První okruh se zaměřuje na seznámení se základními informacemi o jednotlivých tvůrcích daného podcastu, proto je v každém rozhovoru tento okruh přizpůsoben individuálně konkrétnímu podcasterovi. Následný souhrn otázek sleduje především motivaci a důvody výběru kriminálního žánru a také je důraz kladen na psychický stav tvůrců, jež může být narušen vzhledem k některým brutálnějšími a náročnějšími případy, kterými se jedinci v epizodách zabývají. Třetí okruh se více věnuje technické stránce podcastu. Jedná se hlavně o rešeršní činnost, přípravy a konkrétní postupy při zpracování jednotlivých epizod.

Poslední sada otázek svůj pohled směřuje k investigativní žurnalistice a tvůrci odpovídají na dotazy týkající se podobných prvků s novináři zabývající se investigativou a také jejich subjektivním postojem k této profesi.

Dle Hendla, který se své publikaci z roku 2016 seznamuje s výhodami polostrukturovaného rozhovoru jsem naplnila bod týkající se důkladného popisu dotazovaných osob a dále bod zaměřený na příčinnou souvislost mezi jednotlivými informanty zabývajícími se specifickou podcastovou scénou. Uvědomuji si rovněž i nevýhodu, a to že výsledky výzkumu nelze generalizovat.

Většina rozhovorů byla uskutečněna přes softwarový program Zoom a tři z nich skrze e-mailovou korespondenci, jelikož mnozí informanti byli časově vytížení, a proto se nemohla uskutečnit osobní či online schůzka. U interpretace jednotlivých zjištěných skutečností jsem dávala důraz především na to, co je rozhodující pro tuto bakalářskou práci a některé otázky, jež neodpovídaly na hlavní či jeden z dílčích cílů práce, nebyly nakonec při analýze využity.

5 ANYLYTICKÁ ČÁST

Analytická část navazuje na předešlé kapitoly, které byly součástí úseku teoretického a představily stěžejní problematiku této bakalářské práce. Díky osmi polostrukturovaným rozhovorům, jež byly vedeny s tvůrci true crime podcastů, budou postupně samotní podcasteri představeni a následně jsou shrnuty jejich jednotlivé kroky při práci, včetně rešeršní činnosti, seznámení s jejich motivacemi, potažmo i psychickými dopady, které mohou některé náročnější a brutálnější kauzy způsobit. Jednou z částí analýzy bude i nalezení společných prvků těchto tvůrců s investigativními novináři v rámci jejich práce.

Přepisy všech rozhovorů, které byly s informanty vedeny, jsou v přílohách uvedeny jako *Příloha A-H*, přičemž mají podobnou strukturu, jelikož sledují předem stanovené okruhy otázek, které měly největší váhu a posléze byly další doplňující otázky detailněji zaměřeny již na konkrétního tvůrce.

5.1 CHARAKTERISTIKA TRUE CRIME TVŮRCŮ A JEJICH PODCASTŮ

5.1.1 Motiv zla

Jedním z hlavních důvodů, proč jsem si vybrala paní Markétu Sochorovou je, že ji již delší dobu sama přes platformu *Apple Podcasts* poslouchám a zároveň její podcast s názvem *Motiv zla* je v současné době jedním z nejposlouchanějších a nejoblíbenějších kriminálních podcastů u nás. Pravidelně jej můžeme nalézt v žebříčku nejlepší krimi desítky na webu *České Podcasty*, což je jedna z nejznámějších podcastových platform u nás. O jeho oblíbenosti svědčí taktéž fakt, že na sociální síti *Instagram* ji sleduje necelých 6 000 lidí. V kapitole o true crime (viz 2.1) jsem nastínila hlavní oblast zájmu Markéty, týkající se tohoto podcastu, avšak nyní již více detailněji.

Podcast můžeme vyhledat na platformách *Spotify*, *Apple a Google Podcasts*, *Youradio Talk* či *České Podcasty.cz*. Tvůrkyně přemýšlí nad možností přidávat epizody i na internetový server *YouTube*, avšak k tomu by musela vymyslet i vizuální podklad, který nemá prozatím ještě promyšlený, jelikož ukazovat svůj obličej nemá v plánu. „Udělat audiovizuální podcast, kde budu vidět mě vůbec neláká. Přemýšlela jsem, že udělám audio a k tomu vymyslím pozadí z fotografií daného případu, které bych

vkládala do videa. Jsem introvertní a nerada veřejně vystupuji, možná když se odhodlám, tak jeden speciální díl, kde se ukážu vyjde, ale rozhodně neplánuji jít touto cestou.“ Mnoho tvůrců pro posluchače, jakožto doplněk ke svému podcastu, připravuje speciální obsah navíc a lidé tak mohou svého oblíbeného podcastera finančně podporovat a díky tomu získávat výhody. Markéta svůj obsah sdílí prozatím na *Pickey*⁴, kde získává jednorázové příspěvky, avšak dodává: „jsem momentálně ve fázi, kdy přemýšlím, jaký další bonusový obsah bych mohla sestavit. Kdo chce, tak mě může podpořit i na *Buy me a coffee*.“ V kapitole zaměřující se na nová média jsem zmiňovala, jaké existují typy podcastů dle Knapp (viz 1.1.1). Motiv zla bychom mohli zařadit do čtvrtého typu tzv. solo podcastingu, kde tvůrci sami mluví o předem připraveném tématu. Většinu práce na podcastu Markéta zvládá sama, ale doplňuje: „o scénář se starám já, píšu si jej sama a taktéž vše po střihové stránce dělám sama, avšak manžel mi pomáhá a stará se o zvuk, vkládá hudební ukázky a zaměřuje se na to, aby vše bylo konzistentní.“ Přepis celého rozhovoru s Markétou Sochorovou je zařazen na konci práce (viz příloha A).

5.1.2 Holka z forezního

Následnou informantkou se stala slečna Terezie Lana, která uvádí podcast *Holka z forezního*, který se původně jmenoval *Archivní případy* jako i stejnojmenný blog. Svůj výběr názvu komentuje: „chtěla jsem se zaměřit na starší případy, zejména z devatenáctého století a poté postupně přejít ke století dvacátému asi do čtyřicátých let, proto takový název. Časem se mi ale název přestal líbit a dlouho jsem přemýšlela o něčem novém. V té době jsem studovala v Anglii bakalářský obor forezní psychologie, tak jsem si řekla, že jsem vlastně holka z forezního a jako název se mi to zamlouvalo.“ Jednotlivé epizody můžeme dohledat na platformách *Spotify*, *Apple* a *Google Podcasts*, *České Podcasty.cz*, *Radio Public* a *YouTube*, kde je vizuální stránka doplněna o fotografie z konkrétních kauz a případů. Další nezbytné informace o dílech se dají zjistit na webových stránkách *archivnipripady.cz*, kde autorka pravidelně přidává nejaktuálnější příspěvky. Důležitým zprostředkovatelem informací je i její Instagram, kde profil *Holka z forezního* sleduje cca 2 500 lidí. Dle Knapp (viz 1.1.1) můžeme

⁴ Platforma pro finanční podporu tvůrců

tento podcast, jako i výše zmiňovaný zařadit do tzv. solo podcastingu, přičemž narozdíl od tvůrkyně Markéty z *Motivu zla*, Terezie na podcastu pracuje zcela sama. „Nikdy mě nenapadlo, abych někomu řekla a požádala o pomoc. Vyhovuje mi, že vše, co jsem se naučila, dělám sama.“ Tím, že autorka žije a studuje v Anglii, tak by se nabízelo začít vydávat podcast v angličtině, to ale nemá v plánu. „Přemýšlela jsem nad tím, ale je více faktorů, kvůli kterým jsem se rozhodla, že ne. Jedním z nich je určitě čas, protože už tak nestíhám natáčet ani v češtině. Navíc si myslím, že na zahraniční scéně je mnoho podcastů a nevím, zda bych měla co nabídnout.“ Přepis celého rozhovoru s Terezií Lanou je zařazen na konci práce (viz příloha B).

5.1.3 Algor Mortis

Slečny a současně i vysokoškolské studentky Natálie a Aneta jsou autorkami podcastu s názvem *Algor Mortis*, přičemž Natálie osvětluje toto latinské pojmenování a důvod jeho výběru coby název podcastu následovně: „dvouslovný pojem označuje změnu tělesné teploty po smrti a nám se líbilo, že bychom se jmenovaly více po něčem faktickém a taktéž si to lidé zapamatují díky specifičnosti.“ Aneta zároveň dodává: „navíc toto pojmenování často celkem sedí i k případům, které představujeme.“

Tento podcast funguje prostřednictvím webové stránky *Best Proud*, která jej přenáší do *Apple* a *Google Podcasts*, *Spotify* a *The Chaser*. Informace o epizodách a dalších novinkách jsou k nalezení i na webové stránce *algormortis.cz*. První díl vyšel na konci roku 2019 a hlavním důvodem, proč se začal tento podcast vydávat bylo přesvědčení slečen, že se na české scéně neobjevovalo velké množství podcastů zaměřujících se na kriminální tematiku, a to chtěly změnit. Díky výzkumům, které jsem zmiňovala v kapitole o rozvoji podcastingu na tomto území (viz 1.2.1) víme, že největší rozkvět v této oblasti nastal mezi lety 2020-2021, což by i odráželo mínění slečen, že v období jejich začátku u nás nebylo tolik true crime podcastů jako v současnosti. Posлуhači je mohou finančně podporovat přes *HeroHero* (platforma pro podporu tvůrců), „jedná se spíše o přiblížení nás než nějaké nové faktické epizody, ale jeden díl se týkal například konspiračních teorií“, komentuje Natálie, co zahrnuje jejich speciální obsah. V rámci rozdělení dle Knapp (viz 1.1.1) bych *Algor Mortis* zařadila do jejího druhého typu tzv. konverzačního podcastu. V tomto případě na podcastu participují dvě

osoby, přičemž si každá dopředu připraví nějakou kauzu a tu druhou s ní během epizody seznámí. Momentálně Natálie a Aneta připravují podcast většinou samy, avšak ne vždy tomu tak bylo, Natálie dodává: „spolupracovaly jsme ještě s jednou slečnou Týnou, která nám pomáhala a občas ještě v současné době pomůže s úpravou Instagramu. Přidávala nové příspěvky, kontrolovala analytiku, odpovídala na zprávy, na které my jsme nestíhaly odpovídat.“ Přepis celých rozhovorů s Natálií a Anetou je zařazen na konci práce (viz příloha C a D).

5.1.4 Kdo je zabil?

Vyprávění o kriminální tematice v podcastech není záležitostí pouze žen, ale taktéž i mužů a prvním mužským informantem této práce se stal Eduard Birke, jehož podcast nese název: *Kdo je zabil?* Pravidelně sama sleduji videa, která Eduard zpracovává, ať už přes server *YouTube* či pouze audiální formou skrze *Apple Podcasts*. Jednotlivé epizody jsou ozvláštněny o fotografie či archivní listiny a další dokumenty, které nahlas předčítá, čímž neochuzuje publikum, které jej pouze poslouchá o neméně důležité informace.

Podcast se dá dohledat ve všech podcastových aplikacích, jako je *Apple* a *Google Podcasts*, *Spotify* a další, přičemž největšími posluchačskými základnami jsou *YouTube* a *Hero Hero*. „Z minulých spoluprací můžete některé ze starších videí nalézt i na *Mall.TV* nebo *Stream.cz*“ doplňuje. O jeho oblíbenosti svědčí také fakt, že jej v současné době na sociální síti Instagram sleduje necelých 14 000 lidí a Eduardův *YouTube* kanál odebírá téměř 100 000 uživatelů. Obsah přidávající na *Hero Hero* komentuje: „svým divákům za cenu necelé stokoruny mohu nabídnout epizody s předstihem a autentickými fotografiemi i záběry z míst činu, rozšířené o detailnější popisy zločinů, ale také obsah bez reklam, bonusové díly, které se nevešly na *YouTube*, či soutěže a slevové akce“. Zaměřím-li se na rozdělení podcastů na základě Knapp (viz 1.1.1), tento počín lze zařadit do tzv. solo podcastingu, ale taktéž splňuje některé náležitosti pátého typu, který má jako jeden z cílů uvedeno obeznámení s různými fakty. Důvod zařazení dokazují některá videa objevující se na jeho *YouTube* kanále, například „4 webové stránky, na které se nekoukejte v noci“ (Birke, 2019 [online]). Eduard se převážně věnuje podcastu sám, ať už v rámci natáčení, tvorby scénáře, tak i střihové

stránce. Přiznal, že při zpracovávání složitějších a náročnějších případů mu ale pár osob pomáhá „mám k ruce snad toho nejlepšího řešeršistu na světě, Františka, je extrémně šikovný, svědomitý a je taková má pravá ruka, dále pak partnerku Kristýnu, se kterou téměř pokaždé výběr případů konzultuji a opravujeme chyby ve scénáři, které vznikly mou nepozorností či únavou. V neposlední řadě Honzu – mého kamaráda z dob práce v *Mall.TV*, který mi i nadále pomáhá s obchodními spolupracemi a také lidé, se kterými jsem spolupracoval na dílčích projektech – ať už se jedná o YouTubera Patrika z Kanálu *Noční můry*, grafika Štěpána Kváču či Hraběte Von VFX – střihače *Mikýřovy úžasné pouti internetem*“. Přepis celého rozhovoru s Eduardem je zařazen na konci práce (viz příloha E).

5.1.5 Pod lampou

Dobovým případům se v podcastu s názvem *Pod lampou* věnuje paní přezdívající se jako Clarissa Dalloway, která přináší zajímavosti napříč stoletími. Již v minulosti se věnovala vyprávění o kriminální tematice, a to díky jejímu blogu, jež založila v roce 2005 a psala o různých kauzách, které se odehrály. Poté texty také prezentovala na všelijakých přednáškách a řekla si, že by bylo dobré je zkusit začít zpracovávat formou videí, poněvadž si uvědomila, že lidé už nemají takovou oblibu ve čtení dlouhých textů jako tomu bylo dříve a chtěla svou práci jakýmkoliv způsobem zužitkovat. V současné době se tedy těší především z tohoto podcastu.

Jednotlivé epizody jsou k přehrání na *Google* a *Apple Podcasts*, *Spotify* a také *YouTube*, přičemž k videím na tomto internetovém serveru přidává různý fotografický materiál, který samotné díly velmi obzvláštěňuje. Tvůrkyně si sama není jistá, kde všude se tento podcast objevuje, jelikož každou epizodu nahrává skrze *Anchor*⁵ a ta je přímo distribuuje na všelijaká místa, kde jsou podcasty k přehrání. Epizody vydává dle jejích časových možností, ale obvykle se jedná o pravidelný díl jednou za čtrnáct dní, avšak její předplatitelé, jež má na platformě *HeroHero*, se dostanou k dílům v kratším intervalu. Na jejím *YouTube* kanále ji odebírá skoro 60 000 uživatelů, kde se v současné době nachází něco okolo 60 videí a taktéž informuje o nových epizodách přes sociální síť *Instagram* pod přezdívkou *podlampouyt*. Tento podcast můžeme podle Knapp (viz

⁵ Aplikace k publikování podcastů

1.1.1) zařadit do série výše zmiňovaných, a sice do solo podcastingu s dodáním prvků storytellingu neboli podcastu divadel, který Knapp uvedla jako šestý typ. V rámci jednotlivých epizod se některé zaměřují na vyprávění konkrétních příběhů, a to je i důvod této kategorizace do těchto typů podcastu.

Momentálně pracuje zcela sama a doplňuje, že by se s pomocí na tvorbě podcastu od další osoby časem nebránila „někdy bych za to byla upřímně ráda, kdybych měla pomoc, ale prozatím jsem všechno v jedné osobě, od scénáristy přes vypravěče, stříhače až po grafika a momentálně je to pro mě asi to nejlepší řešení. Mít kontrolu nad všemi částmi procesu mi dodává jistotu a můžu se maximálně zlobit sama na sebe, když se něco pokazí.“ Přepis celého rozhovoru s Clarissou je zařazen na konci práce (viz příloha F).

5.1.6 Insta Crime Podcast

Dalším podcastem, který vedou dvě autorky Terezie a Petra se nazývá *Insta Crime Podcast*. Tento projekt je ve spolupráci s Blesk.cz, přičemž iniciativa na jeho vytvoření vzešla z jejich strany, Petra komentuje: „v Blesku pracuji jako krimi redaktorka a sama jsem chtěla rozjet krimi podcast, ale nakonec jsme po konzultaci s kolegou zkusili oslovit Terezu, která již měla svůj podcast a my chtěli společně vytvořit nový podcast, který by se zaměřoval na zpracovávání českých případů.“ Ve všech podcastových aplikacích je *Insta Crime Podcast* k dohledání, přičemž na *YouTube* je navíc audiální obsah doplněn o video a na webové stránce Blesk.cz je k epizodě přidán i článek. Dílčí informace o tomto podcastu a jednotlivých případech a kauzách se vyskytují na jejich *Instagramu* pod přezdívkou *insta_crime_blog*, kde je sleduje necelých 30 000 lidí. Na výše zmiňovaném internetovém serveru *YouTube* vydávají videa v rámci kanálu *BleskCZ*, který odebírá necelých 3 000 uživatelů.

Pravidelně vychází každý týden ve čtvrtek jedna epizoda a ob týden v pondělí minisérie s názvem *Kde jsou?*, zaměřující se na ztracené děti a také vraždy, jež nikdy nebyly vyřešeny. Petra uvádí, jaké další speciální obsahy budou součástí podcastu. „V květnu tohoto roku nás čekají české čtyři podcastové tour (konkrétně Praha, Brno, Ostrava, Ústí), kde budeme mít připravené případy z dané oblasti a následovat bude beseda s diváky. Od léta spustíme speciální projekt, o kterém zatím nemohu víc

prozradit.“ Dle Knapp (viz 1.1.1) bych *Insta Crime Podcast* přiřadila do druhého typu, a sice konverzačního podcastu, při němž dva a více jedinců rozebírá mezi sebou jakoukoliv problematiku a zde se Terezie a Petra zamýšlí nad případy, které se udály pouze na českém území. Podcast ale nezpracovávají samy a jejich tým se skládá celkově ze šesti členů. „Kromě nás dvou se na podcastu podílí kolegyně Klára, která nám píše články, které vždy v den zveřejnění nového dílu vychází na webu Blesk.cz. Dále pak se na každém dílu podílí jedna zvukařka, jeden kameraman a editor, který vše před zveřejněním kontroluje.“ Přepis celého rozhovoru s Petrou je zařazen na konci práce (viz příloha G).

5.1.7 Noční můry

Druhým mužským informantem této bakalářské práce je Patrik Gluchowski, přičemž ve svém podcastu s názvem *Noční můry* se zabývá příběhy lidí, kteří si prošli náročnými životními situacemi a taktéž informuje poutavým vyprávěním o různých kriminálních případech. Již v minulosti se věnoval true crime tématice na všemožných sociálních sítích, avšak k tvorbě podcastu ho přemluvili jeho sledovatelé. „O podcast si řekli diváci na *YouTube* kanálu *Noční Můry* a fanoušci mého *TikToku*⁶, kterým jsem slíbil, že z epizod, které mám na těchto platformách udělám audioverzi“ (Patrik). Jednotlivé díly si je možno poslechnout na *Apple* a *Google Podcasts*, *Spotify* i *YouTube*, Patrik dodává: „je jich mnohem více díky spolupráci s *Buzzsprout*, která rozšiřuje RSS feed⁷ do desítek různých platforem.“ Na dotaz, týkající se speciálního obsahu pro jeho pravidelné posluchače odpověděl, že momentálně nic takového nemá v plánu realizovat.

Instagram je další sociální síť přes níž Patrik komunikuje se svými posluchači a sleduje jej tam téměř 5 600 jedinců. Jak jsem zmiňovala výše, největší fanouškovskou základnu má na stejnojmenném *YouTube* kanále, kde ho odebírá 95 000 lidí a taktéž dominuje na *TikToku* se 75 000 fanoušky. Na těchto dvou platformách jsou samotné epizody doplněny o fotografie a další související dokumenty s konkrétními případy, přičemž v pozadí hraje podkladová temná hudba, dodávající kauzám dramatičnost.

⁶ Sociální síť, kde se vytvářejí a sdílejí krátká videa

⁷ Vysvětlení pojmu viz 1.2

Noční můry lze v rámci rozdělení Knapp (1.1.1) zahrnout do tzv. solo podcastingu, který je nejběžnějším typem. Jedinec se v něm zaobírá různými předem připravenými tématy a celé díly vede sám ve formě monologu. O celkový podcast, včetně vytváření jednotlivých epizod, se do letošního roku 2023 staral Patrik sám, avšak v současné době už tomu tak není: „Od nového roku mám výkonnou asistentku, která mi pomáhá s organizací, a i se zpracováním některých příběhů. Pak mám ještě jednoho brigádníka, který se stará o *Discord*⁸ a *Reddit*⁹.” Přepis celého rozhovoru s Patrikem je zařazen na konci práce (viz příloha H).

5.2 DŮVODY A MOTIVACE VÝBĚRU TRUE CRIME ŽÁNRU

Tato tematická oblast výzkumu se věnuje důvodům a motivacím tvůrců vybrat si kriminální tematiku coby žánr jejich podcastu. Jednotlivé výpovědi dotazovaných jsou mezi sebou taktéž komparovány, by bylo zjištěno, zda existují stejné či podobné faktory, jež zapříčiňují volbu této specifické oblasti. Uvedeny budou i prvotní impulsy jejich rozhodnutí.

Ve všech případech se jednoznačně jedná o fascinaci kriminální tematikou, tajemnem a záhadami. Někteří uvádějí oblibu ve sledování filmů a dokumentů, jiní četbu knih s detektivními obsahy či poslouchání true crime podcastů, avšak doplněno je to i potřebou vylepšit tuto podcastovou scénu, jelikož dle informantek z podcastu *Algor Mortis* se v jiných podcastech objevovalo více faktických chyb, a to chtěly změnit a zabývat se tím mnohem hlouběji a detailněji. Tvůrkyně Clarissa a Markéta zmiňují i částečné ovlivnění rozšířením covidu-19, poněvadž první z nich před touto pandemií přišla o práci a tato nepříjemná situace jí na několik měsíců vyřadila po psychické i fyzické stránce a díky volnému času se rozhodla zpracovávat tuto oblast. Druhá z nich během covidu zaplňovala čas sledováním videí na platformě *YouTube* a taktéž poslouchala true crime podcasty, přičemž si nakonec na popud jejího manžela předsevzala tvořit kriminální podcast sama.

Převážná část informantů zmiňuje jako jeden z důvodů, proč začali nahrávat podcast, jejich nezaujetí do té doby vydávanými českými kriminálními podcasty, a

⁸ Platforma pro online skupinovou komunikaci v reálném čase

⁹ Platforma ve stylu fóra, v níž probíhají diskuse na různá témata

proto mnohem raději poslouchali anglické tohoto žánru. České jim připadaly nezajímavé s občasným výskytem faktických chyb a uvádějí i ne moc dobré celkové zpracování epizod. Všichni informanti se odkazují především na zahraniční podcasty, což nemusí být úplně nosné a originální, jelikož tak neustále opakují stejné případy na úkor těch českých, kterým není věnován patřičný prostor. Na můj dotaz, týkající se jejich subjektivního doporučení českých true crime podcastů současné doby odpovídali různě. Zastávají v mnohých případech stejného přesvědčení jako na začátku, že sledují pouze zahraniční podcasty a nečerpají žádnou inspiraci ze stran českých kolegů, avšak dvě informantky, a to Markéta a Terezie L., nezávisle na sobě upozornily na práci té druhé s doporučením jejich podcastu, přičemž Terezie L. zmínila i podcast *Kdo je zabil?* Vzájemně na sebe taktéž upozornili Patrik z *Noční můry* s Eduardem z *Kdo je zabil?* Jediný informant, a to zmiňovaný Eduard, vyjmenoval více českých podcastů a uvedl nejen *Holku z forezního* či *Noční můry*, ale i další, se kterými jsou v této práci rozhovory také vedeny. „Rád bych doporučil své kolegy, kteří jsou mi blízcí lidsky i obsahově. Pokud náhodou hledáte inspiraci na děsivý krimi poslech, tak rozhodně zvažte třeba kanál *Noční Můry*, *Insta Crime Podcast*, *České podsvětí*, *Holka z forezního* či *Motiv zla*. Každý z nás má svůj osobitý styl, a to mě moc baví“ uvedl v rozhovoru.

Natálie a Aneta z *Algor Mortis* shledávají jako jeden z osobních důvodů, proč začaly natáčet podcast udržení jejich přátelství a kontaktu i po absolvování střední školy. „True crime oblast byla jedna z věcí, která nás spojovala a velmi nás fascinovala.“ (Natálie). Spojení společného koníčku v rámci tvůrčí činnosti jim přišlo jako nejlepší varianta, a zároveň se i tak požadovaný kontakt mezi nimi udržel. Na druhou stranu to zapříčinilo i velké pracovní vytížení a skoro půlroční pauzu od podcastu. Natálie to okomentovala slovy: „Vedly jsme vcelku dlouhý rozhovor o tom, zda budeme končit nebo ne a shodly jsme se na tom, že nás to stále baví a naplňuje. Pokud někdy dojde k ukončení tohoto podcastu, tak u toho chceme mít pocit, že jsme předaly posluchačům, co jsme mohly a že můžeme odejít spokojené s naší prací.“

Terezie L. alias *Holka z forezního* uvedla jako jeden z prvních důvodů natáčet tento žánr hlavně díky studia v zahraničí. „Já jsem už od svých třinácti let věděla, že bych chtěla studovat forezní psychologii, protože už v té době jsem se zajímala o tuto problematiku a poté se mi to potvrdilo na střední škole, že mě opravdu psychologie

zaujala, a to konkrétně ta forenzní, hlavně kvůli zájmu o true crime oblast“ uvádí Terezie. Díky studiu v Anglii tohoto specifického oboru, tak může lidem více přiblížit nejrůznější detaily z jednotlivých případů, a to se stalo i její motivací k této tvůrčí činnosti. „Moje motivace spočívala hlavně v tom, že jsem si říkala, že můžu lidem nabídnout i o trošku něco víc a jiného než ostatní tvůrci true crime podcastů. Můžu jim vysvětlit konkrétní problematiku o něco víc do hloubky a poukázat na to, jak to doopravdy je“, míní Terezie.

Autor podcastu *Kdo je zabil?* měl více impulzů k tomu, začít nahrávat v audiovizuální podobě podcast, jak jej známe nyní. Jednalo se o delší cestu, která nakonec skončila u true crime obsahu. Eduard uvedl: „K tvorbě videí na platformu *YouTube* jsem se dostal v dětství v období základní školy, kdy jsem na zmiňovaný server nahrával animovaná videa tvořená za pomoci stavebnice LEGO. Dále, když mě animace omrzela, jsem vyzkoušel několik různých žánrů – od skečů, vtipného obsahu, recenzí, herních záznamů, hudby, vaření, až jsem nakonec, inspirován kanálem *StaySteak*, v roce 2016 zakotvil ve sféře creepypast, tedy strašidelných internetových legend. A právě od nich už to byl jen krůček k tajemnu, záhadám, hororům, a právě i true crime“.

Petra z *Insta Crime Podcast* zmínila její spolupráci na tvorbě předešlých podcastů, avšak ani jeden ji zcela nenaplňoval tak, jak by si představovala, až kriminální oblast toto dokázala. „Podílela jsem se na rozhovorovém, spíše politicko-mediálním podcastu a účinkovala jsem opakovaně v jednom hudebním. Oboje mě bavilo, ale tak nějak to nebylo to pravé ořechové, co by mě skutečně naplňovalo. Nakonec jsem začala pracovat v Blesku v krimi, a to si mě našlo tak nějak samo,“ dodává Petra.

Patrik z *Noční můry* se už od svých patnácti let věnoval internetové tvorbě, což znamená, že se tímto oborem zabývá již čtrnáct let. „Vždy jsem dělal nejrůznější obsah, který mě bavil. Vytvářel jsem typy videí jako jsou vlogy¹⁰, taneční krátké filmy, vaření, kutilské práce, videa o známkách, videohrách, recenze pro restaurace a cestovní vlogy s nejrůznějšími tématy.“ Postupem času jej začala zajímat i kriminální tematika a chtěl svou zálibu propojit s tvorbou a potažmo i s prací, což se v konečném důsledku

¹⁰ Zkratka pro video blog

povedlo: „Vzhledem k tomu, že to postupně ve velmi krátké době nabralo na neuvěřitelné popularitě, tak jsem se tomu začal věnovat na plný úvazek,“ říká Patrik.

V rámci poznatků, které jsem zjistila při zkoumání jednotlivých motivací a důvodů tvůrců, proč si vybrali true crime, je patrné, že mnozí z nich k tomu měli svou subjektivní příčinu, ať už se jedná o zaplnění volného času, udržení přátelských vztahů či osobní tvůrčí zájem, růst a potažmo i rozvoj. Celkově se shodli na fascinaci kriminální tematikou a o případnou snahu jejího vylepšení na české podcastové scéně, kterou stále většina z nich považuje za méně povedenou v tomto odvětví, přičemž upozorňují na sledování především zahraničních podcastů tohoto žánru. Rovněž se výpovědi podcasterů shodují v tom, že neexistuje pouze jediný impuls, díky kterému se rozhodli kriminální tematiku zpracovávat ve svých podcastech. Na druhou stranu nelze s přesností určit, z jakých důvodů nedoporučují jiné české tvůrce true crime podcastů. Může se jednat o obecnou antipatii či nedůvěru v českou tvorbu, ale například i o nelibost vůči konkurenci.

5.3 PSYCHICKÉ DOPADY

Při zpracovávání konkrétních případů a kauz, které jsou mnohdy velmi brutální a na získání potřebných informací k epizodám náročné na psychickou pohodu tvůrců, považuji tuto oblast za velmi důležitou a v rámci rozhovorů jsem se snažila zjistit, jaký postoj k tomu tvůrci zauímají a zda po případně pečují o svou psychohygienu.

V minulé podkapitole jsem uvedla, že všichni tvůrce si vybrali kriminální žánr především kvůli osobním preferencím a také fascinaci z true crime. Neodmyslitelně k tomuto žánru patří vraždy, únosy, zmizení a dalšími trestnými činy, které se v naší společnosti objevují. To víme díky dohledatelným statistikám, jež jsou na webu policie ČR, kde upozorňují na fakt, že se výrazně kriminalita, a především počet vražd zvýšil a za rok 2022 jich bylo u nás evidováno 150 (Moravčík, 2023, [online]). Z tohoto hlediska se domnívám, že pro některé jedince musí být opravdu nepříjemné se zabírat například detailními postupy vražd.

Výše uvedená teze se mi potvrzuje především díky výpovědím informantů, se kterými jsem vedla rozhovory. Z mého menšího průzkumu týkajícího se dopadů na

psychiku tvůrců můžu určit, že se většině dotazovaných nezpracovávají epizody zabývající se vraždami moc dobře. Markéta z *Motivu zla* uvedla jednu konkrétní kauzu, na kterou nemůže zapomenout. „Zpracovávala jsem případ o sériovém vrahu Josephovi Edwardu Duncanovi, který unesl sourozence. Chlapce zabil a holčičku znásilňoval a tam jedním z mých zdrojů byl jeho blog, kde si psal deníkovou formou všechny jeho zážitky. Dopodrobna líčil, co obětem dělal. Strávila jsem nad tím několik hodin a říkala si, že to je pro mě nepochopitelné a potřebuji si dát pauzu.“ Dále doplňuje, že případy, kde jsou usmrceny děti, potažmo i zvířata, ji nedělají vůbec dobře. Rovněž zmiňuje, že si příležitostně její sledovatelé píšou o některé případy, které by chtěli, aby zpracovala a jednou z takových se stala kauza Junko Furuty, při níž byla mladá slečna mučena a posléze i zavražděna. Nakonec se rozhodla tento případ nezpracovat a okomentovala to slovy: „když jsem o tom případu četla, tak jsem usoudila, že to je něco tak strašného, co zpracovávat nebudu, protože to je opravdu na mě moc brutální. Jsou lidé, kteří milují krvavé detaily, ale já si v tom tedy vůbec nelibuji.“ Podobný postoj jako Markéta má i Terezie L. alias *Holka z forenzního*. „Pro nás, jakožto tvůrce, je nepříjemné, že určité kauzy musíme slyšet několikrát při zpracovávání. Ať už, když děláme scénář nebo editujeme. Myslím si, že já sama, která mám nastavené dost vysoké hranice brutality, tak je toho na mě mnohdy moc.“ Popisuje, že je celá řada případů, jež by zpracovat nechtěla, poněvadž jsou pro ni nepříjemné.

Slečny z *Algor Mortis* oproti výše uvedené Markétě a Terezii mají k psychickému dopadu jiný postoj. Natálie stojí na pomezí toho, zda ji některé drastičtější případy vadí či nikoliv, poněvadž zmiňuje výzkum z první dekády tohoto století, a to *Daisy's Destruction* od Petera Scullyho související s dětskou pornografií, přičemž uvádí důvod, proč případ s její kolegyní Anetou nezpracovaly. „Není to z důvodu, že by to na mě nějak extrémně špatně působilo v rámci té psychické stránky, protože jsem o tom případu už tolik slyšela, že jsem si na to nějak zvykla, ale spíše to je proto, že určité případy by nemusely být tak moc zviditelňovány.“ Zároveň nakonec dodává, že ubližování dětem není a nikdy nebude nikterak příjemné. Aneta přidává i své stanovisko: „Úplně se netajím tím, že moje úroveň empatie není zrovna vysoko, což je ale dle mého dobrý způsob, jak se od případů distancovat. Jediné, co se mi ze začátku stávalo, byly záchvěvy paranoi, ale to už se také vytratilo.“

Nejvíce se o psychické náročnosti na tvůrce rozmluvil Eduard z *Kdo je zabil?* Popsal jeho vnímání zátěže na psychiku v rámci každodenní četby o různých zločinech a taktéž při sledování fotografií z míst činu. Lze zachytit vývoj vnímání kriminálního žánru na jeho osobu: „Ze začátku svého působení na *YouTube* jsem často míval noční můry a stavy připomínající deprese a smutek. Postupem času jsem se však začal více zajímat o psychohygienu, kterou není radno podceňovat.“ Během rozhovoru taktéž dodal, jak k jednotlivým dílům při zpracování přistupuje. „V případě zločinů se je snažím vidět spíše po psychologické stránce – analyzovat je, hledat myšlenkové mapy a nenechat se stáhnout emocemi do spirály smutku. Ale přiznávám, u velmi smutných případů se slzám neubráním.“ Nakonec uvedl, jak tráví volné chvíle, během nichž odpočívá od náročnějších kauz. „Snažím se při psaní scénářů dělat pravidelné pauzy, chodím na procházky do lesa se svým pejskem a ve volných chvílích vykonávám aktivity, při kterých nemusím na práci myslet a kdy mohu plně odpočívat.“

Dva ze všech informantů, s nimiž byly vedené rozhovory, a sice Clarissa z *Pod lampou* a Patrik z *Noční můry* uvedli, že nepocítují téměř žádné psychické dopady. Clarissa tvrdila, že si momentálně nevybavuje jediný případ, jenž by ji jakýmkoliv způsobem poznamenal, a ona by pocítovala nějakou psychickou tíhu. Soudobé kauzy jsou jediné, které by zpracovávat nechtěla, avšak nikoli z důvodu psychické náročnosti, ale kvůli přežití rodině. „Nedokázala bych detailně popisovat smrt člověka, jehož blízcí či potomci si mohou danou epizodu poslechnout,“ vysvětluje Clarissa. Patrik přiznal, že ze začátku na něj některé kauzy neměly dobrý vliv po psychické stránce, avšak dodal: „Teď po tom, co jsem zpracoval více jak sedmdesát případů už tolik ne. Lítost, smutek a takový ten pocit, že je něco nefér, je ve mně pořád. Nicméně jakmile zavřu dveře od mého studia, tak nad tím už nepřemýšlím.“

Petra z *Insta Crime Podcast*, jak jsem již v minulé kapitole uváděla, pracuje jako krimi redaktorka v *Blesku*, kdy se s touto tematikou setkává opravdu denně. Tvrdí, že by tuto práci dělat nemohla, pokud by se nějakým způsobem hroutila z všelijakých kauz, avšak dodává: „otevřeně přiznávám, že chodím na terapie, kam jsem začala chodit z osobních důvodů, ale řeším tam i práci, a to mi asi taky pomáhá. Důležitá je psychohygienu, jít na vzduch, poslouchat a číst ve volnu i něco jiného než jen krimi, které mě zajímá.“ Vzpomíná si ale na situaci, kdy po téměř dvacetihodinové práci na

dvou případech měla problém se spánkem, jelikož se jí obličej na fotografiích zmizelých či dům, v němž oběti přebývaly, zobrazovaly před očima.

Psychickou náročnost během zpracovávání jednotlivých případů na tvůrce beru jako nedílnou součást zkoumání jejich práce. Dle výpovědí dotazovaných tvůrců se ukázalo, že sedm z osmi informantů mělo, alespoň v nějaké míře, problém s některými brutálnějšími a krutějšími případy, kdy docházelo k násilí, odehrávajícím se především na dětech či zvířatech, čímž se potvrdila i má domněnka. Zjistila jsem, že čtyři informanti (Natálie, Aneta, Clarissa a Patrik) se od kauz dokážou v rámci své práce oprostit a obvykle nemají problém s nahráváním nepříjemných případů, které by jim později zůstávaly delší dobu na mysli. Informantka Petra stojí na pomezí v rozhodování, protože tvrdí, že by svou práci v redakci na pozici krimi redaktorky jinak dělat nemohla, zároveň ale zmiňuje dvě kauzy, kvůli kterým měla problematický spánek, a závěrem upozorňuje na důležitost psychohygieny. Pro zbylé informanty, Markétu, Terezii L. a Eduarda je zpracovávání určitých případů po psychické stránce náročnější a často si musí dávat pauzy či chodit na čerstvý vzduch, kde na chvíli zapomenou na brutální činy, jež se nejen u nás, ale i ve světě odehrávají.

5.4 REŠERŠNÍ ČINNOST

Jednou z nejdůležitějších příprav na vydání samotné epizody podcastu je rešerše, poněvadž bez ní by tvůrci nemohli informovat své posluchače o konkrétních kauzách. Zdroje, z nichž tvůrci čerpají, jsou různé a dotazování na ně pohlížejí z vlastní perspektivy, proto jednotlivé kroky každého zvlášť postupně níže přiblížím a porovnam je mezi sebou.

Autorka podcastu *Motiv zla* nejprve při své rešerši hledá záznamy ze soudních procesů na internetovém serveru *YouTube*, jelikož se sama chce ujistit ve výpovědích jednotlivých aktérů, kteří souvisí s daným případem. Následně se zaměřuje na zpravodajské články a rozhovory, přičemž bere v potaz i to, zda o kauze vyšla nějaká kniha. „Soustředím se především na zdroje, které mi přijdou relevantní. Pokud řeším případ o sériovém vrahovi, tak otevřu knihu *Psychologie sériových vrahů* od Andreje Drbohlava a v ní hledám různé klasifikace, které jsou specifické pro daného vraha,“ vysvětluje Markéta. Poté provádí, jak sama uvádí, tzv. agregát zdrojů, poněvadž párkrát

narazila na určitá fakta, která nakonec nebyla pravdivá, a proto se snaží vždy načíst co nejvíce a z toho udělat ucelený závěr dané problematiky. Zároveň se zabývá hlavně americkými případy, což znamená, že čerpá z anglických zdrojů, avšak některé epizody se týkaly případů i z jiných zemí: „baví mě zahraniční případy, nejen ty americké, ale i z Francie nebo Německa. Tím, že ovládám angličtinu, tak je to snazší. U Německa či Francie se stále bojím zdrojů, jelikož ne všechno je dobře zpracované anglicky, takže u nich stále váhám.“ Markéta nezpracovává z osobních důvodů případy, jež jakožto dokumenty uveřejnil *Netflix*¹¹. Tvrdí, že se ráda podívá na kriminální dokumenty, avšak nikdy by ji nenapadlo se jimi inspirovat v rámci podcastu. „Mnoho lidí mi psalo, ať zpracuji případ, který na *Netflixu* vyšel a týkal se sériového vraha, ale tím, že je to takhle aktuální a všichni o tom mluví, právě proto se mi do toho nechce,“ dodává Markéta. Jednou za čas určitou kauzu konzultuje se svým bratrem, který studuje kriminalistiku a forenzní vědy, přičemž s ním řeší otázky týkající se typu ráže a další technické věci. „Také mám dva kamarády právníky, kteří se zaměřují na trestní právo, a na ně se obracím, když potřebuji přeložit či lépe pochopit nějaký trestný čin. Řešila jednu civilní žalobu a nebyla jsem si jistá, jak mám určité části procesu přeložit, tak jsem využila jejich znalostí,“ říká Markéta.

Terezie L. se snaží v rámci svého podcastu *Holka z forenzního* čerpat z článků, knih a taktéž hledat informace v archivech, poněvadž tyto zdroje považuje za kvalitní. „Hledám i v odborných člancích, jelikož ty často odkazují na kvalitativní výzkum, ve kterém se rozebírají nejrůznější detaily o daném případě. Občas čerpám i z novinových článků, ale to především u těch aktuálních či nových případů,“ říká Terezie L. Dodává, že několikrát narazila na zvukové záznamy z výslechů, které do epizod také přidala, a posluchači si mohli sami vyslechnout, co se na daném místě řešilo. Tím, že se ale tvůrkyně zaměřuje především na historické kauzy, je mnohdy těžké určité zdroje dohledat. „Někdy čerpám i z dokumentů, ale to minimálně, protože jsou časově omezeny. Konečný dokument má třeba čtyřicet pět minut a tím pádem neobsáhne úplně všechny informace. Navíc je strašně těžké najít kvalitní dokumenty, jelikož já osobně nejsem fanouškem například klasického *Netflixu*,“ komentuje Terezie L. Některé případy konzultuje se svými vyučujícími na vysoké škole v Anglii: „Někdy se ptám, zda mi mohou pomoci či poradit, co by v mé pozici dělali. Titul forenzního psychologa je

¹¹ Streamovací služba nabízející pořady, filmy, dokumenty a další

legálně chráněný a nemůžu mluvit o všech věcech, takže jsem někdy limitovaná, ale v momentu, kdy cítím, že si nejsem jistá, tak se jich zeptám, jestli například můžu mluvit o psychopatii, když na to nemám trénink.“ V rámci podcastu ale také zažívá občasnou kritiku ze stran jejích sledovatelů: „Problém je, že zdrojů je někdy mnoho a my nemůžeme vědět, kde ta skutečná pravda je, jelikož jsme u toho případu nebyli. Často ale ve svých epizodách řeknu, že existují například dva odlišné zdroje a zmíním pro jistotu oba dva.“

Slečny z *Algor Mortis* začínají svou rešerši čtením knih, jež mají ve fyzické či elektronické podobě, a během toho si zapisují všechny poznámky, které je nejvíce osloví. „Také se zpětně vracím k určitým částem v knihách, protože například v případě Casey Anthony tuto napsala strana obžaloby, takže to bylo z pohledu člověka, který na ní neměl vůbec sympatický názor. V tu chvíli se to snažím vzít z pohledu jeho, ale podívám se i na rozhovory, na kterých byla ona součástí a vyjádřila se k dané problematice,“ uvádí Natálie. Dalšími jejich zdroji jsou výpisy ze soudních jednání, novinové články či policejní hlášení. Aneta dodává: „Ne všechno, co najdete na internetu nebo i v knihách, bylo napsáno nezaujatě a informovaně, často se najdou články a knihy, které se snaží pouze o vydělání peněz šokem a nestydí se informace upravovat.“ Co se týče psaných pramenů, uvádějí, že se snaží především hledat informace v člancích a písemných dokumentech, protože jsou podle nich mnohem více faktické než filmy a dokumenty vysílající se na streamovacích službách. Zaměřují se převážně na americké případy, mnohem více než na ty české: „Americké jsou specifické tím, že ty informace jsou veřejně dostupné a dělat případ z pár článků, které se nedají moc fakticky kontrolovat, se nám oběma nelíbí. Tím, že se snažíme vyvarovat případným chybám, tak je jednodušší si vybrat případ, ke kterému víme, že ty informace budeme mít a budou ověřitelné,“ vysvětluje Natálie. Prozatím se nestalo, že by pravidelně konzultovaly případy s někým z příbuzných oborů, avšak Aneta začala momentálně studovat kriminalistiku a díky tomu se blíže dostává k lidem zabývajícím se true crime kauzami. „Osobně jsem se jen jednou dopátrávala dodatečných informací od mého přednášejícího ohledně případu Roubal, protože ho tehdy sám zatýkal a účastnil se vyšetřování,“ dodává Aneta.

Nápady na témata tvůrce podcastu *Kdo je zabil?* čerpá z různých zdrojů. Jedná se o zprávy od diváků a jejich komentářů, jež se objevují pod jeho příspěvky na sociálních

sítích, ale i z dokumentů či filmů. Inspiraci nachází v knihách nebo časopisech, přičemž poradit si nechá i od své rodiny a jeho nejbližších přátel, kteří mu doporučí a upozorní na nějakou problematiku. „Někdy tento krok přeskakují díky svému rešeršistovi Františkovi, jindy, když je zaneprázdněn, si musím poradit. Jde o hodiny čtení, hledání konkrétních informací, vytahování dat z knih, článků, novin či dokumentů, jehož výsledkem je velmi hrubá podoba scénáře,“ uvádí Eduard. Tvrdí, že u filmů a seriálů je důležité zohlednit fakt, že tvůrci těchto výstupů obměňují některé situace, aby byly pro diváky zajímavější, a nelze je tedy brát jako faktické dogma. Zároveň doplňuje: „Rozhodně ale jde o skvělý prostředek, jak pocítit atmosféru doby, kdy se případ odehrává či jak si některé pasáže lépe vizuálně představit.“ Jeho zaměřením jsou především zahraniční případy a má pro toto rozhodnutí dva důvody: „Prvním je určitá etická stránka věci. Spousta ze zajímavých lokálních témat je stále ještě živá, ať už po stránce policejní, kdy vyšetřovatelé daný případ neuzavřeli, anebo se najdou lidé, kterých se činy přímo či nepřímo dotkly. Nerad bych někomu otevřel staré rány. Druhým faktorem, proč si zpravidla vybírám zahraniční případy, je množství a dostupnost zdrojů.“ Tím, že existuje spousta zdrojů, ze kterých čerpá, dochází i k problému s občasnou chybnou rešerší, na níž je svými posluchači někdy i upozorněn. „Často to bývá způsobeno polaritou zdrojů, interpretací původních autorů, nedokonalým překladem, zejména u asijských případů a existencí malého množství záznamů, které by data blíže rozváděly“ míní Eduard. Má možnost některé případy konzultovat s lidmi z oboru, jelikož má přátele, kteří se pohybují v justičním prostředí a pomáhají mu se vyznat v anglosaském soudnictví. Také uvádí, že pár případů řešil i s policisty a dvěma terapeuty, přičemž všichni jej blíže seznámili s danými problematikami, se kterými potřeboval poradit.

Paní Clarissa z podcastu *Pod lampou* inspiraci čerpá převážně prostřednictvím zmínek nebo bibliografických údajů v knihách nebo novinách, poněvadž ty ji přivedou na nejrůznější zajímavá témata. Informace hledá ze všech dostupných písemných pramenů především z webových a novinových článků, přičemž u nich si dává pozor na relevanci a snaží se dojít k původnímu zdroji, jelikož mnohdy dle ní dochází k opisu jednoho a toho samého textu dokola. „U knih dávám přednost těm, které jsou pozitivně hodnoceny odbornou i laickou veřejností a jejichž autoři mají patřičné vzdělání a praxi v oboru žurnalistiky nebo historie, ideálně obojího,“ uvádí Clarissa. Následným zdrojem

jsou volně dostupné kompletní archivy některých periodik, přičemž ty, které dostupné nejsou, si předplácí. Závěrečnou fázi rešerše dále popisuje: „Ze všech těchto nashromážděných materiálů si pak dělám výpisky do jednoho velkého souboru o cca 120 stranách, kde si jednotlivé informace porovnávám a doplňuji, tam kde se liší, se přikláním k častějšímu výskytu.“ Poukazuje na to, že filmy a dokumenty mají za cíl diváka hlavně zaujmout, šokovat i pobavit a jednotlivé detaily bývají mnohdy pozměňovány. „S podobnou snahou o bulvarizaci či zásadními nepřesnostmi už jsem se mnohokrát setkala i u zdánlivě seriózních dokumentů. Proto je vnímám spíš jen jako zajímavé zpestření a jiný úhel pohledu, ale nikdy bych z nich nečerpala zásadní informace,“ komentuje Clarissa. Už se jí stalo, že byla upozorněna někým z posluchačů na chybnou rešerši, avšak tvrdí, že u starších případů je někdy těžké se dopátrat k pravdě a je mnohdy dohadem, kdo se k jakému názoru přikloní, jelikož existuje více pramenů uvádějících rozličné faktografické údaje.

Z webových článků a všech dalších dostupných zdrojů čerpá informace Petra z *Insta Crime Podcast*. „Stěžejní jsou zprávy z ČTK, které o případu psaly. Všechny články ale procházíme, ověřujeme informace a někdy se povede, že mám díky *Blesku* exkluzivní informace, které využijeme,“ říká Petra. Uvádí příklad výše zmíněné skutečnosti, kdy v rámci českého kriminálního seriálu *Případy prvního oddělení*¹² je vyobrazena maminka ztraceného Honzika Nejedlého úplně jinak, než jak reálně vystupovala a díky jejímu rozhovoru, který poskytla *Blesku*, se mohou Petra a Terezie P. dostat více k určitým detailům. Petra dále dodává: „Využíváme i archiv článků českých médií přes *Newton*, *YouTube* a jiné podcasty, jako například *Kriminálka*, kdy často využijeme část výpovědí vyšetřovatelů, ale samozřejmě přidáváme zdroje, odkud to máme, nepřivlastňujeme si cizí práci.“ Co se týče dokumentů, občasnou inspiraci čerpají převážně z publicistických kriminálních pořadů jako *Legendy kriminalistiky* nebo *Na stopě*, na nichž pracují samotní kriminalisté a další, se kterými je kauza spjata. „Filmy a seriály jsou více či méně osobním pohledem daného scénáristy. Často to jsou volné adaptace, není to zkrátka ruku v ruce s tím, jak se případ odehrával,“ dodává Petra. Některé kauzy konzultují s lidmi, již se pohybují v podobných oborech či s těmi, kteří jsou součástí například dotčené rodiny. To se stalo i v následujícím případě:

¹² Epizoda o Honzovi Nejedlém: 3 série, 10 díl

„Zpracovávaly jsme podcast o zmizelých sestřích Burdových a měly jsme nakonec jako samostatný díl rozhovor s jejich otcem, který po nich stále pátrá.“

Poslední informant, a sice Patrik z *Noční můry*, vybírá příběhy, které se stanou součástí jednotlivých epizod, na základě toho, jak jej zaujmou, avšak bere v potaz i nápady svých posluchačů, kteří mu tipy na témata zasílají denně. Jako prioritu má vyprávění příběhů obětí a lidí, kteří jsou spjatí s nějakou konkrétní kauzou, proto má i takový dovětek k názvu podcastu: „Vypravíme příběhy lidí, kteří si prošli opravdovou noční můrou.“ Tento tvůrce je hodně otevřený všem zdrojům, jež jsou dostupné veřejně na internetu. Jedná se o různé články, rozhovory a další, přičemž jako jediný ze všech informantů bere jako zdroj i dokumenty, filmy a seriály, z nichž čerpá do svých dílů podcastu. Kritiku od svých posluchačů dostává dle jeho slov pořád: „Snažíme se co nejvíce tomu vyvarovat, nicméně někdy se holt udělá chybička. Stane se, že například pět zdrojů uvádí jednu a tu samou chybu a my jsme pořád jen lidi, kteří také mohou udělat nějakou tu chybu.“ Co se týče konzultace s lidmi pohybujícími se v podobných okruzích a true crime dodává: „S mou vlastní psycholožkou jsem o pár věcech mluvil, nicméně nic, co by nějakým způsobem více poznamenalo epizodu. Časem bychom určitě chtěli mít kontakt s nějakým kriminalistou, nicméně prozatím tomu tak nebylo.“

Oproti předcházejícím dvěma podkapitolám je tato, týkající se rešerší činnosti o něco delší, poněvadž považují rešerši za jednu z nejpodstatnějších částí podcasterovy práce. Ze zjištěných výpovědí je patrné, že nejčastějšími podklady, z nichž tvůrci čerpají informace jsou odborné a publicistické články, rozhovory, policejní hlášení, knihy, soudní procesy, jež jsou veřejně dostupné na internetových serverech, různé archivy a případně natočené dokumenty, ze kterých se inspiroují jen někteří z nich, a to pouze tematicky. Inspiraci na jednotlivé díly nacházejí všude okolo sebe, ať už se jedná o výše zmíněné dokumenty či konzultaci s rodinou a přáteli nebo o doporučení jejich sledovatelů, kteří své tipy píšou pod příspěvky na sociálních sítích nebo přímo pod videa, jež tvůrci zveřejňují na serveru *YouTube*. Všichni z dotazovaných se shodli na tom, že prošli kritikou ze stran posluchačů a sledovatelů, přičemž jako nejčastější důvod uváděli velké množství existujících zdrojů s různými závěry, kdy v některých případech dle nich není možné zjistit, jaký zdroj je skutečně ten pravdivý. Lidem se tak nelíbí mnohočetnost závěrů, a proto na to jednotlivé tvůrce upozorňují. Převážná část těchto podcasterů již v minulosti konzultovala jisté případy s lidmi z oboru, jako jsou policisté

či terapeuti. Markéta uvedla jako konzultanta člena své rodiny a přítele z právního oboru, což uvedl i Eduard. Terezie L. zmínila své učitele na vysoké škole a Aneta uvedla taktéž vyučujícího svého vysokoškolského oboru. Petra dokonce sdělila jako přímý zdroj člena rodiny zasažené konkrétním případem, což lze obecně považovat za hlavní informační zdroj, se kterým se ostatní informanti této práce dosud nesetkali. Toto považuji za jednu z odlišností oproti práci investigativních novinářů, kteří se s aktéry obvykle setkávají.

5.5 POSTUPY PRÁCE

Ústředním tématem celé bakalářské práce jsou postupy práce vybraných tvůrců true crime podcastů, přičemž v této části jim bude věnována náležitá pozornost. V minulé podkapitole jsem uvedla, jak probíhají samotné rešerše a nyní se zaměřím na to, co následuje po sumarizaci zdrojů. Popíši detailní postupy práce tvůrců zvlášť, protože každý z nich má svůj osobitý styl. Závěrem díky výpovědím dotazovaných je porovnam mezi sebou a upozorním na podobnosti, potažmo i odlišnosti mezi jejich pracovními postupy.

Na začátku tvorby si Markéta (*Motiv zla*) vytvořila seznam případů, jež by v budoucnu sama chtěla zpracovat a podle něj se dosud řídí, přičemž co ji zrovna zaujme, to na seznam přidá. V lednu 2022 zhotovila na sociální síti *Instagram* formulář, do kterého mohou libovolně její posluchači psát nápady na epizody, poněvadž se novým tipům z jejich strany nebrání. Až si vybere téma konkrétního dílu, následuje rešerše a nastudování případu. „Poté, co si připravím strukturu, kterou jsem si zpracovala z rešerše, tak dojde k namlouvání epizody, což trvá asi hodinu. Až to domluví, tak si to pouštím celé znovu a prostříhávám jednotlivá doplňková slova a snažím se eliminovat své nádechy,“ vysvětluje Markéta. Následně, když má stříhovou část hotovou, nastává práce ze strany jejího manžela, který jí pomáhá se zvukem. Ten vkládá do již existujícího sestříhaného souboru. Nakonec už zbývá jen danou epizodu nahrát na příslušnou platformu. Celý tento proces trvá několik hodin, k čemuž dodává: „Velmi záleží na typu případu, ale v průměru to vychází s rešerší a nahráváním asi na dvacet hodin. Jsou případy, kdy existuje jeden skvělý zdroj a prakticky se to dá převyprávět na základě něj, ale jsou kauzy, u kterých jsou informace dost rozporuplné nebo nejasné a

musím se tím zaobírat detailněji.“ Epizody vycházejí jednou za dva týdny, přičemž Markéta zmiňuje to, že vždy se plně soustředí a zpracovává pouze jeden případ a posléze, až jej má hotový, začne pracovat na novém: „Já bych moc chtěla být systematická a mít připraveny tři epizody předem, avšak to se mi povedlo pouze jednou, kdy jsem měla připraveno na dva díly dopředu.“

Pomoci s výběrem tématu ze stran posluchačů se nebrání ani Terezie L., která míní, že díky tomu má přehled, o co mají její sledovatelé zájem. Většinou se jedná o případy z osmdesátých a devadesátých let, kdy byla zaznamenána největší aktivita sériových vrahů, avšak uvádí, že ona má nejraději historické kauzy, které nemá tolik jedinců v podvědomí a dodává, že jí nejvíce vyhovuje, pokud si téma epizody nakonec vybere dle sebe. V rámci jednotlivých postupů nejprve u ní dochází k sepsání scénáře, shrnutí celkové rešerše a poté následuje nahrávání. „Nahrávání si rozdělují do několika částí, abych si to ucelila, nezamotala se a věděla, co má následovat. Dalším krokem je video, kdy si nejprve zpracuji zvuk s podkresovou hudbou a od toho se odpíchnu pro ten vizuální obsah, ke kterému patří také nalezení příslušných fotografií k danému případu. Zaměřím-li se na krok se zvukem, tak to asi poslouchám třikrát až čtyřikrát a když se mi tam něco nelíbí, tak to vystříhám, popřípadě nahraji znovu konkrétní úsek,“ popisuje Terezie L. Finální část už je pouze poslech celkové epizody, zda všechno sedí, jak má a video může vyjít. Délka přípravy na epizodu je velmi různorodá, avšak komentuje: „Trvá to minimálně dvanáct hodin a poté záleží, jak dlouho mi trvá rešerše a dohledání všech podstatných informací, obecně to vychází asi na šestnáct až osmnáct hodin.“ V porovnání s rešerší podle Terezie trvá nahrávání, střih a celková vizuální stránka delší dobu.

Natálie a Aneta (*Algor Mortis*) si v epizodách vypráví o případech navzájem, takže vždy je ta druhá seznámena s novými informacemi a podcast tedy obsahuje autentické reakce. Témata si vybírají samy, avšak nebrání se i nápadům posluchačů: „Ze začátku jsme vybíraly zajímavé případy, které byly něčím bizarní nebo specifické, postupem času jsme se přeorientovaly na ty, které se mezi sebou zdají být podobné a poukážeme na jejich podobnosti. Zaměřujeme se více na ty sociální problémy než na ten případ jako takový.“ Jejich postupy při práci jsou vcelku totožné, Natálie dokonce pracuje na více kauzách zároveň. Po dohledání potřebných informací se ještě snaží vytvořit linku toho, co se stalo a zjistit pravdu pomocí výpovědí více aktérů. „Poté si

několik hodin sepisují chronologicky bodový scénář a následuje nahrávání. Většinou nahrávka má okolo dvaceti až třiceti minut,“ uvádí Natálie. Aneta informuje o celkové délce přípravy na díly: „Hodně záleží, kolik je k případu dostupných informací. Někdy to trvá jen pár hodin, jindy se jen sbírání informací táhne i přes několik dní.“ Natálie doplňuje, že minimálně stráví nad jednou epizodou šest až osm hodin, přičemž do toho nepočítá střihání, které dle ní zabere asi dvě až tři hodiny.

Eduard (*Kdo je zabil?*) začíná přípravu na epizodu u nápadu, která je doprovázena inspirací, ať už z toho, co jej samotného zaujme či co mu doporučí jeho posluchači nebo nejbližší. Již v minulé podkapitole jsem zmiňovala, že následný krok mnohdy přenechá svému řešeršistovi Františkovi, potažmo ji někdy i sám připraví. Po vytvoření scénáře dochází ke konečným korekturám. „Následně video natočím, sestřihám, provedu finální úpravy, a je hotovo. Čas výroby jedné epizody se liší od náročnosti a rozsáhlosti případu. Zpravidla se pohybujeme v rozmezí okolo týdne až čtrnácti dnů, avšak jeden díl, který se zaměřoval na týrání patnáctileté Sylvie Likensové, trval na zpracování zhruba měsíc,“ říká Eduard. Během svého působení v rámci podcastu zkoušel zpracovávat více případů najednou, avšak to mu velmi nevyhovovalo, proto se rozhodl soustředit svou plnou pozornost vždy pouze na jeden případ. „Některé epizody se mi podaří zvládnout rychle, a mohu si je tak schovat do zásoby, jindy mě bohužel tlačí čas a díly vydávám prakticky ihned po dokončení střihu.“ Dosud byl zvyklý, že uváděl podcast sám ve formě monologu, avšak o půlky března 2023 začal vydávat další projekt, nyní ve dvojici: „Mohu představit novou sérii nesoucí název *Abeceda strachu*, kterou moderuji se svým kolegou Adamem Miklicou, kterého můžete znát z podcastu *České podsvětí*. V každé z epizod na posluchače čekají hrozivé true-crime případy, historické záhady, skandály, konspirace, internetové ledovce a zlo všeho druhu.“ Čas strávený nad přípravami tohoto podcastu oproti *Kdo je zabil?* Eduard komentuje následovně: „*Abecedu strachu* máme předtočenou na měsíc dopředu. Tím, že se jedná o něco jednodušší koncept, jde lépe i příprava a střih.“

Inspiraci na jednotlivá témata Clarissa z podcastu *Pod lampou* čerpá každý den z internetu nebo z knih, které zrovna čte. Volí je několik měsíců dopředu tak, aby byl výběr pestrý a posluchače stále zajímal, a především i bavil. Po tom, co si nashromáždí veškeré materiály, týkající se konkrétního případu a vyhodnotí je v rámci jejich relevance, vytvoří si kostru celého příběhu. „Chci zachytit atmosféru daného místa,

představit si, jak se jednotlivé situace odehrávaly, vyjádřit náladu a emoce jednotlivých protagonistů, zároveň ale zachovat věrnost a správnost všech informací a tento prožitek přenést do scénáře,“ uvádí Clarissa. Dodává, že pokud není v daný moment v ideálním tvůrčím rozpoložení, vytvoří prezentaci z nashromážděných fotografií. Celý tento proces v rámci zpracovávání podkladů jí zabere asi osm intenzivních dní práce. Posléze následuje krok nahrávání: „Nedisponuji žádným profesionálním nahrávacím studiem ani technikou, takže následné namlouvání probíhá tak trochu na koleni v provizorních podmínkách, přičemž jednu epizodu nahraji obvykle po dobu dvou až tří večerů, tedy v době, kdy je venku ticho a do nahrávky nezasahuje žádný vnější hluk.“ Následně dochází k úpravě zvuku do podoby, ve které je později epizoda vydána: „Odstraňuji veškerý šum, hlasité nádechy, nepovedené pasáže, snažím se vyladit výsledný tón. Úprava desíti minut nahrávky se obvykle rovná jedné hodině práce. Pak už jen zbývá vytvořit ve *Photoshopu* grafiku pro náhledový obrázek a vše nahrát na *YouTube*.“

Dvojice z *Insta Crime Podcast* prvně vybírá témata, která jsou pro ně zajímavá a zároveň se snaží zpracovávat méně známé případy. Petra doplňuje: „Často se ale ptáme na sociálních sítích, co by rádi posluchači v nových dílech slyšeli a případně jejich dobré tipy zařazujeme.“ Časová příprava každé jedné epizody je odlišná, někdy se to pohybuje v řádu hodin, jindy v řádu desítek hodin práce. V současné době mají práci rozdělenou, přičemž čtvrtední klasické epizody připravuje Tereza P. a minisérie vycházející v pondělí zpracovává Petra. „Před každým nahráváním ale vše procházíme, diskutujeme a případně lehce upravujeme,“ dodává Petra. Po tom, co se nashromáždí veškeré informace, společně sepisují scénář, aby byl správně a dobře zformulovaný. Další postupy jsou již ve spolupráci s celým jejich týmem. „Následně natáčíme téměř každý týden jeden až dva díly, záleží na času, přičemž v den a čas natáčení nám zvukařka připraví mikrofony, kameraman kamery a obraz. Poté se postprodukčně hodně upravuje zvuk a sestříhává video. Mezi tím Klára nebo případně i já píšeme doprovodný článek, který společně s podcastem v audiovizuální verzi vychází v čas zveřejnění na webu *Blesku*. Hotový článek a video zkontroluje náš editor sekce Jirka Marek a v daný den a čas je článek i podcast zveřejněn,“ vysvětluje Petra.

Patrik (*Noční můry*) společně se svou asistentkou mají při výběru obsahu dílu několik kategorií, ze kterých vybírají již konkrétní téma. Jedná se o sériové vraždy, vraždy v afektu, únosy nebo třeba i nehody. Takto rozdělené to je z důvodu udržení

nějaké struktury, aby se náměty epizod za sebou neopakovaly. Po tom, co si rozdělí, kdo jaký případ udělá, následuje rešeršní část, která je ukončena sepsáním scénáře. „Když to píše moje asistentka, já to potom přepisuji do mojí řeči a mého stylu. Případně to vracím a upravuje se to. Finální čtení si dělám před samotným nahráváním, kde upravuji malé chyby a slova. Pak to jde do čtecího zařízení a nastává samotné nahrávání. Třiceti minutové video mi trvá zhruba hodinu až hodinu a čtvrt nahrát. Potom to celé stříhám a výslednou epizodu dávám na *YouTube*,“ komentuje Patrik. Příprava jednoho dílu je podle něj velmi různorodá, přičemž uvádí, že některé epizody jsou za jeden den a jiné trvají delší dobu.

Výše jsem uvedla, jaké jednotlivé kroky a postupy práce při tvorbě kriminálního podcastu využívají dotazovaní tvůrci. Je patrné, že všichni se neobjedou bez předem připravené a dobře zpracované rešerše. Následuje nahrávání, po kterém přichází dlouhá práce ve formě stříhu, přičemž dochází k odstranění doplňkových slov, nádechů, šumů a všeho, co tvůrci označí jako nepotřebný materiál. Zde nastává moment, při kterém se podcasteri dělí na dvě části, jelikož ne všichni z nich tvoří k audio i vizuální video, které posléze umístí na server *YouTube*. První část, jež nepatří k těm, co dělá audiovizuální podcast po stříhu materiálu přejde k následnému kroku, kterým je vložení epizody na příslušnou platformu. Druhá skupina zaměřující se i na vizuál po stříhu nahraného materiálu začne tvořit video, nejčastěji i s podkresovou hudbou, k němuž přidává nashromážděné fotografie a další dokumenty, týkající se daného případu. Pouze jeden podcast, a sice *Insta Crime Podcast*, má větší tým starající se o zvuk, stříh a kameru. Na základě zjištěných poznatků je vidět, že průběh přípravy, včetně samotných postupů práce, je u většiny z nich podobný, avšak s určitými rozdílnými detaily. Až na informantky Terezii L. a Clarissu pracují všichni ostatní ve dvojici či jim minimálně někdo pomáhá s prací, ať už se jedná o rodinné příslušníky, přátelé či kolegy. Z toho lze usoudit, že práce podcastera je nejen psychiky, ale i časově náročná. Co se týče délky celkového zpracování jedné epizody, je to různé. Markéta, slečny z *Algor Mortis* a Petra zmiňovaly, že přípravy jednoho dílu trvají několik hodin. Hledisko jednoho dne uváděla Terezie L. s Patrikem z podcastu *Noční můry*. Delší čas strávený nad epizodou má Eduard, poněvadž ten zmínil týden až čtrnáct dní. Poslední z dotazovaných, a to Clarissa, obvykle tráví nad přípravou osm dní intenzivní práce.

5.6 SPOLEČNÉ PRVKY S INVESTIGATIVNÍMI NOVINÁŘI

V poslední podkapitole analytické části uvedu postoje informantů k podobnostem s prací investigativních novinářů. Informantům jsem pokládala dotazy, týkající se toho, zda s nimi shledávají jakékoliv podobnosti či někdy nepřemýšleli nad tím, že by se v budoucnu samotnými investigativci stali, potažmo byli minimálně nějakým způsobem nápomocní při řešení investigativních kauz.

Oblast investigativní žurnalistiky všichni informanti považují jako náročný obor, který není pro každého, přičemž dle nich vyžaduje velkou odvahu. Šest z osmi dotazovaných, ať už v minulosti nebo dokonce i v současné době, přemýšleli, že by je tato oblast zajímala a případně se investigativními novináři chtěli stát. Aneta z *Algor Mortis* je jednou ze dvou výše zmíněných informantů, kteří by do tohoto oboru nešli, avšak true crime oblast ji dovedla k vysokoškolskému studiu a možná i k budoucí práci: „Na to jsem moc zbabělec a upřímně si myslím, že žurnalistika není obor pro mě. Ale je pravda, že mi podcast, mimo jiné, pomohl při rozhodování se o mé možné budoucí kariéře, protože jsem se dostala ke studiu kriminalistiky a kriminologie.“ Terezie L., která je zároveň i studentkou forenzní psychologie v Anglii, uznává, že od dětských let psala a měla oblibu v kriminální tematice, avšak dodává: „I když to rozhodně je zajímavé povolání, já jsem spíše na práci přímo s těmi pachateli. Chtěla bych po škole jít na dva roky tady v zahraničí do detektivního tréninku a být v oblasti vyšetřování zločinů, ale spíš z té trestně právní strany.“ Kdo nad prací investigativního novináře v dětství přemýšlel, je Patrik z *Noční můry*, avšak v současnosti už se k tomuto postoji staví jinak: „Více mě lákají příběhy lidí ať už ty tragické, nebo opak toho. Šťourat se příliš v pravdě není dnes už úplně pro mě.“

Zbytek informantů měl myšlenky o tom, stát se investigativními žurnalisty. Například Markéta (*Motiv zla*), která se na magisterském oboru věnovala mediálním studiím, avšak doplňuje: „Určitě by to bylo zajímavé, ale na druhou stranu se bojím, že bych se mohla dostat k něčemu, co bych neuhlídala, ale kdyby mě oslovil někdo z Čech, že potřebuje přitáhnout pozornost na nějakou nevyřešenou kauzu, tak bych do toho šla.“ Natálie z *Algor Mortis* se rozhodovala, zda půjde studovat žurnalistiku, aby se mohla naplno tomuto druhu novinářiny věnovat, ale nakonec si vybrala studium přírodních věd. Práci v oblasti investigativy by se nebránila ani Clarissa (*Pod lampou*) či Petra z *Insta Crime Podcast*, jež prozradila, že se svou kolegyní Terezií P. chystají od léta

roku 2023 podle jejich slov „investigativní práci“. Eduard (*Kdo je zabil?*) zmiňuje jeho zájem pohybovat se v investigativní novinářině, přičemž si uvědomuje náročnost tohoto povolání, která se neshoduje s jeho životním nastavením: „Investigativní žurnalistika je velmi specifickým a náročným oborem, který rozhodně není pro každého. Vyšetřování, analyzování a následné zveřejňování kauz zasahujících do sféry organizovaného zločinu, politických intrik, korupce či jiných nekalých praktik, je běh na dlouhou trať vyžadující extrémní dávku odvahy a pile. Což se obávám, že jakožto člověk, který žije rodinným životem, si nemohu dovolit.“

Kromě Patrika z *Noční můry* všichni tvůrci shledávají nějaké podobnosti s prací investigativních novinářů. Výše uvedený podcaster se domnívá, že pouze vypravuje o tématech, která oni odhalují: „Investigativní novináři jdou vyloženě s kůží na trh a snaží se rozkrýt, to, co já potom nějakým způsobem zpracovávám a dávám do vypravěčské formy.“ Clarissa se domnívá, že určitá podobnost je, avšak pouze okrajová: „Vyhýbám se tomuto srovnání, protože na rozdíl od skutečných investigativních novinářů, kteří se jedním případem do detailu zaobírají dlouhé měsíce a pracují v terénu, tvorba podcastů je proces značně zrychlený, kdy není čas ani prostor jít pořádně do hloubky, probírat se fyzicky v dokumentech na matrikách nebo udržovat korespondenci s úřady.“

Markéta i Terezie L. se nezávisle na sobě shodly, že určitá podobnost existuje, poněvadž jako hlavní podobnosti popisují především rešerši a ověřování zdrojů. Avšak Markéta doplňuje rozdíl: „Já se nepohybují jako investigativní novinář po terénu, nechodím něco fotit či nahrát“ a Terezie L. dodává postoj, týkající se profesionality: „Oni jsou mnohem na vyšší úrovni než lidé, kteří dělají podcast, ale samozřejmě zaleží na tvůrci, jak moc jej profesionálně vede.“ Dále se zmiňuje o slovenské reportérce, tvořící true crime podcast, která se zároveň pohybuje v investigativní sféře a považuje to za svou výhodu. K výše uvedeným tvůrkyním se přidává i Natálie z *Algor Mortis* nebo Petra z *Insta Crime Podcast*, přičemž souhlasí s podobností v rešerších a přípravách, ale Natálie uvádí svůj osobní pohled: „Já sama velmi ráda poslouchám podcasty zahraničních investigativních novinářů a snažím se takovým způsobem jako oni pracovat nebo minimálně postupovat v určitých základech jako oni. Ať už ověřování faktičností nebo získávání co největší rešerše, ale pořád bych řekla, že k tomu přistupuji jako laik a možná do toho dávám více mé vědecké specializace.“

Poslední informant, a sice Eduard, tvořící podcast *Kdo je zabil?* se shoduje s výše zmíněnými tvůrkyněmi, že investigativní žurnalista jako kriminální podcaster čte velké množství textů a prodírá se v různých datech, nad kterými stráví několik nocí, ale dodává své hledisko, v němž zdůrazňuje především rozdílnost ve výsledku jejich práce: „Investigativní novinářina se vyznačuje zejména faktem, že výsledkem bývá odhalení nových šokujících poznatků, které doposud dřímaly pod povrchem a doufaly, že je nikdo nikdy nevyloví. Zatímco true crime podcasty se obecně zajímají o jednotlivce – sériové a masové vrahy, násilníky, zabijáky a osudy těch, které navždy zmařili. V tomto oboru, ať se nám to líbí nebo ne, s novými šokujícími odhaleními nepřijdeme. Pracujeme zejména se sekundárními daty, a to odbornou literaturou, dokumenty či články a prezentujeme našemu publiku naše interpretace případů, které se odehrály v dobách minulých.“

Na závěr této části bych doplnila, že téměř všech osm dotazovaných true crime tvůrců shledává podobnosti související s prací investigativních novinářů hlavně v oblasti celkových rešerší a ověřování zdrojů. Mnozí z nich taktéž uvažovali o tom, že by se v budoucnu pohybovali v blízkosti investigativní práce, přičemž tuto oblast považují za velmi specifickou a náročnou, nejen pro ně, ale i pro jejich okolí. Dílčí cíl, jenž byl v rámci této bakalářské práce nastaven, a sice zjištění případných podobností v rámci práce investigativních žurnalistů a podcasterů, zaměřujících se na krimi žánr, byl dle mého názoru beze zbytku naplněn.

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo zjistit, jaké postupy práce mají vybraní čeští tvůrci true crime podcastů. V první části práce jsem čtenáře seznámila s novými médii, včetně jejich vlastností, které popsali dva významní teoretici, Lev Manovich a Martin Lister. Dále je vysvětleno pojmenování podcasting a další termíny, jež s touto problematikou úzce souvisí. Druhá kapitola se zaměřovala na celkovou oblast true crime a českou podcastovou kriminální scénu, kde bylo seznámeno s jednotlivými informanty této práce. Následující kapitola se týkala investigativní žurnalistiky, jejího historického vývoje, osobnosti novináře s důrazem na konkrétní typ žurnalisty, a sice investigativního. Poté byla charakterizována metodologie této práce, včetně osvětlení důvodu výběru kvalitativní výzkumné strategie a popisu pěti předem připravených okruhů polostrukturovaného rozhovoru, který byl posléze veden se samotnými true crime tvůrci. Poslední kapitola se týkala samotné analýzy výzkumu, přičemž nejprve je záměr kladen na důvody a motivaci výběru kriminálního žánru podcastu. Druhá oblast se věnovala psychickým dopadům, které způsobují některé brutálnější a náročnější případy. Dále jsem popsala již konkrétní postupy práce, včetně rešeršní činnosti, na kterou byla kladena velká pozornost. Nakonec jsem se zaměřila na podobnosti s prací investigativních novinářů, přičemž jsem zjišťovala, zda tvůrci podcastů true crime žánru shledávají nějaké podobné prvky s těmito žurnalisty. Přínosem práce je především obeznámení široké veřejnosti s kriminálně zaměřeným podcastem a jednotlivými postupy práce vybraných českých true crime tvůrců.

V současné uspěchané době je poslouchání podcastů považováno za jednu z oblíbených volnočasových činností, jelikož posluchač nemusí vynakládat úsilí na četbu různých článků, potažmo knih a stačí si pouze vyhledat příslušnou platformu, která nabízí různorodou škálu rozmanitých témat. Přínos shledávám i v rozšíření vědomostí dané problematiky a rovněž prohlubování jazykových znalostí, protože podcasty jsou dostupné nejen v češtině. Vyzdvihla bych především ty anglické, jelikož v rámci analýzy bylo zjištěno, že tvůrci se inspirují hlavně jimi.

Zjistila jsem, že hlavním důvodem, proč si informanti vybrali kriminální tematiku jako žánr svého podcastu, byla především fascinace touto oblastí. Co se týče psychických dopadů, tak se tvůrci shodli, že jakékoliv případy týkající se hlavně

ublíživání dětem, ale i dalším, nebude nikdy pro nikoho příjemné na zpracování, avšak lidé touží pro přínosu senzačních témat. Za nejčastější podklady k přípravě jednotlivých epizod považují tvůrci odborné a publicistické články, knihy, záznamy ze soudních procesů, které jim dávají největší a detailní rozhled v dané problematice. Prvky, které informanti považují za shodné s prací investigativních žurnalistů je oblast řešerší, avšak netroufají si porovnávat povolání investigativního novináře s prací true crime tvůrců podcastů, jelikož je považují za naprosté profesionály v jejich oboru.

Seznam použitých zdrojů

Literatura

BERNSTEIN, Carl a Bob WOODWARD. *Všichni prezidentovi muži*. Přeložil Miroslav KOŠŤÁL. Praha: BB art, 2002. 322 s. ISBN 80-7257-884-7.

BURGH, de Hugo. *Investigative Journalism: Context and Practise*. England: Routledge, 2000. 325 s. ISBN 13: 9780415190534.

BURNS, Lynette Sheridan. *Žurnalistika: praktická příručka pro novináře*. Praha: Portál, 2004. 186 s. ISBN 80-7178-871-6.

GANS, Herbert. *Democracy and the News*. London: Oxford University Press, 2004. 168 s. ISBN-13 978-0195173277.

HALADA, Jan a Barbora OSVALDOVÁ, ed. *Slovník žurnalistiky: výklad pojmů a teorie oboru*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017. 302 s. ISBN 9788024637525.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016. 440 s. ISBN 978-80-262-0982-9.

JAREŠ, Michal a Pavel MANDYS. *Dějiny české detektivky*. 1. vydání. Praha: Paseka, 2019. 496 s. ISBN 978-80-7432-977-7.

JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Masová média*. 2., přepracované vydání. Praha: Portál, 2015. 392 s. ISBN 978-80-262-0743-6.

KOVACH, Bill a Tom ROSENSTIEL. *The Elements of Journalism: What Newspeople Should Know and the Public Should Expect*. 4th edition. New York: Crown, 2021. 432 s. ISBN-10 0593239350.

LISTER, Martin, Jon DOVEY, Seth GIDDINGS, Iain GRANT a Kieran KELLY. *New Media: A Critical Introduction*. 2nd edition. London: Routledge, 2008. 448 s. ISBN 9780415431613.

MACEK, Jakub. *Poznámky ke studiím nových médií*. Brno: Munipress, 2013. 200 s. ISBN 978-80-210-6476-8.

MANOVICH, Lev. *The Language of New Media*. Cambridge: MIT Press, 2002. 400 s. ISBN 9780262632553.

ŘEZNIČKOVÁ, Zuzana. *Pátrání po neviditelném vrahovi: podoby české rozhlasové detektivky*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2018. 196 s. ISBN 978-80-244-5445-0.

Elektronické zdroje

BARRETT, Brian. *It's time for an RSS Revival*. [online]. Vydáno 30.03. 2018 [cit. 05. 12. 2022]. Dostupné z <https://www.wired.com/story/rss-readers-feedly-inoreader-old-reader/>

BIRKE, Eduard. *4 webové stránky, na které se nekoukejte v noci*. Vydáno 2019 [cit. 03. 04. 2023]. Dostupné z <https://www.youtube.com/watch?v=8TBtqM0yPZA>

BLUBRRY PODCASTING. History of podcasting. [online]. Nedatováno [cit. 01. 12. 2022]. Dostupné z <https://blubrry.com/manual/about-podcasting/history-of-podcasting-new/>

CAMBRIDGE DICTIONARY. RSS meaning in the Cambridge Dictionary. [online]. 2022 [cit. 02. 04. 2020]. Dostupné z <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/rss?q=RSS>

ČESKÉ PODCASTY. Nejlepší podcasty: Krimi. [online]. Aktualizováno denně [cit. 15. 01. 2023]. Dostupné z <https://ceskepodcasty.cz/zebricky/krimi>

ČT 24. *Afera Watergate zlomila vztah veřejnosti a politiků. Investigace se za 50 let zásadně proměnila*. In: ct24.cz [online]. Vydáno 18.06. 2022 [cit. 10. 02. 2023]. Dostupné z <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/3508275-afera-watergate-zlomila-vztah-verejnosti-a-politiku-investigace-se-za-50-let-zasadne>

HLAVENKA, Jiří. *Podcasting: fenomén i trend, ale raději buďme v klidu*. In: Živě.cz [online]. Vydáno 13. 07. 2005 [cit. 18. 12. 2022]. Dostupné z <https://www.zive.cz/clanky/podcasting-fenomen-i-trend-ale-radeji-budme-v-klidu/sc-3-a-125711/default.aspx>

HLÍDACÍPES. *Mise*. In: Hlídacípes.cz [online]. Nedatováno [cit. 02. 03. 2023]. Dostupné z <https://hlidacipes.org/mise-3/>

KMENTA, Jaroslav. Investigativní žurnalistika. In: kmenta.cz [online]. Nedatováno [cit. 15. 02. 2023]. Dostupné z <https://www.kmenta.cz/investigativni-zurnalistika>

KNAPP, Steph. *7 popular podcast formats: Which one is right for you?*. ConvertKit [online]. Nedatováno [cit. 15. 12. 2022]. Dostupné z <https://convertkit.com/resources/blog/podcast-formats>

LARSON, Sarah. *“Serial”*: *The podcast we’ve been waiting for*. In The New Yorker. [online]. Vydáno 09. 10. 2014 [cit. 15. 01. 2023]. Dostupné z <https://www.newyorker.com/culture/sarah-larson/serial-podcast-weve-waiting>

MACICH ML., Jiří. *Hrej.cz nabízí podcast*. In: Lupa.cz [online]. Vydáno 01.02. 2006 [cit. 19. 12. 2022]. Dostupné z <https://www.lupa.cz/clanky/hrej-nabizi-podcast/>

MEDIÁŘ. *V Česku fungují tři tisíce podcastů, počítá Newton*. [online]. Vydáno 08. 06. 2021 [cit. 19. 12. 2022]. Dostupné z <https://www.mediar.cz/v-cesku-funguji-tri-tisice-podcastu-pocita-newton/>

MORAVČÍK, Ondřej. *Vývoj registrované kriminality v roce 2022*. In: Policie ČR [online]. Vydáno 13. 01. 2023. [cit. 08. 04. 2023]. Dostupné z <https://www.policie.cz/clanek/vyvoj-registrovane-kriminality-v-roce-2022.aspx>

MORRIS, Jeremy, PATTERSON, Eleanor. *Podcasting and its apps: Software, sound, and the interface of digital audio*. In: Broadcast Education Association Journal of Radio & Audio Media. [online]. Vydáno 19. 11. 2015 [cit. 15. 12. 2022]. Dostupné z <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/19376529.2015.1083374?journalCode=hjrs>

OPRAVDOVÉ ZLOČINY. *První český true crime podcast o zločinech*. [online]. Nedatováno [cit. 10. 01. 2023]. Dostupné z <https://www.opravdovezlociny.cz/my.php>

OXFORD LEARNER’S DICTIONARIES. INVESTIGATE meaning in the Oxford Learner’s Dictionaries. [online]. 2022 [cit. 02. 02. 2023]. Dostupné z <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/investigate?q=investigate>

OXFORD LEARNER'S DICTIONARIES. TRUE CRIME meaning in the Oxford Learner's Dictionaries. [online]. 2022 [cit. 20. 12. 2022]. Dostupné z <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/true-crime>

PODCAST – význam. ABZ.cz: Slovník cizích slov [online]. 2022 [cit. 2022-12-12]. Dostupné z <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/podcast>

REKOVÁ, Tereza. *Audio dokumentaristika v zrcadle International Feature Conference: Rozvoj mezinárodní audio komunity v kontextu soutěžních i nesoutěžních přehlídek*. [online]. Brno, 2021 [cit. 10. 01. 2023]. Dostupné z <https://is.jamu.cz/th/ne2u7/> Disertační práce. Janáčkova akademie múzických umění, Divadelní fakulta. Vedoucí práce Alena BLAŽEJOVSKÁ

SKIBA, Diane "*Podcast*" is the Word of the Year. In: "Podcast" is the Word of the Year [online]. Vydáno v lednu 2006 [cit. 12. 12. 2022]. Dostupné z https://journals.lww.com/neponline/Citation/2006/01000/The_2005_Word_of_the_Year_Podcast.18.aspx

STARTT, James D. *Get Me a Murder a Day: A History of Mass Communication in Britain*. American Journalism. Vol. 15. Iss. 4. s. 153. [online]. Zveřejněno 24. 07. 2013 [cit. 02. 11. 2022]. Dostupné z <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/08821127.1998.10739149>

ZANDL, Patrick. *Podcast - revoluce v internetovém vysílání*. In: Lupa.cz [online]. Vydáno 15. 03. 2005 [cit. 05. 12. 2022]. Dostupné z <https://www.lupa.cz/clanky/podcast-revoluce-v-internetovem-vysilani/>

Seznam příloh

Příloha A: Rozhovor s Markétou Sochorovou (podcast Motiv zla).....	63
Příloha B: Rozhovor s Terezií Lanou (podcast Holka z forezního).....	70
Příloha C: Rozhovor s Natálií (podcast Algor Mortis)	78
Příloha D: Rozhovor s Anetou (podcast Algor Mortis)	84
Příloha E: Rozhovor s Eduardem Birke (podcast Kdo je zabil?).....	89
Příloha F: Rozhovor s Clarissou Dalloway (podcast Pod lampou).....	96
Příloha G: Rozhovor s Petrou (Insta Crime Podcast)	101
Příloha H: Rozhovor s Patrikem Gluchowskim (podcast Noční můry).....	106

Příloha A: Rozhovor s Markétou Sochorovou (podcast Motiv zla)

Rozhovor se uskutečnil 4. listopadu 2022

1) Co Vás vedlo k založení podcastu? Jaký byl prvotní impuls?

Mým prvotním impulsem byl můj manžel, který mě k tomu vyzval, jelikož jsem během koronavirového období sledovala Youtube, poslouchala podcasty, dívala jsem se na různé zahraniční případy. Zeptal se, zda bych něco takového nechtěla vyzkoušet a já souhlasila.

2) Na jakých platformách váš můžou lidé poslouchat?

Poslouchat mě mohou na platformách Spotify, Apple či Google Podcasts, České Podcasty.cz nebo Youradio Talk. Přemýšlela jsem, že bych časem začala vydávat i na YouTube, avšak tam bych musela vymyslet vizuální stránku a k tomu jsem se prozatím nedostala.

3) Z jakého důvodu jste se prozatím k té vizuální stránce nedostala?

Udělat audiovizuální podcast, kde budu vidět mě vůbec neláká. Přemýšlela jsem, že udělám audio a k tomu vymyslím pozadí z fotografií daného případu, které bych vkládala do videa. Jsem introvertní a nerada veřejně vystupuji, možná když se odhodlám, tak jeden speciální díl, kde se ukážu vyjde, ale rozhodně neplánuji jít touto cestou.

4) Máte i speciální obsah (např. na HeroHero/Patreon/Pickey?)

Jsem na prozatím na Pickey, jelikož ti mě oslovili první s tím, že tam mám umožněné pouze jednorázové příspěvky. Jsem momentálně ve fázi, kdy přemýšlím, jaký další bonusový obsah bych mohla sestavit. Kdo chce, tak mě může podpořit i na Buy me a coffee.

5) Pracujete na tomto podcastu pouze vy nebo vám někdo pomáhá?

S podcastem mi pomáhá manžel. O scénář se starám já, píšu si jej sama a taktéž vše po stříhové stránce dělám sama. Manžel se stará o zvuk, vkládá hudební ukázky a zaměřuje se na to, aby vše bylo konzistentní.

6) Jaké byly Vaše důvody a motivace výběru true crime žánru?

Já jsem byla odjakživa velká fanynka kriminálního žánru. Četla jsem detektivky od Agathy Christie v době, kdy mé vrstevnice četly dívčí romány. Moc mě to bavilo, milovala jsem Hercula Poirota a všechny možné záhady. Během covidu tato tematika ve mně vzrostla, kdy jsem objevila zahraniční kriminální podcasty a uvědomila si, jaká masa lidí se o to zajímá. A tím, že jsem to dennodenně konzumovala, tak mi dávalo smysl se tomu ještě více věnovat. Navíc v období, kdy jsem se rozhodla začít s podcastem, tak jsem objevila i českou scénu a moc mě nezaujalo, proto se to snažím dělat jinak.

7) Je i přesto někdo z českých podcasterů, kteří to podle Vás dělají dobře a líbí se Vám jejich přístup?

Rozumím si se slečnou, která dělá podcast Holka z forenzního, žije v zahraničí a věnuje se archivním případům, ale jinak opravdu poslouchám pouze zahraniční podcasty, jelikož se mi více líbí jejich celkové zpracování.

8) Mohla byste tedy uvést nějaké příklady zahraničních kriminálních podcastů, které máte ráda?

Já mám hodně ráda Kendall Rae, Stephani Harlow, víceméně poslouchám a sleduji převážně ženy. Obě moc krásně případy podávají, mají to hezky sestříhané, nepoužívají žádná doplňková slova a líbí se mi jejich celkový přístup, že jsou velmi empatické, berou to s citem a není to bulvární.

9) Jak si vybíráte témata? Ptáte se posluchačů, např. na sociálních sítích, o co by měli zájem nebo je to pouze na Vás, jaký bude námět konkrétního dílu?

Když jsem začínala, tak jsem měla svůj seznam, který se postupně rozšiřoval a zpracovávala jsem případy postupně. Na začátku letošního roku 2022 jsem vytvořila formulář, který jsem dala na Instagram a lidé do něj můžou psát své tipy na případy. Momentálně jich je tam strašně moc, takže to průběžně procházím a myslím si, že jsem z nich vybrala asi tři, které jsem následně zpracovala. Všem nápadům se snažím vyjít vstříc a nebráním se novým.

10) Zaměřujete se spíše na zahraniční případy, konkrétně ty americké. Z jakého důvodu? Proč ne české?

Více než české, tak mě baví ty zahraniční případy, nejen ty americké, ale i z Francie nebo Německa. Tím, že ovládám angličtinu, tak je to snazší. U Německa či Francie tam se bojím zdrojů, jelikož ne všechno je dobře zpracované anglicky, takže u nich stále váhám. Ale neříkám, že bych nikdy žádný český případ neudělala, to nevylučuji. Navíc tím, že nejsem právník, tak se vždy bojím toho, co všechno můžu říct. Když se člověk pohybuje v českém prostoru, tak je důležité si uvědomit, co ještě říct může a co už ne, z čeho by potažmo mohl mít problém. U zahraničního případu je nulová šance, že vás bude obvolávat nějaký americký právník. Přemýšlím, že bych zpracovala jeden aktuální případ od našich sousedů, a to střelce ze Slovenska, který sepsal manifest. Přijde mi to velmi zajímavé a směřuje to do západnějšího stylu, což mám ráda.

11) Všimla jsem si, že jste nahrála případ zmizení české dívky Denisy Trpálkové, to bylo z Vaší iniciativy?

To bylo na přání rodiny a jejich přátel. Nebylo to v první řadě nic, co bych sama od sebe zpracovala, ale oni mě oslovili. V ten moment jsem si řekla, proč ne. Bylo to urgentní a aktuální téma.

12) Je nějaký případ, který je podle Vás zajímavý nebo naopak, který byste nikdy nezpracovala?

Ano, rozhodně. Vždy mě obecně lákají aktuální a nedořešené kauzy. Zpracovávala jsem případ Gabby Pettito, kdy nebyl znám vrah a líbilo se mi, že to je dobrá startovní pozice, jelikož v Česku to ještě nikdo nevydal. A z těch, co bych nikdy nezpracovala mě napadá japonský případ Junko Furuty, kdy tato dívka byla unesena, mučena a následně i zavražděna. Tento případ mi psali lidé i do formuláře, co jsem jim poskytla na tipy. Když jsem o tom případu četla, tak jsem usoudila, že to je něco tak strašného, co zpracovávat nebudu, protože to je opravdu na mě moc brutální. Jsou lidé, kteří milují krvavé detaily, ale já si v tom tedy vůbec nelibuji. Fotky z místa činu jsou pro mě noční můrou.

13) Májí na Vás některé případy nějaký psychický dopad? Ať už svou náročností či brutálností?

Určitě. Druhý případ, který jsem zpracovávala o sériovém vrahu Josephovi Edwardu Duncanovi, který unesl sourozence, jednoho zabil a holčičku znásilňoval, tak tam jedním z mých zdrojů byl jeho blog, kde si psal deníkovou formou všechny jeho zážitky. Dopodrobna líčil, co obětem dělal. Strávila jsem nad tím několik hodin a říkala si, že to je pro mě nepochopitelné a potřebuji si dát pauzu. Případy týkající se dětí či zvířat snáším velmi špatně a obecně brutality, jako například ToolBox Killers, kteří mučili oběti a nahrávali si to na kazety, tak to musím vždy rozdýchat.

14) Jaké jsou Vaše jednotlivé kroky a postupy při zpracování případů? Od výběru tématu až po jeho vydání?

Nejdříve si zkusím o případu načíst co to jde, abych „nasála“ danou problematiku. Velmi záleží, zda je to starší či aktuálnější případ, protože u starších uzavřených případů může v rámci právě té Ameriky zajít na specializovanou stránku, kde jsou dostupné přepsané zápisy ze soudních jednání či procesů a díky tomu se dozvím více informací o případu, sériových vrazích a celkově prominentních kauzách. Pokud se jedná o něco novějšího, tak čerpám ze zpravodajských článků, které se objevují den za dnem, také z reportáží, videí na YouTube. Při zpracování nějakého psychologického případu si hledám informace v různých studiích, čtu servery zabývající se psychologií nebo vyjádření znalců, poté je to více detailnější práce. Potom, co si připravím strukturu, kterou jsem si zpracovala z té rešerše, tak dojde k namlouvání epizody, což trvá asi hodinu. Až to domluvím, tak si to pouštím celé znovu a prostříhávám jednotlivá doplňková slova a snažím se eliminovat své nádechy. A nakonec mi manžel pomáhá se zvukem, který mi vkládá do mého existujícího souboru.

15) Čerpáte informace i z filmů, dokumentů nebo seriálů?

Mám takové nepsané pravidlo, že se snažím nezpracovávat z osobního důvodu případy, které zpracoval Netflix. Mnoho lidí mi psalo, ať zpracuji případ, který na Netflixu vyšel a týkal se sériového vraha, ale tím, že je to takhle aktuální a všichni o tom mluví, tak právě proto se mi do toho nechce. Podívám se na ty dokumenty či filmy, ale nenapadlo by mě to nějak zkopírovat nebo se tím inspirovat.

16) Jak probíhají Vaše rešerše nebo čím se inspirujete při hledání informací?

Primárně se dívám na YouTube, zda tam není záznam z výslechu, abych to přímo já sama slyšela. Také hledám rozhovory, různé zpravodajské články nebo pokud vyšla o případu kniha, tak se snažím přečíst alespoň část textu. Soustředím se především na zdroje, které mi přijdou relevantní. Pokud řeším případ o sériovém vrahovi, tak otevřu knihu Psychologie sériových vrahů od Andreje Drbohlava a v ní hledám různé klasifikace, které jsou specifické pro daného vraha. Ale dělám tzv. agregát zdrojů, jelikož už jsem párkrát narazila, dokonce i v knize pana Drbohlava, na to, že daný fakt není úplně pravdivý. Vždy se snažím toho načíst co nejvíce a najít ten pravý narativ.

17) Jak dlouho Vám trvá příprava jednoho případu?

Velmi záleží na typu případu, ale v průměru to vychází s rešerší a nahráváním asi na dvacet hodin. Jsou případy, kdy existuje jeden skvělý zdroj a prakticky se to dá převyprávět na základě něj, ale jsou kauzy, u kterých jsou informace dost rozporuplné nebo nejasné a musím se tím zaobírat detailněji.

18) Pracujete na více kauzách zároveň nebo se soustředíte pouze na jeden a až jej máte hotový, začnete pracovat na dalším?

Já se vždy soustředím na jednu danou kauzu, pravděpodobně bych se nezvládla zaobírat více případy najednou. Už tak vydávám díly jednou za dva týdny, a i to je dost náročné. Někteří mají výhodu, že fungují ve dvojici a pravděpodobně je to zvládnutelnější v rámci přípravy na epizoda.

19) A Vy jste neplánovala začít někdy dělat podcast ve dvojici?

Před měsícem jsem na Instagramu sdílela zprávu, kterou mi napsala má posluchačka, že je škoda, že nevydávám díly častěji, tak jsem na to reagovala, že bych moc ráda, avšak bych k tomu potřebovala druhého člověka. V reakci na to se mi ozvalo pár „zájemců“, s tím, že pokud bych chtěla, byli by ochotni mi pomoci. Nezavrhují tuto možnost, ale jsem velký perfekcionista a neznám je na osobní úrovni, proto si nejsem jistá, zda bych neměla tendenci něco přepisovat či upravovat, avšak uvidíme, třeba k tomu ještě dospěji.

20) Máte nějaké díly předtočeny dopředu nebo počítáte s tím, že se nic nepokazí a epizoda, kterou nahráváte určitě vyjde?

Já bych moc chtěla být systematická a mít připraveno na tři epizody dopředu, avšak to se mi povedlo pouze jednou, kdy jsem měla připraveno na dva díly dopředu. Vždy publikuji případ a až poté začnu pracovat na novém. Možná se mi časem poštěstí, že mě políbí múza a půjde to rychleji, ale nyní se to neděje a vždy se plně soustředím na jeden případ.

21) Stalo se Vám někdy, že jste měla chybnou rešerši nebo jste uvedla špatnou informaci a někdo Vás na to po vydání dílu upozornil?

Co se týče faktičnosti, tak se mi dosud nestalo, že by mě někdo za to zkritizoval, avšak do teď mám v hlavě jednu situaci, kdy jsem v jedné epizodě použila slovo „eventuálně“ a pár lidí mi napsalo, že se to v mém kontextu, o kterém jsem mluvila takto nepoužívá, že je to anglicismus a prý jsem to dle jejich názoru řekla úplně špatně. To se mi, ale stává častěji, že někdo kritizuje mou angličtinu, což mě trochu mrzí. Jsou to ale spíše věci, které se týkají způsobu vyjádření, anebo použití nějakých slov než té faktické stránky.

22) Konzultovala jste někdy konkrétní případ s lidmi z oboru či rodinou?

Ano, můj bratr studuje kriminalistiku a forenzní vědy a sním řeším otázky, týkající se střelných zbraní. Typ, ráži a další technické věci. Také mám dva kamarády právníky, kteří se zaměřují na trestní právo a na ně se obracím, když potřebuji přeložit či lépe pochopit nějaký trestní čin. Například jsem řešila jednu civilní žalobu a nebyla jsem si jistá, jak mám určité části procesu přeložit do češtiny, aby byly pochopitelné, tak jsem využila jejich znalostí.

23) Zajímalo by mě, zda Vás nelákala práce investigativního novináře?

Možná i ano. Já jsem na magisterském oboru studovala Mediální studia a vždy jsem ráda psala, také se tím i živím. Určitě by to bylo zajímavé, ale na druhou stranu se bojím, že bych se mohla dostat k něčemu, co bych neuhlídala a v nejhorším případě bych skončila někde zavražděná, kdybych se do toho moc pustila.

24) Investigativní žurnalistika analyzuje a zveřejňuje závažné zločiny, přemýšlela jste někdy, že byste se do něčeho takového na vlastní pěst pustila?

Bylo by rozhodně zajímavé, kdyby mě oslovil někdo z Čech, že by potřeboval přitáhnout pozornost na nějakou nevyřešenou kauzu, která se týká jeho rodinného příslušníka a mohla bych to v reálném čase zpracovávat, zkontaktovat někoho z policie apod., ale že bych se vrhla do odhalení nějakého gangu, organizované skupiny či korupce, to asi ne.

25) Myslíte si, že Vy, jakožto tvůrce kriminálního podcastu máte nějaké společné prvky s prací investigativního žurnalisty?

Myslím, že určitě. Z velké podstaty je to celé složené z toho, že pouze provádím rešerši, načítám, ověřuji zdroje, s tím, že já se nepohybují jako investigativní novinář po terénu, nechodím něco fotit či nahrát. Ráda bych se setkala s nějakým expertem v jakémkoliv oboru. Přemýšlela jsem, že bych časem měla hosta a mohl by to být kdokoliv, ať už kriminalista, psycholog, soudní znalec či právě investigativní novinář, tomu bych se rozhodně nebránila.

26) Na závěr by mě zajímalo, jaké máte plány do budoucna s podcastem?

Do budoucna bych rozhodně chtěla mít nějakého hosta, určitě ale ne na pravidelné bázi, líbí se mi, jaké mám momentální zpracování. Mám kamaráda, který mi přislíbil, že bych případně mohla využít jeho studio, kdybych se rozhodla pro audiovizuální podobu. Určitě bych chtěla zapracovat na bonusovém obsahu, jelikož mám několik nápadů, které bych chtěla do budoucna zrealizovat, už jen zbývá je převést do praxe.

Příloha B: Rozhovor s Terezií Lanou (podcast Holka z forezního)

Rozhovor se uskutečnil 16. listopadu 2022

1) Váš podcast se nazývá Holka z forezního, proč zrovna takto a z jakého důvodu došlo ke změně z původních „Archivních případů“?

Začínáme s velmi komplikovanou věcí, jelikož já mám často tendenci měnit názvy. Nejprve se podcast jmenoval Archivní případy, protože jsem se chtěla zaměřit na starší případy, zejména z devatenáctého století a poté postupně přejít ke století dvacátému asi do čtyřicátých let. Časem se mi ale název přestal líbit a dlouho jsem přemýšlela o něčem novém. Nechtěla jsem, aby to mělo tak striktní název. V té době jsem studovala v Anglii bakalářský obor forezní psychologie, tak jsem si řekla, že jsem vlastně holka z forezního a jako název se mi to zamlouvalo.

2) Co Vás přimělo studovat tento obor, jelikož je specifický, a navíc v zahraničí?

Já jsem už od svých třinácti let věděla, že bych chtěla studovat forezní psychologii, protože už v té době jsem se zajímala o tuto problematiku. Vždy jsem byla trošku napřed před mými vrstevníky a říkala jsem si, že je to oblast, která by mě případně do budoucna zajímala. Poté se mi to potvrdilo na střední škole, že mě opravdu psychologie zaujala, a to konkrétně ta forezní, hlavně kvůli zájmu o true crime oblast.

3) Na jakých platformách Vás můžou lidé poslouchat?

Posluchači mě mohou poslouchat na Spotify, Apple Podcasts, České Podcasty, Radio Public a také YouTube, na kterém jsem začínala.

4) Máte i vlastní webové stránky, zveřejňujete epizody i tam?

Vždy, když vydám nový díl, informuji o tom i na těchto webových stránkách s přidáním odkazu, který odkáže posluchače na konkrétní platformu, kde si jej můžou poslechnout.

- 5) **Do epizod, které natáčíte na YouTube přidáváte i fotky z případů. Neuvažovala jste o tom, že byste se na videu objevila přímo vy, která danou kauzu vypráví?**

Přemýšlela, ale nikdy bych to nejspíš neudělala. Nahlížím na to tak, že podcast není o mě. Přejde mi, že u tvůrci, kteří to tak mají, tak se jejich diváci spíše soustředí na autory podcastu než na případ jako takový. Navíc mám problém s tím, že bych se zpětně na sebe musela dívat. Analyzovala bych každý detail, stačí mi, že se musím zpětně poslouchat.

- 6) **Máte speciální obsah pro posluchače na Hero Hero/Patreon apod.?**

Zatím ne. Myslela jsem si, že to pro mě prozatím nemá smysl, jelikož jsem malý kanál, ale nakonec jsem dostala nabídku od jedné velké internetové platformy, se kterou je to momentálně v procesu řešení. Nikdy jsem do toho nešla s úmyslem, abych vydělávala peníze na úkor ostatních, avšak uvidíme, jak to nakonec dopadne a na čem se domluvíme.

- 7) **A jak často díly vydáváte?**

Ze začátku jsem se snažila vydávat díl každý týden, což ale s příchodem bakalářské práce a nástupem na magisterský obor Forenzní psychologie bylo omezeno na jednu až dvakrát za měsíc.

- 8) **Pracujete na tomto podcastu sama nebo Vám někdo pomáhá, ať už se stříhem či nastavením zvuku?**

Nikdy mě nenapadlo, abych někomu řekla a požádala o pomoc. Vyhovuje mi, že vše, co jsem se naučila, dělám sama. Před tím, než jsem začala dělat tento podcast jsem natáčela videa na YouTube, ale spíš se jednalo o soukromá videa pro mě. Měla jsem velký problém se na sebe dívat, potažmo se poslouchat. Naučila jsem se práci v programu a se stříhem tak, že jsem to odkoukávala od ostatních tvůrců na YouTube a z jejich obsahu.

- 9) **Jaké byly Vaše důvody a motivace výběru true crime žánru?**

Tento zájem má hodně společného hlavně s tím, že tento obor studuji. Moje motivace spočívala hlavně v tom, že jsem si říkala, že můžu lidem nabídnout i o

trošku něco víc a jiného než ostatní tvůrci true crime podcastů. Můžu jim vysvětlit konkrétní problematiku o něco víc do hloubky a poukázat na to, jak to doopravdy je, jelikož hodně podcasterů se snaží publiku podstrčit svůj názor. Já se vždy snažím epizody tvořit s nadhledem, aby si každý člověk udělal názor sám a až pokud se na můj zeptá, tak jej ráda sdělím.

10) Měla jste nějakou podcastovou inspiraci pro Vaši tvorbu?

Žádnou inspiraci jsem neměla, protože jsem se dívala hlavně na dokumenty kolem let 2006 a 2008, které se vysílaly na Discovery Channelu. V období covidu jsem měla potřebu si povídat s lidmi o těchto tématech, ale v mém okolí nebyl nikdo, kdo by se o to zajímal v takové míře, jako já. Napadlo mě, že bych mohla vyzkoušet podcast a diskutovat o těchto tématech s lidmi, kteří jsou do toho ponořeni stejně jako já.

11) Zmínila jste jiné české podcasty, jsou nějaké, které sama ráda posloucháte?

Moc českých podcastů neposlouchám, jelikož se mi nelíbí jejich přístup, ale občas si i tak poslechnu Markétu z podcastu Motiv zla, protože si myslím, že máme podobný názor a přístup na tyto věci. Poté se mi ještě líbí Eduard Birke, kterého tedy nesleduji ve velké míře. Více než jeho obsahová stránka se mi líbí, jak ten podcast vypadá jako celek. Má to pro diváky velice poutavě a profesionálně zpracované. Pokud se nepletu, tak dělá filmovou školu, což se na tom v pozitivním slova smyslu podepisuje.

12) Posloucháte případně i nějaké zahraniční podcasty?

Konkrétní podcasty neposlouchám, pokud mě nějaký případ zajímá, tak si o něm přečtu spíše z různých článků. Ráda bych si možná i nějaké poslechla, ale nemám na to čas, a navíc jsem často z určitých epizod a školy tak unavená, že na to nemám ani pomyslení.

13) Žijete v zahraničí, neplánovala jste, že byste začala natáčet v angličtině?

Ano, nad tím jsem už přemýšlela, ale je více faktorů, kvůli kterým jsem se rozhodla, že ne. Jedním z nich je určitě čas, protože už tak nestíhám natáčet ani v češtině.

Navíc si myslím, že na zahraniční scéně je mnoho podcastů a nevím, zda bych měla co nabídnout.

14) Podle čeho si vybíráte témata? Ptáte se posluchačů, např. na sociálních sítích, o co by měli zájem nebo je to pouze na vás, jaký bude námět konkrétní epizody?

Je to velmi různorodé. Ráda se ptám lidí, o co by měli zájem, případně co by chtěli vidět, protože je dobré mít přehled o tom, co posluchači chtějí. Je to super i v tom, že vím, jestli je zajímaví případy novodobé či více z historie. Nejčastěji si píšou o případy z osmdesátých let, kdy byla největší vlna sériových vrahů. Já mám nejraději historické kauzy, o kterých moc lidí neví a podle mého názoru si zaslouží pozornost, takže když si můžu vybrat téma sama, je to pro mě nejlepší volba.

15) Zaměřujete se především na zahraniční případy. Chcete v tom zůstat nebo se časem zaměříte i na české kauzy?

Ráda bych se zaměřila i na ty české, ale rozhodně na ty archivní, které nejsou v takovém povědomí lidí. Vzhledem k tomu, že je jeden český podcast, který se zaměřuje pouze na české kauzy, tak jsem si říkala, že ještě počkám. Na českých případech je největší problém v tom, že zjistit nové informace, které ještě nikdo jiný v žádném podcastu neřekl je téměř nemožné. Tím, že nemám přístup do archivu a žiju v Anglii, tak je to o to těžší.

16) Májí na Vás některé případy nějaký psychický dopad? Například svou brutálností, jako vraždy dětí/zvířat apod.?

Rozhodně. Měla jsem návrhy na dva případy, které podle mě nikdy nezpracuji, protože jsou hodně brutální a myslím si, že lidé a ani já nemusíme vědět všechno. Pro nás, jakožto tvůrce je nepříjemné, že určité kauzy musíme slyšet několikrát při zpracovávání. Ať už, když děláme scénář nebo editujeme. Myslím si, že já sama, která mám nastavené dost vysoké hranice brutality, tak je toho na mě mnohdy moc. Při zpracovávání případu Jamese Bulgera jsem záměrně neuváděla některé detaily, jelikož ten případ byl strašně surový. Navíc tím, že se jednalo o dvouleté dítě, tak mi to přišlo opravdu nevhodné.

17) Podle Vašich slov byste některé případy nezpracovala, o které se jedná?

Čím víc nad tím přemýšlím, tak si uvědomuji, že jich je celá řada. Jedním z nich je rozhodně japonský případ vraždy Hello Kitty. A poté určitě vražda, která se odehrála v Británii kousek od mého domova, avšak si momentálně nevzpomenu na název.

18) A je naopak nějaký případ, který Vás zaujal, avšak ho nechcete zpracovat, nikoliv kvůli brutalitě, avšak spíše kvůli složitému zpracování?

Určitě. Případ Charlese Mansona bych moc ráda zpracovala, ale je tam tolik věcí, že bych neměla problém to udělat na tři díly, avšak mnoho lidí poté kritizuje, že jsou v epizodě nepodstatné informace. Napadá mě i Jeffrey Dahmer, ale ten se díky Netflixu stal hodně populárním případem, proto už mě neláká o něm něco natáčet.

19) Jaké jsou Vaše jednotlivé kroky a postupy při zpracování případů? Od výběru tématu až po jeho vydání?

Začínám vždy scénářem, ke kterému se snažím dohledat co nejvíce informací. Zaměřuji se na online archivy, odborné články, knihy. Poté si všechno projdu, sepišu a následuje další část, kterou je nahrávání. Nahrávání si rozdělují do několik částí, abych si to ucelila a nezamotala se do toho a vždy věděla, co má následovat. Dalším krokem je video, kdy si nejprve zpracuji zvuk s podkresovou hudbou a od toho se odpíchnu pro ten vizuální obsah, ke kterému patří také nalezení příslušných fotografií k danému případu. Zaměřím-li se na krok se zvukem, tak to poslouchám asi třikrát a když se mi tam něco nelíbí, tak to vystříhám, popřípadě nahraji znovu konkrétní úsek, avšak stalo se mi, že jsem znovu musela nahrát celou epizodu, jelikož se mi nelíbilo, jak tam mluvím.

20) Jak dlouho Vám trvá příprava jednoho případu?

To hlavně záleží na typu případu. Řekla bych, že to trvá minimálně dvanáct hodin a poté záleží, jak dlouho mi trvá rešerše a dohledání všech podstatných informací. Řekla bych, že průměrně to vychází na šestnáct až osmnáct hodin.

21) Trvá Vám déle sesumírovat rešerši dohromady nebo až to samotné nahrávání?

Paradoxně mi déle trvá to video. Myslím tím střih a celková ta vizuální stránka. Poté bych dala to audio, a nakonec až ta rešerše, jelikož já už většinou vím, kde hledat informace, které potřebuji na epizodu zjistit.

22) Jak probíhají Vaše rešerše nebo čím se inspirujete při hledání informací?

Snažím se hledat v archivech, čerpám z článků a také knih, protože ty považuji za kvalitní zdroje, jelikož spisovatelé často spolupracují s rodinami pozůstalých. Hledám i v odborných člancích, jelikož ty často odkazují na kvalitativní výzkum, ve kterém se rozebírají nejrůznější detaily o daném případě. Občas čerpám i z novinových článků, ale to především u těch aktuálních či nových případů.

23) Na portálu YouTube jsou mnohdy zveřejněny soudní procesy z různých případů, čerpáte někdy i z této formy zdroje?

Pokud nějaký soudní proces k případu, který zpracovávám najdu, tak rozhodně z toho také čerpám. Párkrát jsem našla zvukový záznam z výslechu, takže jsem to do videa přidala, avšak jak už jsem zmiňovala, zaměřuji se především na ty historické kauzy, nejraději konkrétně z dvacátých a třicátých let a u těch je to těžší dohledat.

24) Zmiňovala jste, že jste byla divákem a fanouškem true crime dokumentů na Discovery Channelu, čerpáte tedy informace i z filmů, dokumentů nebo seriálů?

Někdy čerpám z dokumentů, ale to minimálně, protože jsou časově omezeny. Konečný dokument má třeba čtyřicet pět minut a tím pádem neobsáhne úplně všechny informace. Navíc je strašně těžké najít kvalitní dokumenty, jelikož já osobně nejsem fanouškem například klasického Netflixu.

27) Konzultovala jste někdy konkrétní případ s lidmi z oboru případně s rodinou?

Já jsem jediná, která se v rodině touto problematikou zaobírá, ale někdy konzultuji případy se svými učiteli v Anglii, zda mi mohou pomoci či poradit, co by v mé pozici dělali. Titul forenzního psychologa je legálně chráněný a nemůžu mluvit o všech věcech, takže jsem někdy limitovaná, ale v moment, kdy cítím, že si nejsem jistá, tak

se jich zeptám, například jestli můžu mluvit o psychopatii, když na to nemám trénink apod.

28) Stává se Vám, že Vás posluchači za něco kritizují?

Abych byla upřímná, tak je toho docela hodně, převážně v komentářích na YouTube. První věc, co mě napadá je to, že podle nich neumím vyslovovat písmeno „L“. Dále mi často vyčítají, že mluvím s anglickým přízvukem a také se mi stalo, že mě někdo nařkl, že si pletu pojmy masového a sériového vraha, což mě naštvalo, jelikož jsem si v této oblasti jistá. Takže ano, stává se to, avšak problém je, že zdrojů je někdy mnoho a my nemůžeme vědět, kde ta skutečná pravda je, jelikož jsme u toho případu nebyli. Často ale ve svých epizodách řeknu, že existují například dva odlišné zdroje a zmíním pro jistotu oba.

29) Na YouTube je možnost funkce vypnutí komentářů, což mnoho tvůrců dělá, aby se právě vyhnuli negativním postojům, nepřemýšlela jste nad tím?

Já jsem někdy za ty komentáře ráda, jelikož jsem schopná přijmout slušnou a konstruktivní kritiku, což se ale bohužel moc často nestává. Stalo se mi, že mi přišel komentář, týkající se toho, že se autorovi nelíbil můj anglický přístup a napsal, že by mě za to uhodil. Chápu, že to lidem nemusí vyhovovat, ale ten, koho opravdu zajímám, tak ví, že v Česku momentálně nežiji, a česky ani nemluvím, tedy je z mého pohledu pochopitelné, že budu občas používat anglická slova, koneckonců nenutím nikoho mě za každou cenu poslouchat. Výsledky z YouTube se odráží na recenzích na Google Podcast, kde jsem často srovnávána s jinými podcasty. a na druhou stranu na platformách jako je Facebook nebo Instagram se toto nestává, protože tam jsou opravdu lidé, kteří mě pravidelně sledují a chtějí mě poslouchat.

30) Nedávno bylo předávání cen Podcast roku 2022, sledovala jste jej, případně i své umístění?

Já jsem se o Podcastu roku dozvěděla na poslední chvíli pár dní před vyhlášením, jelikož mě na to upozornila slečna v komentáři na YouTube, která mě nominovala. Udělala jsem asi dva příspěvky, které jsem zveřejnila na Instagramu. Nečekala jsem ale, že bych se nějak umístila, myslím si, že jsem skončila na nějakém stém místě.

31) Nelákala vás někdy investigativní žurnalistika a práce takového novináře?

Od malička jsem vždy něco psala a zajímala se o kriminální tematiku, ale myslím si, že i když to rozhodně je zajímavé povolání, já jsem na práci přímo s pachateli.

32) Investigativní žurnalistika analyzuje a zveřejňuje závažné zločiny, přemýšlela jste někdy, že byste se do něčeho takového na vlastní pěst pustila?

Ano, já bych chtěla dělat investigativní psychologii, což je zároveň i forenzní psychologie, ale zaměřená spíše na vyšetřování. Můj plán je momentálně takový, že bych po škole chtěla jít na dva roky tady v zahraničí do detektivního tréninku. Chtěla bych být v té oblasti vyšetřování zločinů, ale spíš z té trestně právní strany.

33) A myslíte si, že vy, jakožto tvůrce kriminálního podcastu máte nějaké společné prvky s prací investigativního žurnalisty?

Myslím, že určitě, akorát oni mají mnohem větší přístup ke zdrojům a jsou taktéž mnohem profesionálnější. Jsou na vyšší úrovni než lidé, kteří dělají podcast, ale samozřejmě záleží na tvůrci, jak moc jej profesionálně vede. Jedna slovenská reportérka dělá true crime podcast a tvrdí, že je to pro ni výhodou být i v té investigativní sféře.

34) Jako poslední by mě zajímalo, jaké máte plány do budoucna s podcastem a co můžeme očekávat?

Ráda bych dělala speciální díly, které by se zaměřovaly přímo na forenzní psychologii. Jak probíhá investigativní výslech, a především bych ráda poukázala na to, že proces vyšetřování je opravdu složitý a není takový jako ve filmech. Jedna z prvních věcí, kterou bych chtěla udělat je díl o zavražděné dívce z Anglie. Ráda bych se spojila s její rodinou a udělala charitu, přičemž bych výslednou sumu dala jim.

Příloha C: Rozhovor s Natálií (podcast Algor Mortis)

Rozhovor se uskutečnil 3. listopadu 2022

1) Proč jste si vybraly tento název podcastu, čím to byl nápad a co vás k tomu vedlo?

Algor Mortis byl můj nápad, který byl myslím hned odhlasovaný. Tento dvouslovný pojem označuje změnu tělesné teploty po smrti a nám se líbilo, že bychom se jmenovaly více po něčem faktickém a taktéž si to lidé zapamatují díky specifičnosti.

2) Na jakých platformách vás mohou lidé poslouchat?

Tím, že fungujeme skrze webovou stránku Best Proud, tak máme epizody kdekoliv, ať už se jedná o klasický Spotify, Google a Apple Podcasts, tak i The Chaser. Víceméně všude, navíc se o to nestaráme my, ale ta zmiňovaná webová stránka, na které jsme.

3) Přemýšlely jste, že byste přešly z audiální i do té audiovizuální podoby?

Bavily jsme se o tom společně několikrát, co se týče například YouTube, ale samy podcasty na této platformě nerady a snad vůbec neposloucháme, a kromě toho si myslím, že podcasty by se měly spíše poslouchat a není potřeba, aby se na nás u toho někdo díval. A navíc jsme si toto médium vybraly proto, že nám z části vyhovuje ta anonymita a nemusíme řešit vizuální stránku už proto, že příprava vyloženě videí by byla daleko náročnější například po té střihové stránce a na nic jiného už bychom čas neměly.

4) Pracujete na tomto podcastu jen vy dvě nebo vám někdo ještě pomáhá?

Na celém podcastu pracujeme momentálně samy. Spolupracovaly jsme ještě s jednou slečnou Týnou, která nám pomáhala a občas ještě v současné době pomůže s úpravou Instagramu. Přidávala nové příspěvky, kontrolovala analytiku, odpovídala na zprávy, na které my jsme nestíhaly odpovídat. Doteď jsem všechno stříhala já sama, ale domluvily jsme se, že se začneme s Anet střídat. Zvuk jsme si také vždy dělaly samy a myslím, že to ze začátku šlo v epizodách hodně slyšet, jelikož jsme s tím hodně bojovaly. Nyní se nám podařilo pořídit relativně kvalitní mikrofony, skrz posluchače, takže za to jsme velmi rády.

- 5) **Zmiňujete, že se máte díky pomoci posluchačů nové mikrofony. Máte tedy nějaký speciální obsah, přes který vás lidé pomou takto finančně podporovat?**

Ano, máme Hero Hero, tam jsme přidali pár speciálních dilů. Jednalo se spíše o přiblížení nás než nějaké nové faktické epizody, ale jeden díl se týkal například konspiračních teorií.

- 6) **Často jsou součástí obsahového balíčku právě na Hero Hero streamy apod, dělaly jste i toto?**

Nikdy jsme se tomu vyloženě nebránily, zároveň jednou za čas odpovídáme na Instagramu do tzv. „okýnek“ na všelijaké otázky, jelikož na této sociální síti máme největší část našich posluchačů. Nikdy jsme se streamům jako takovým nebránily, ale dotazy směřují spíše na to, jaké bychom doporučily knížky, naše oblíbené true crime případy a nejsou to tedy většinou dotazy, na které se nedá odpovědět pár slovy. Pokud by to ale posluchači chtěli, tak s tím nějaký větší problém nemáme.

- 7) **Nešlo si nevšimnout, že jste měly delší dobu pauzu od nahrávání, z jakého důvodu?**

Obě dvě máme náročnou školu a s tím souvisí i méně volného času. Zároveň došlo i k vyhoření z mé strany, co se týče tvorby. Problém byl i celé true crime komunitě a co se v ní poslední dobou dělo. Co se týče například případu Gabby Pettito a poté i případu, který se týkal soudu Johnyho Deppa s Amber Heard, kdy jsem začala mít pocit, že true crime lidem vymývá mozek v některých ohledech a nejsou schopni kriticky nad určitými věcmi přemýšlet, proto jsme si řekly, že si dáme pauzu. Ta nakonec trvala skoro půl roku.

- 8) **Byla i možnost, že byste se již k podcastu nevrátily vůbec?**

Ano, taková možnost také byla. Po té pauze jsme vydaly epizodu, ve které se bavíme o tom, proč a z jakých důvodů k ní došlo. Než jsme ten díl vydaly, tak jsme vedly vcelku dlouhý rozhovor o tom, zda budeme končit nebo ne a shodly jsme se na tom, že nás to stále baví a naplňuje. Pokud někdy dojde k ukončení tohoto podcastu, tak u toho chceme mít pocit, že jsme předaly posluchačům, co jsme mohly a že můžeme odejít spokojené s naší prací.

9) Uvedete, jaké byly vaše důvody a motivace výběru true crime žánru?

Podcast vznikl hlavně z důvodu, že jsme s Anet chtěly zůstat v kontaktu i po absolvování střední školy a true crime oblast byla jedna z věcí, která nás spojovala a velmi nás fascinovala. Obě jsme poslouchaly kriminální podcasty, ale měly jsme často problém s faktickými chybami, které se v nich objevovaly nebo to, jak mají lidé tendenci až filmově pohlížet na sériové vrahy. Něco jsme společně chtěly tvořit a když jsme do toho mohly zapojit i naši fascinaci true crime oblastí, tak jsme se do toho pustily.

10) Jak si vybíráte konkrétní témata dílů? Domlouváte se společně nebo se ptáte posluchačů o co by měli zájem?

Máme seznam případů, o které by naši posluchači měli zájem, abychom zpracovaly. Většinou si ale vybíráme podle sebe, co zajímá nás. Zezačátku jsme vybíraly zajímavé případy, které byly něčím bizarní nebo specifické, postupem času jsme se přeorientovaly na ty, které se mezi sebou zdají být podobné a poukazujeme na jejich similarity. Zaměřujeme se více na ty sociální problémy než na ten případ jako takový.

11) Jsou nějaké případy, které vás odrazují svou brutálností a nechtěly byste je zpracovat?

Mě se nestává, že bych přišla na nějaký případ, o kterém jsem předtím ještě neslyšela, co by byl brutální, protože ty nejbrutálnější každý, kdo se trochu zajímá o true crime, tak už o nich slyšel, například výzkum Daisy's Destruction od Petera Scullyho související s dětskou pornografií a další. Není to z důvodu, že by to na mě nějak extrémně špatně působilo v rámci té psychické stránky, protože jsem o tom zmiňovaném případě už tolik slyšela, že jsem si na to nějak „zvykla“, ale spíše to je proto, že určité případy by nemusely být tak moc zviditelňovány, navíc jakýkoliv případ týkající se ubližování dětí není nijak příjemný.

12) A jaký je podle Vás ten nejzajímavější kriminální případ?

To je složité, jelikož je hodně případů, které jsou bizarní a člověk nad nimi kroučí hlavou, jak je možné, že se vůbec staly. Případ, který mě fascinuje, ale spíš, jak skončil je O.J. Simpson trial. Je to případ o obvinění z domácího násilí a následně

vraždy, kdy za to nebyl pachatel odsouzený. Ale obecně se snažíme vyvarovat případům, které zdokumentoval Netflix apod, jelikož jsme většinou nespokojené s výsledkem, viz Dahmer.

13) Nečerpáte tedy vůbec z dokumentů, filmů, případně seriálů?

Často se stalo to, že na mě vyskočil nějaký dokument a já si po zhlédnutí řekla, že by byl dobrý nápad zpracovat ten konkrétní případ, který byl obsahem toho dokumentu, ale většinou se snažím najít co nejvíc článků a dokumentů, ke kterým jsem schopna se dostat, jelikož jsou mnohem faktické než dokumenty.

14) Jaké jsou Vaše jednotlivé kroky při zpracování případů?

Delší dobu dělám na více případech najednou, takže nejprve si vyberu téma, které mě momentálně nejvíc zajímá. V moment, kdy mám téma vybrané, tak se snažím najít co nejvíce oficiálních dokumentů a článků z té dané doby. Ve chvíli, když pracujeme s americkými případy, tak je to daleko jednodušší, co se týče hledání informace než u těch evropských, kde nejsou tak volné informace. V dalším kroku se snažím vytvořit linku toho, co se stalo, najít co nejvíc pohledů na ten případ od co nejvíce aktérů, ať se jedná o pozůstalé, svědky, případně pokud oběť přežila i její výpověď. Poté si několik hodin sepisují chronologicky bodový scénář a následuje nahrávání. Většinou nahrávka má okolo dvaceti až třiceti minut.

15) Jak dlouho tedy cca trvá samotná příprava jednoho případu?

Velmi záleží na typu případu a je to hodně individuální. Jsou případy, nad kterými strávím čistého času asi osm hodin, včetně psaní toho scénáře. To jsou případy, o kterých jsem již slyšela a načetla spoustu informací, stačilo si to pouze osvěžit a sepsat scénář. Ve chvíli, kdy u některých kauz čtu i knížky a snažím se dostat skrz ty soudní spisy, tak to zabere přes dvanáct hodin práce, někdy dokonce i víc. Pokud nebudu počítat těch prvních asi dvacet dílů, než jsme se dostatečně rozjely, tak jsem nikdy na ničem nedělala kratší dobu než šest až osm hodin, ale to do toho nepočítám střihání, které trvá asi dvě až tři hodiny.

16) Jak probíhají vaše rešerše nebo čím se inspirujete při hledání informací?

Pokud čerpám z knih, tak ty mám v e-booku, ale některé mám i ve fyzické podobně. Přečtu si je jednou až dvakrát a zapisuji si každou zajímavou poznámku. Taky se hodně zpětně vracím k určitým částem v té knize, protože například v případě Casey Anthony ji napsala strana obžaloby, takže to bylo z pohledu člověka, který k ní neměl vůbec sympatický pohled. V tu chvíli se to snažím vzít z pohledu jeho, ale podívám se i na rozhovory, kterých ona byla součástí a vyjádřila se k té problematice. Dále čerpám z jakýkoliv relevantních článků a dat, které jsem schopna dohledat.

17) Stalo se někdy, že jste udělaly chybnou rešerši a po vydání dílu vám to bylo vyčteno?

Určitě se stalo, že jsme se někdy v něčem spletly. Někdo nás upozornil u jednoho španělského případu na jazykovou bariéru, že jsme něco přeložily špatně. Pravděpodobně jsme nenalezly český ekvivalent a danou situaci jsme pochopily a poté převyprávěly špatně. Myslím si, že se nám ale nestalo, že bychom udělaly nějakou velkou faktickou chybu. Spíš se opravdu jednalo o nedorozumění a maximálně špatné překlady.

18) Konzultovaly jste někdy nějaký případ s lidmi z oboru? Kriminalista, psycholog apod.?

K tomu nikdy nedošlo, jelikož jsme kolem sebe v okolí neměli nikoho takového. Momentálně začala Anet studovat kriminalistiku, což znamená, že by se to mohlo změnit z její strany. Nikdy se nám nepodařilo s nikým takovým spojit, zároveň jsme se ani moc nesnažily, jelikož jsme stále "malý" podcast a nejsme nijak zvlášť profesionální, kromě toho moc českých případů neděláme, spíše ty americké.

19) Z jakého důvodu se zaměřujete více na ty americké případy než na ty české?

Hlavně z důvodu přísunu informací, jelikož ty americké jsou specifické tím, že ty informace jsou veřejně dostupné a dělat případ z pár článků, které se nedají moc fakticky kontrolovat se nám oběma nelíbí. Tím, že se snažíme vyvarovat těm případným chybám, tak je jednodušší si vybrat případ, ke kterému vím, že ty informace budu mít a budou ověřitelné.

20) Nelákala Vás někdy práce investigativního novináře?

Rozhodně to byl můj velký plán, proč jsem se sama chtěla hlásit na žurnalistiku. Co se žurnalistiky týče, tak mě toto zajímá, ale asi bych se chtěla zaměřit na “white colour crime” apod., ale to bohužel lidi moc nezajímá a pro většinu lidí je to nudné. Rozhodla jsem se proto odstartovat ještě i jiný podcast, který se bude specializovat na vědu. Budu tam rozebírat například kdy a kde byly zfalšované různé studie, což znamená čtení mnoha článků a hodně metodologie.

21) Investigativní žurnalistika analyzuje a zveřejňuje závažné zločiny, přemýšlely jste někdy, že byste se do něčeho takového na vlastní pěst pustily?

Já myslím, že jednoznačně ano, ale to je tak hodně náročné. My pořád bereme podcast jako naši odpočinkovou činnost a momentálně ani jedna nejsme v situaci, kdy bychom to byly schopné dělat. Věřím ale tomu, že pokud bychom s Anet měly tu příležitost, tak se do toho pustíme.

22) Myslíte si, že máte nějaké společenské prvky, jakožto tvůrce true crime podcastu s investigativním žurnalistou?

Já sama mám velmi ráda a poslouchám některé podcasty zahraničních investigativních novinářů a sama se snažím takovým způsobem jako oni pracovat nebo minimálně postupovat v určitých základech jako oni. Ať už ověřování faktičností, získávání co největší rešerše apod., ale pořád bych řekla, že k tomu přistupuji jako laik a možná do toho dávám více té mé vědecké specializace.

Příloha D: Rozhovor s Anetou (podcast Algor Mortis)

Rozhovor se uskutečnil 21. listopadu 2022

1) Kdo přišel na takový název podcastu a co Vás k tomu vedlo?

Pokud si dobře vzpomínám, tak s názvem přišla Naty v den nahrávání naší první epizody. Algor Mortis je označení užívané pro posmrtnou změnu teploty těla, což nám přišlo jako trefný název pro podcast zabývající se true crime tematikou. Navíc to často celkem sedí i k případům, které představujeme.

2) Na jakých platformách vás můžou lidé poslouchat?

Momentálně je možné nás najít i na méně známých podcastových platformách, ale naše hlavní jsou Spotify, Google a Apple Podcasts. Kompletní seznam je na našem webu, který lze najít jako: algormortis.cz

3) Máte i speciální obsah (např. na HeroHero, Patreon?)

Jednu dobu jsme přidávaly speciální, mimo-true crime epizody na HeroHero, abychom alespoň nějak vrátily podporu, co nám lidé dávali. Teď po naší delší pauze se teprve vracíme s bonusy, takže je těžké říct, jak to s nimi dále bude.

4) Pracujete na tomto podcastu pouze vy dvě nebo vám někdo pomáhá? (např. se střihem, nastavením zvuku, mikrofonů apod.?)

Ano, stále ještě pracujeme na tomto podcastu pouze my dvě. Uvažovaly jsme o přijmutí dalšího člověka na střih, protože to je kromě sbírání informací ta nejvíce čas zabírající činnost, ale nakonec z toho sešlo.

5) Měly jste delší dobu přestávku od nahrávání, jaký byl hlavní důvod této pauzy? Přemýšlely jste, že byste úplně s podcastem skončily?

Hlavním důvodem byla naše vytíženost. Obě máme náročnou školu a další vedlejší projekty a kolem zkouškového na přípravu nebyl čas. Druhým důvodem bylo, že po skoro třech letech vydávání skoro každý týden pro víc a víc lidí se začala vytrácet ta původní radost z povídání si o případech a z přípravy se najednou stala povinnost a práce. Možnost, že bychom skončily úplně tu byla. Hodně jsme se o tom bavily, když

jsme konečně našly čas se sejit, ale nakonec jsme se rozhodly, že nejdříve zkusíme zvolnit a pak teprve uvidíme, co a jak bude.

6) Jaký je váš český nejoblíbenější nebo nejzajímavější případ a jaký naopak nikdy nezpracujete?

Český nejzajímavější je pro mě asi případ Kramný. Řekla bych, že to byl můj vůbec první true crime případ. Nevím o žádném případě tady z Česka, o kterém bychom si říkaly, že nechceme zpracovat. Všeobecně se vyhýbáme stokrát omývaným případům sériových vrahů, které mají lidé tendenci skoro až idolizovat (Ted Bundy, Jeffery Dahmer, atd), ale u nás se takové případy úplně nevyskytují.

7) Jaké byly vaše důvody a motivace výběru true crime žánru a proč právě tento a ne jiný?

True crime jsme si vybraly proto, že je to náš společný koníček. Je to pravděpodobně i jeden z důvodů proč jsme vůbec vydržely spolu mluvit tak dlouho. Navíc je to zajímavé téma a člověk se celkem i poučí. S prvotním nápadem přišla Naty, já jsem tehdy neměla o podcastech skoro ani tušení. Více méně jsme se shodly na tom, že v Česku je téma true crimu docela zapomenuté a že by mohla být zábava si občas popovídat o vraždách a třeba i najít pár dalších lidí, kteří by byli stejně fascinováni jako my.

8) Jak si vybíráte témata? Ptáte se posluchačů, např. na sociálních sítích, o co by měli zájem nebo je to pouze na vás dvou, jaký bude námět konkrétního dílu?

Většinou vybíráme případy, které se nám líbí — ať už jde o záhadnost, spletitost, množství dostupných informací apod. Mimo to máme také seznam případů na přání od našich posluchačů, které se nám za ty tři roky nastrádaly a kterými se postupně prokousáváme.

9) Májí na vás některé případy či problémy v celé true crime komunitě nějaký psychický dopad?

Na mě osobně ne, vyjma případů, kdy pachatel žil v domě oběti, aniž by to oběť věděla (ve stěně, na půdě atd.), to mi úplně dobře nedělá. Co se zbytku týče, úplně se

netajím tím, že moje úroveň empatie není zrovna vysoko, což je ale dle mého dobrý způsob, jak se od případů distancovat. Jediné, co se mi ze začátku stávalo byly záškuby paranoi, ale to už se také vytratilo. Co se týče true crime komunity, ta má problémy jako každá jiná, kde se shromažďuje větší množství lidí. Za mě hlavním problémem je zveličování některých případů a také tendence zabývat se jen těmi “atraktivními” případy. Další věci jsou pak “hony na čarodějnice”, ale to není problém jen true crime komunity.

10) Jaké jsou vaše postupy při zpracování jednotlivých případů?

Nejprve si vybereme případ, který nás zaujal. Poté nastává sbírání informací (rešerše) a jejich skládání do smysluplné a posluchačsky srozumitelné verze. Pak už jen stačí zapnout nahrávání a trochu si popovídat, než nastane peklo editace, zahrnující i střih zvuku a videa.

11) Jak dlouho vám cca trvá příprava jednoho případu?

To hodně záleží, kolik je k případu dostupných informací. Někdy jen pár hodin, jindy se sbírání informací táhne i přes několik dní.

12) Připravujete se společně na konkrétní kauzy nebo si rozdělujete práci napůl a později o tom diskutujete, než dojde k nahrávání dílu?

Z větší části si každá připravujeme svůj díl, který pak té druhé “představíme” v průběhu nahrávání. Dříve jsme si říkaly, jaký případ každá budeme dělat abychom náhodou nepřipravovaly stejný, ale nakonec jsme se dohodly, že přidáme jakýsi prvek překvapení a autentičnosti našich reakcí a následné diskuse.

13) Jak probíhají vaše rešerše nebo čím se inspirujete při hledání informací?

V tomto ohledu je Google náš nejlepší přítel. Ať už se jedná o novinové články, výpisy ze soudních jednání, policejní hlášení či pitvy (to v případě případů z USA) nebo diskuse na redditu, Google nám hodně pomáhá. Spousta případů je také popsána v knížkách. Je ale nutné mít na paměti, že čím více informací o případu, tím více práce je s jejich ověřováním. Ne všechno, co najdete na internetu nebo i v knihách bylo napsáno nezaujatě a informovaně, často se najdou články a knihy, které se snaží pouze o vydělání peněz šokem a nestydí si informace upravovat.

14) Čerpáte informace i z filmů, dokumentů nebo seriálů?

To je hodně zrádné. Filmy a seriály jsou dělané s úmyslem zaujmout diváka, nikoliv informovat, což často vede k upravování informací. O problematice informací podaných v dokumentech jsme se vyjadřovaly v epizodě číslo 114.

15) Stalo se vám někdy, že jste měly chybnou rešerši a někdo vás na to po vydání dílu upozornil?

Tohle je otázka spíše na Naty, jelikož já nemám přístup k našim sociálním sítím, kde by se tohle pravděpodobně řešilo, avšak osobně si nepamatuji, že bychom musely opravovat jakékoliv chybné informace.

16) Čelili jste případně někdy nějaké jiné kritice od posluchačů?

Na tohle už taky nejspíš Naty odpovídala. Měly jsme několik připomínek na kvalitu zvuku, což je fér a samozřejmě se našli tací, kteří neměli nic lepšího na práci než nás urážet. Ale nepamatuji si, že by nás někdo kritizoval ohledně obsahu jako takového.

17) Konzultovaly jste někdy nějaký konkrétní případ s lidmi z oboru/rodinou?

Vzhledem k tomu, že většinou řešíme případy z ciziny a často i hodně staré (tedy alespoň já), ta možnost tady úplně není. Já osobně jsem se jen jednou dopátrávala dodatečných informací od jednoho z mých přednášejících ohledně případu Roubal, protože ho tehdy sám zatýkal a účastnil se vyšetřování.

18) Nelákala vás někdy práce investigativního novináře?

Nad tím jsem popravdě nepřemýšlela, ale nejspíš ne. Na to jsem moc zbabělec a upřímně si myslím, že žurnalistika není obor pro mě. Ale je pravda, že mi podcast (mimo jiné) pomohl při rozhodování se o mé možné budoucí kariéře. A tak jsem se dostala ke studiu kriminalistiky a kriminologie.

19) Myslíte si, že vy, jakožto tvůrci kriminálního podcastu máte nějaké společné prvky s prací investigativního žurnalisty?

Pár společných prvků tam určitě bude, i kdyby jen skládání informací do srozumitelného a pro čtenáře/posluchače zajímavého textu. Narozdíl od

investigativních novinářů, ale nechodíme do terénu a úplně se nesnažíme najít nové informace nebo důkazy. Spíš jen předáváme informace dál.

20) Investigativní žurnalistika analyzuje a zveřejňuje závažné zločiny, přemýšlely jste někdy, že byste se do něčeho takového na vlastní pěst pustily?

Jak jsem již uvedla já jsem zbabělec se sociální fobií navrch, pro mě by to nebylo. Leda, že by se Naty rozhodla se do něčeho takového pustit, pak bych jí samozřejmě dělala společnost.

Příloha E: Rozhovor s Eduardem Birke (podcast Kdo je zabil?)

Rozhovor se uskutečnil 28.2. 2023

1) Co vás vedlo k založení podcastu? Jaký byl prvotní impulz?

Upřímně se domnívám, že nelze zcela jasně definovat jeden jediný impulz, který vedl k založení mého podcastu „Kdo je zabil?“. Jde o složitou a dlouhou cestu. Nicméně, k tvorbě videí na platformu YouTube jsem se dostal v dětství v období základní školy, kdy jsem na zmiňovaný server nahrával animovaná videa tvořená za pomoci stavebnice LEGO. Dále, když mě animace omrzela, jsem vyzkoušel několik různých žánrů – od skečů, vtipného obsahu, recenzí, herních záznamů, hudby, vaření – až jsem nakonec, inspirován kanálem StaySteak, v roce 2016 zakotvil ve sféře creepypast – strašidelných internetových legend. A právě od nich už to byl jen krůček k tajemnu, záhadám, hororům, a právě i true-crimeu.

2) Na jakých platformách váš můžou lidé poslouchat?

Primárně na YouTube a Herohero, ale také i na Spotify, Apple Podcasts, Google Podcastech a prakticky všech ostatních podcastových platformách, na které si vzpomenete. Z minulých spoluprací můžete některé ze starších videí nalézt i na Mall.TV a Stream.cz.

3) Máte i speciální obsah (např. na HeroHero/Patreon apod.). Pokud ano, čím se díly tam liší od těch, které jsou dostupné zdarma všem?

Ano, mám profil na Herohero. Videá se zde liší zejména explicitností obsahu. YouTube je, co se týče svých podmínek, poměrně nekompromisní. Obsah, jakým jsou například rozmluvy o vraždách, kriminálních případech či mučení, nevidá rád. Příliš drsná tvorba nebývá platformou monetizována, a je tak algoritmicky potlačována. Proto jsme byli nuceni zvolit alternativní cestu, a sice Herohero, jejichž obsahová pravidla jsou, alespoň dle mého názoru, bezkonkurenční. Svým divákům tak za cenu necelé stokoruny mohu nabídnout epizody s předstihem s autentickými fotografiemi a záběry z míst činu, rozšířené o detailnější popisy zločinů, ale dále také obsah bez reklam, bonusové díly, které se nevešly na YouTube, či soutěže a slevové akce.

4) Pracujete na tomto podcastu pouze Vy nebo vám někdo pomáhá?

Primárně na svém obsahu pracuji jen já – od scénáře, po natáčení, po střih videa a následný marketing. Nicméně, u složitějších a obsáhlých případů mám k ruce snad toho nejlepšího řešeršistu na světě, Františka, který dokáže vyčmuchtat pomalu i to, na co detektivové při vyšetřování zapomněli. Samozřejmě to myslím s nadsázkou, nicméně je extrémně šikovný, svědomitý a je taková má pravá ruka. Mou další rukou je pak má partnerka Kristýna, se kterou téměř pokaždé výběr případů konzultuji a nad šálkem kávy je rozebíráme a opravujeme chyby ve scénáři, které vznikly mou nepozorností či únavou. V neposlední řadě bych nerad zapomněl na Honzu – mého kamaráda z dob práce v Mall.TV, který mi i nadále pomáhá s obchodními spolupracemi, ale zároveň je i takovým mým duchovním vůdcem, guru, a prakticky i mou modlou. Klaňme se Honzovi, bez něj by pořad nebyl tam, kde je dnes. Poté samozřejmě můžeme hovořit o lidech, se kterými jsem spolupracoval na dílčích projektech nebo v různých etapách – ať už se jedná o YouTubera Patrika z Kanálu Noční můry, se kterým jsme spolu v létě natočily dvě pěkná videa, grafika Štěpána Kváču, který mi navrhl stávající logo, či Hraběte Von VFX – střihače Mikýřovy úžasné pouti internetem, který nám pomáhal s vizuální stránkou nového projektu Abeceda strachu.

5) Jaké byly Vaše důvody a motivace výběru true crime žánru?

Abych byl upřímný, nevím. Vždy jsem se domníval, že „to přišlo tak nějak samo“. Ale možná bych ve výběru tématu zločinů viděl lásku k tajemnu, záhadám, hororů, a samo sebou špetku zvědavosti.

6) Existuje nějaký true crime podcast, který sám sledujete a mohl byste jej doporučit? Ať už český či zahraniční?

Rád bych doporučil své kolegy, kteří jsou mi blízcí lidsky i obsahově. Pokud náhodou hledáte fajn inspiraci na děsivý krimi poslech, tak rozhodně zvažte třeba kanál Noční Můry, Insta Crime Podcast, České podsvětí, Holka z forenzního či Motiv zla. Omlouvám se, pokud jsem na někoho z vás, přátelé, zapomněl. Nicméně, každý z nás má svůj osobitý styl, a to mě moc baví. Věřím, že si vyberete. Skvěle se doplňujeme, a určitě bych byl v budoucnu pro něco společně vytvořit.

7) Jak si vybíráte témata? Ptáte se posluchačů, např. na sociálních sítích, o co by měli zájem nebo je to pouze na Vás, jaký bude námět konkrétního dílu?

Témata si vybírám většinou zcela náhodně – podle toho, která mě v danou dobu zajímají, a o kterých vím, že se hezky rozepíšu. Jednoduše, jakmile mě daný případ baví, vím, že jej zvládnou svižně napsat, a že se mi o něm bude i dobře točit. Nápady na témata pak čerpám z různých zdrojů – ze zpráv od diváků, z komentářů, ale i z dokumentů a filmů, na které během osobního života narazím. Jindy zase z knih, časopisů, poví mi o nich rodina, přátelé, anebo se mi o nich občas i zdá. Inspirace je všude spousta. Jen je nutné pořádně koukat a nasávat ji.

8) Všimla jsem si, že se zaměřujete především na zahraniční případy, z jakého důvodu?

Důvody výběru zahraničních případů jsou dva. Tím prvním je určitá etická stránka věci. Spousta ze zajímavých lokálních témat je stále ještě živá – ať už po stránce policejní, kdy vyšetřovatelé daný případ neuzavřeli, anebo se najdou lidé, kterých se činy přímo či nepřímo dotkly. Nerad bych někomu otevřel staré rány. Samozřejmě, tímto se nechci zavázat k tomu, že NIKDY nenatočím nějaké české či slovenské téma, to ne. Nicméně, pokud se nějaké takové na mém kanále objeví, pravděpodobně půjde o mediálně známou kauzu, jejímž aktérům mé zpracování nijak neublíží. Druhým faktorem, proč si zpravidla vybírám zahraniční případy, je množství a dostupnost zdrojů.

9) Je nějaký případ, který je podle Vás zajímavý nebo naopak, který byste nikdy nezpracoval?

Dle mého názoru lze na každém případě najít nějaký zajímavý prvek, na kterém jej vystavět. Ale abych byl konkrétnější, tak mě osobně zajímají ty, kde policie nikdy nedopadla vraha nebo je oplýván jinou záhadou – například případ, násilníka pana Krutého, sériového vraha Zodiaca, Abecedního vraha, anebo Měsíčního zabijáka z Texarkany. Pokud bych se měl zamyslet nad případem, který bych nikdy nezpracoval, tak upřímně, žádný si teď nevybavím.

10) Májí na Vás některé případy nějaký psychický dopad? Ať už svou náročností či brutálností nebo to s Vámi nic nedělá?

Pochopitelně, každodenní sezení nad literaturou o nejzvrhlejších zločinech a prodírání se fotkami z míst činu, je na psychiku obrovská zátěž. Ze začátku svého

působení na YouTube jsem tak často míval noční můry a stavy připomínající deprese a smutek. Postupem času jsem se však začal více zajímat o psychohygienu, kterou není radno podceňovat. Snažím se tedy při psaní scénářů dělat pravidelné pauzy, chodím na procházky do lesa se svým pejskem, a ve volných chvílích vykonávám aktivity, při kterých nemusím na práci myslet, a kdy mohu plně odpočívat. V případě zločinů se je snažím vidět spíše po psychologické stránce – analyzovat je, hledat myšlenkové mapy a nenechat se stáhnout emocemi do spirály smutku. Ale přiznávám, u velmi smutných případů se slzám neubráním. Zátěž na psychiku bych spíše viděl po stránce náročnosti – zatím jsem nedokázal nalézt balanc mezi životem studenta magisterského programu, YouTubera, který by měl vydávat minimálně jednou týdně ideálně co nejdelší případy, a člověka, který vede rodinný a sociální život. Abych ani jednu ze stran nezanedbával, vytvářím si na sebe tlak, který často vede k frustraci, kvůli které však jmenované strany zanedbávám. Je to občas začarovaný kruh.

11) Jaké jsou jednotlivé kroky a postupy při zpracování případů? Od výběru tématu až po jeho vydání?

Jak jsem již zmiňoval výše, každé video či epizoda podcastu začíná u nápadu. Jakmile se inspirace dostaví, a já si vyberu případ, je na čase ověřit si, kolik materiálů o případu získám, kde je najdu, zda dané téma někdo z kolegů v blízké době nezpracovával, a zda mě bude případ bavit. Pak přichází na řadu rešerše – někdy tento krok přeskakují díky svému rešeršistovi Františkovi, jindy, když je zaneprázdněn, si musím poradit. Jde o hodiny čtení, hledání konkrétních informací, vytahování dat z knih, článků, novin, či dokumentů, jehož výsledkem je velmi hrubá podoba scénáře. Z ní pak vytesám scénář finální, provedu následné korektury a finální fact-checking. Následně video natočím, sestřihám, provedu finální úpravy, a je hotovo.

12) Čerpáte informace i z filmů, dokumentů nebo seriálů?

Ano, nicméně u filmů, popřípadě beletrie, je nutné zohlednit fakt, že v nich autoři často provádějí různé obměny, aby příběh lépe fungoval, tudíž je nelze považovat za faktické dogma. Ale rozhodně jde o skvělý prostředek, jak nacítit atmosféru doby, kdy se případ odehrává, či jak si některé pasáže lépe vizuálně představit.

13) Jak dlouho vám cca trvá příprava jednoho případu?

Čas výroby jedné epizody se liší od náročnosti a rozsáhlosti případu. Zpravidla se pohybujeme v rozmezí okolo týdne – čtrnácti dnů, jindy, například můj poslední díl, který se zaměřuje na týrání patnáctileté Sylvie Likensové, trval na zpracování zhruba měsíc.

14) Pracujete na více kauzách zároveň nebo se soustředíte pouze na jeden a až jej máte hotový, začnete pracovat na dalším?

I přesto, že jsem „multitasking“ zkoušel, zjistil jsem, že mi nevyhovuje. Raději soustředím pozornost na jeden jediný případ.

15) Neplánoval jste někdy začít dělat podcast ve dvojici?

Plánoval, a skutečně, od 16.3. 2023 vám mohu představit novou sérii nesoucí název Abeceda strachu, kterou moderuju se svým kolegou Adamem Miklicou (můžete jej znát z podcastu České podsvětí). V každé z epizod na vás čekají hrozivé true-crime případy, historické záhady, skandály, konspirace, internetové ledovce a zlo všeho druhu.

16) Máte nějaké díly předtočeny dopředu nebo počítáte s tím, že se nic nepokazí a epizoda, kterou nahráváte určitě vyjde?

Je to různé. Některé epizody se mi podaří zvládnout rychle, a mohu si je tak schovat do zásoby, jindy, bohužel, mě čas tlačí a epizodu vydávám prakticky ihned po dokončení střihu. Ale například v předchozí otázce uvedený podcast Abeceda strachu míváme předtočený i měsíc dopředu. Tím, že se jedná o něco jednodušší koncept, jde lépe i příprava a střih.

17) Stalo se vám někdy, že jste měl chybnou rešerši nebo jste uvedl špatnou informaci a někdo Vás na to po vydání dílu upozornil?

A jéje, to víte, že ano. Nestává se to často, ale ano. Případy, které zpracovávám sám, jsou náchylnější i k udělání nějaké drobné chyby, které si ani při korekturách nevšimnu, jelikož se jeví správně. Často to bývá způsobeno polaritou zdrojů, interpretací původních autorů, nedokonalým překladem (zejména u asijských případů) a existencí malého množství záznamů, které by data blíže rozváděly. Například ve své poslední epizodě jsem popletl rok, kdy úřady, zdemolovaly dům, kde ke zločinům docházelo. Nicméně, kdykoliv se taková chyba objeví, a někdo mě

na ni v komentářích upozorní, ověřím si, zda má daný komentující pravdu, a pokud se skutečně jedná o nepřesnost, opravím ji. Na Herohero mohu chybičku upravit přímo v daném videu (přenahráním souboru), což je velká výhoda. Na YouTube taková možnost není, a proto si musím vystačit s připnutím doplňujícího komentáře.

18) Není tajemstvím, že Váš podcast je mezi lidmi velmi oblíbeným. Čelil jste i přes to někdy nějaké kritice? Pokud ano, co Vám bylo nejvíc vyčítáno?

Kritice čelím s každým videem. Byť se snažím tvořit, jak nejlépe dovedu, nelze se zavděčit všem divákům. Domnívám se, že je ale nutné rozlišovat kritiku a klasický hate. Z konstruktivní, dobře strukturované, kritiky si snažím brát maximum. V případě, že někdo podá nějaký návrh na zlepšení, nebo poukáže na to, co by bylo fajn dělat jinak, probereme to s kolegy, a v případě, že má „navrhovatel“ dobrý a věcný nápad, rádi jej implementujeme. Například – zlepšili jsme zvuk, obraz, vizuální stránku pořadu, hlasový projev, či vytvořili optimální délku epizod, aby divák dostal co nejlepší audiovizuální zážitek. Jindy se však setkáváte s lidmi, kteří vám píší sprosté a výhrušné komentáře za to, že nosíte dlouhé vlasy, kulaté brýle, vousy, anebo za to, že jsem v začátcích svého internetového působení ráčkoval.

19) Konzultoval jste někdy konkrétní případ s lidmi z oboru či rodinou? (př. kriminalista, psycholog apod.)

Ano, některé případy konzultuji i s lidmi oboru. Převážně jde o přátele z justičního prostředí, kteří mi často pomáhají vyznat se v anglosaském soudnictví, či mi pomáhají s vyložením určitých pojmů, kterým jakožto právem nepolíbený smrtelník nerozumím. V jiném případě jsem o některých případech hovořil přímo s policisty, kteří mi osvětlili některé metody policejního vyšetřování či trestu, a dále i s dvěma terapeuty, kteří mě blíže zasvětili do některých parafilií a psychických poruch.

20) Nelákala Vás někdy práce investigativního novináře?

Abych byl zcela upřímný, tak mě práce investigativního novináře lákala. Nicméně, je tu jedno velké ALE. Investigativní žurnalistika je velmi specifickým a náročným oborem, který rozhodně není pro každého. Vyšetřování, analyzování a následné zveřejňování kauz zasahujících do sféry organizovaného zločinu, politických intrik, korupce, či jiných nekalých praktik, je běh na dlouhou trať vyžadující extrémní dávku odvahy a pile. Což se obávám, že jakožto člověk, který žije rodinným životem,

si nemohu dovolit. Pokud bych si měl z investigativní novinářiny něco do své tvorby přebrat, bude to způsob hledání a zpracování dat, rozkrývání méně známých faktů o případech, popřípadě prezentování mých vlastních teorií o identitě dosud nepolapených vrahů. Ale to bych s investigativou úplně nesrovnával.

21) Myslíte si, že Vy, jakožto tvůrce kriminálního podcastu máte nějaké společné prvky s prací investigativního žurnalisty?

Pokud má má práce podcastera něco společného s investigativní žurnalistikou, bude to pravděpodobně prodírání se v datech, čtení spousty textů a strávení mnoha a mnoha bezesných nocí nad psaním textů. Ale domnívám se, že to bude pravděpodobně vše. Nerad bych zobecňoval svá mínění na všechny své kolegy, nicméně si myslím, že zásadním rozdílem budou naše výsledky. Investigativní novinářina se vyznačuje zejména faktem, že jejím výsledkem bývá odhalení nějakých nových šokujících poznatků, které doposud dřímaly pod povrchem a doufaly, že je nikdo nikdy nevyloví. Jak jsem naznačoval v předchozí odpovědi – často se dotýká politických sfér, rozsáhlých zločineckých organizací či veřejné obce. Zatímco true-crime podcasty se, obecně řečeno, zajímají o jednotlivce – sériové a masové vrahy, násilníky, zabijáky, a osudy těch, které navždy zmařili. V tomto oboru, ať se nám to líbí nebo ne, s novými šokujícími odhaleními mnohdy ani nepřijdeme. Pracujeme se sekundárními daty – odbornou literaturou, dokumenty či články, a prezentujeme našemu publiku naše interpretace případů, které se odehrály v dobách minulých.

22) Na závěr mě zajímá, jaké máte plány do budoucna s podcastem a na co se případně můžeme od Vás těšit?

Určité plány s pořadem mám, a dokonce se už i něco rýsuje, avšak nevím, jak moc mohu být konkrétní. Nerad bych vám něco slíbil, a pak byl smutný, že některý z avizovaných plánů nevyšel. Co však dokážu říci, je to, že bych se rád stále zlepšoval a svou tvorbu i nadále posouval, ať už po stránce technické, tak po stránce obsahové. A něco mi říká, že bychom se mohli v budoucnu dočkat i lepší pravidelnosti.

Příloha F: Rozhovor s Clarissou Dalloway (podcast Pod lampou)

Rozhovor se uskutečnil 20. listopadu 2022

1) Co byl prvotní impuls toho, že jste začala s podcastem? Co Vás k tomu vedlo?

Dalo by se říct, že mě k tomu dovedla životní krize. Po přestěhování na venkov se mi nedařilo dlouhodobě najít práci a poté přišel covid, který mě na dalších několik měsíců vyřadil po fyzické i psychické stránce. Řekla jsem si, že se musím z toho bludného kruhu nějak vymotat, začít něco dělat, vyvíjet nějakou fyzicky nenáročnou činnost, která mi pomůže vrátit se zpět do aktivního procesu. Tehdy mě napadlo, že mám nějaké materiály, které jsem před lety prezentovala na živých přednáškách a chystala pro internetový magazín, který mezitím přerušil svou činnost, takže by nebylo špatné zkusit je zužitkovat a zpracovat např. formou videa, protože delší texty už se přece jen dnes netěší takové oblibě jako kdysi. Nápad tedy vznikl z potřeby zaměstnat se a vytvořit si nějakou pravidelnou činnost, která mě bude motivovat.

2) Na jakých platformách váš můžou lidé poslouchat?

Primární je YouTube, ale přidávám obsah i na Spotify, Apple Podcast a další. Popravdě sama nevím, kde všude se objevuje, protože nahrávám epizody přes společnou platformu Anchor, která je pak automaticky distribuuje na různá místa.

3) Máte i speciální obsah (např. na Hero Hero) a jak často epizody vydáváte?

Ano, na Hero Hero přidávám každý měsíc speciální plnohodnotnou epizodu, interval pro předplatitele je tedy kratší. Jinak se obvykle snažím vydávat jednou za 14 dní, ale ne vždy se to s ohledem na vnější okolnosti daří.

4) Pracujete na tomto podcastu sama nebo vám někdo pomáhá? (např. se stříhem, nastavením zvuku/mikrofonů, řešerší apod.?)

Na podcastu pracuji sama. Někdy bych za to byla upřímně ráda, kdybych měla pomoc, ale prozatím jsem všechno v jedné osobě, od scénáristy přes vypravěče, stříhače až po grafika a momentálně je to pro mě asi to nejlepší řešení. Mít kontrolu nad všemi částmi procesu mi dodává jistotu a můžu se maximálně zlobit sama na sebe, když se něco pokazí.

5) Zaměřujete se především na dobovou tematiku, z jakého důvodu?

Už od dob dospívání je 19. století moje láska a vlastně všechny mé dosavadní aktivity před založením kanálu se jej nějakým způsobem týkaly. Psaní blogových článků, vytváření historizujících oděvů a doplňků, spolupřádání tematických kostýmových akcí, účast v amatérských divadelních představeních situovaných právě do viktoriánského Londýna. Volbou této éry jsem v podstatě jen spojila své dva největší zájmy. Je to také velký časový odstup, který pro mě dělá téma zločinu a brutálních vražd snesitelnějším. Díky tomu mám téměř stoprocentní jistotu, že se k dané epizodě nikdy nedostanou blízcí či potomci zmiňovaných osob, které by má interpretace mohla zranit či popudit.

6) Jaký je Váš český nejzajímavější případ a jaký naopak byste nikdy nezpracovala?

Českých případů z daného období není bohužel tolik, zajímavý je pro mě rozhodně případ Anežky Hružové, údajné oběti židovské rituální vraždy, která odstartovala nejsilnější vlnu antisemitských nálad na našem území. Co rozhodně nikdy nechci a nebudu zpracovávat, jsou případy soudobé. Nedokázala bych detailně popisovat smrt člověka, jehož blízcí či potomci si mohou danou epizodu poslechnout.

7) Dostáváte nějakou kritiku? Je něco, co vám posluchači/sledovatelé vyčítají?

Myslím, že asi není tvůrce, který by kritické komentáře nedostával. Naštěstí musím zaklepat, že je to v celkovém součtu jen mizivé procento. Nejčastější výtky se týkají výslovnosti cizích jmen a celkového projevu, který některým lidem připadá strojový a přítomnosti určitých reklam.

8) Přestože vystupujete v anonymitě, přemýšlela jste, že byste se posluchačům v nějakých epizodách ukázala?

Pokud bych se k něčemu takovému dopracovala, tak určitě ne ve videu. Mám velký problém si nechat zapnutou webkameru třeba i jen s kolegy na meetingu. Být vidět na obrazovce je pro mě velmi nekomfortní.

9) Jaké byly vaše důvody a motivace výběru true crime žánru? Co byl prvotní impuls?

Prvotní impuls přišel před patnácti lety, když jsem začala psát články zaměřené na toto téma na blog. A i navzdory delším pauzám mě zájem o viktoriánský zločin provázel po celou dobu. Není to tedy tak, že bych se rozhodla prosadit ve veřejném

prostoru a teprve potom si vybírala nejvhodnější žánr, ale byl to plynulý přechod a využitkování materiálu, který jsem měla nashromážděný již několik let pro webové články.

10) Jak si vybíráte témata? Ptáte se posluchačů, např. na sociálních sítích, o co by měli zájem nebo je to pouze na vás, jaký bude námět konkrétního dílu?

Čas od času zpracuji i případ na přání od mých posluchačů, ale většinou témata volím sama tak, aby byl výběr pestrý. Inspiraci nacházím každý den na internetu a v knihách.

11) Májí na vás některé případy psychický dopad?

Momentálně mě nenapadá žádný takový konkrétní případ, který by mě nějakým způsobem poznamenal.

12) Jaké jsou Vaše jednotlivé kroky při zpracování případů?

Témata mám rozplánovaná na několik měsíců dopředu tak, aby byla zachována určitá pestrost, co se typu zločinu a prostředí týče, přičemž mám obvykle rozpracováno několik po sobě jdoucích případů naráz a průběžně je doplňuji. Snažím se čas od času zakomponovat téma, o které si posluchači vícekrát psali. Na začátku stojí vždy shromažďování materiálu – fotografií, ilustračních obrázků a samozřejmě textu. Snažím se dohledat naprosto všechny dostupné písemné prameny, které lze na internetu najít – knihy, webové články, novinové články aj. Následně se pokouším vyhodnotit v rámci možností jejich relevanci, množství článků běžně dostupných na internetu většinou ohřívá jeden a ten samý text a vzájemně od sebe opisuje, proto je nutné dobrat se k původnímu zdroji. U knih pak dávám přednost těm, které jsou pozitivně hodnoceny odbornou i laickou veřejností a jejichž autoři mají patřičné vzdělání a praxi v oboru žurnalistiky nebo historie (ideálně obojí). Knihy obvykle nakupuji v elektronické i tištěné podobě, ale dávám přednost ebookům, kde odpadá dlouhé čekání, než pošta knihu ze zámoří doručí. Starší publikace, které již nejsou běžně k dostání, se snažím hledat v oskenované podobě v některém z veřejných archivů. Běžně dostupné jsou naštěstí také kompletní archivy některých periodik, ty, které volně dostupné nejsou a které vím, že budu ke své práci potřebovat, si předplácím. Ze všech těchto nashromážděných materiálů si pak dělám výpisky do jednoho velkého souboru o cca 120 stranách, kde si jednotlivé informace

porovnávám a doplňuji, tam kde se liší, se přikláním k častějšímu výskytu. Pak přichází na řadu moje nejoblíbenější část, tedy dát tomuto množství úryvků nějakou literární formu a začít vytvářet kostru příběhu. Zachytit atmosféru daného místa, představit si, jak se jednotlivé situace odehrávaly, vyjádřit náladu a emoce jednotlivých protagonistů, zároveň ale zachovat věrnost a správnost všech informací a tento prožitek přenést do scénáře. Když zrovna nejsem v tom správném tvůrčím rozpoložení a nedaří se mi pořádně nic napsat, připravuji si v mezičase prezentaci ze shromážděných fotografií a obrázků. Ty, které lze upravit, upravuji, aby byla výsledná kvalita a rozlišení co nejlepší. Příprava těchto podkladů mi obvykle zabere cca osm dní intenzivní práce. Nedisponuji žádným profesionálním nahrávacím studiem ani technikou, takže následné namlouvání probíhá tak trochu na koleni v provizorních podmínkách. Nahrávám v programu Audacity, jednu epizodu obvykle po dobu dvou až tří večerů, tedy v době, kdy je venku ticho a do nahrávky nezasahuje žádný vnější hluk. Pak přichází na řadu pro změnu má nejméně oblíbená činnost, tedy úprava surové nahrávky do té podoby, kterou na konci slyší posluchači a která nemá s tou původní verzí mnoho společného. Odstraňuji veškerý šum, hlasité nádechy, nepovedené pasáže, snažím se vyladit výsledný tón. Úprava desíti minut nahrávky se obvykle rovná jedné hodině práce + nějaké dotáčky. Poté dokončím prezentaci tak, aby alespoň v rámci možností korespondovala s audio nahrávkou, doplním všechny zdroje a následně spojím obojí dohromady. Pak už zbývá jen vytvořit ve Photoshopu grafiku pro náhledový obrázek a vše nahrát na YouTube.

13) Jak dlouho vám cca trvá příprava jednoho případu?

Záleží na množství materiálu a samozřejmě tam, kde je zapotřebí nastudovat si kupříkladu tři knihy, je časová dotace pochopitelně vyšší než u případu, kde mohu vycházet jen z několika článků. Obvykle ale zabere jen samotná příprava cca 8 dnů.

14) Čím se inspirujete při hledání informací do jednotlivých epizod?

Informace ke mně dost často přicházejí samy, právě prostřednictvím zmínek nebo bibliografických údajů v knihách, ze kterých čerpám či v novinách, které procházím. Ty mě obvykle přivedou na další zajímavá témata bez nutnosti aktivního hledání.

15) Čerpáte informace i z filmů, dokumentů nebo seriálů?

Ne, takřka výhradně se spoléhám jen na prameny písemné. Je důležité mít na zřeteli, že účelem filmů i seriálů je především diváka zaujmout, pobavit a šokovat, informace v nich obsažené bývají tedy častokrát pro tento účel pozměňovány. A s podobnou snahou o bulvarizaci či zásadními nepřesnostmi už jsem se mnohokrát setkala i u zdánlivě seriózních dokumentů. Proto je vnímám spíš jen jako zajímavé zpestření a jiný úhel pohledu, ale nikdy bych z nich nečerpala zásadní informace.

16) Stalo se Vám někdy, že jste měla chybnou rešerši a někdo Vás na to po vydání epizody upozornil?

Stalo. U takto starých případů je ovšem dost obtížné dopátrat se pravdy, informace se často v jednotlivých pramenech liší a je tedy spíše otázkou k čímu názoru nebo práci se člověk přikloní.

17) Konzultovala jste někdy nějaký konkrétní případ s lidmi z oboru/rodinou?

Ne, bohužel nemám kontakt na nikoho, kdo by mi v této oblasti mohl poskytnout poradenství.

18) Nelákala Vás někdy práce investigativního novináře?

Lákala mě hodně. Pokud by tato možnost přišla, určitě bych neváhala.

19) Myslíte si, že vy, jakožto tvůrce kriminálního podcastu máte nějaké společné prvky s prací investigativního žurnalisty?

Snad jen okrajově. Vyhýbám se tomuto srovnání, protože na rozdíl od skutečných investigativních novinářů, kteří se jedním případem do detailu zaobírají dlouhé měsíce a pracují v terénu, tvorba podcastů je proces značně zrychlený, kdy není čas ani prostor jít pořádně do hloubky, probírat se fyzicky v dokumentech na matrikách nebo udržovat korespondenci s úřady. Vnímám oblast true crime spíše jako oddechovou tvorbu než seriózní žurnalistiku.

20) Investigativní žurnalistika analyzuje a zveřejňuje závažné zločiny, přemýšlela jste někdy, že byste se do něčeho takového na vlastní pěst pustila?

Přemýšlela, ale je to činnost náročná jak časově, tak finančně. Já bohužel nedisponuji patřičnými prostředky a nemám nikoho, kdo by byl ochoten takovou činnost zaštitit.

Příloha G: Rozhovor s Petrou (Insta Crime Podcast)

Rozhovor se uskutečnil v březnu 2023

1) Podcast je ve spolupráci s Blesk.cz, přišla od vás iniciativa se podílet na tomto projektu nebo vás oslovili oni s touto nabídkou?

Ano, iniciativa vzešla od Blesku, kde já (Petra) pracuji jako krimi redaktorka. Sama jsem chtěla rozjet krimi podcast, ale nakonec jsme po konzultaci s kolegou zkusili oslovit Terezu, která již měla svůj podcast a my chtěli společně vytvořit nový podcast, který by však vycházel z podobných principů (zpracovávání český případů, ověřené informace, "zajímavost" případů).

2) Máte i speciální obsah (např. na webu Blesku, HeroHero apod.) a jak často díly vydáváte?

Klasické díly vychází každý čtvrtek, každé druhé pondělí pak zatím (do konce dubna) vychází minisérie Kde jsou?, kde se věnujeme zmizelým dětem nebo těm, jejichž vraždy nebyly nikdy rozřešeny. Poté nás v květnu čekají české čtyři podcastové tour (konkrétně čtyři města Praha, Brno, Ostrava, Ústí), kde budeme mít připravené případy z toho města a bude následovat beseda s diváky. A od léta spustíme speciální projekt, o kterém zatím nemohu víc prozradit. Na HeroHero nepůsobíme.

3) Na jakých platformách vás mohou lidé poslouchat?

V současnou chvíli na všech podcastových aplikacích a videoverze společně i s článkem jsou na webu Blesk.cz a na YouTube.

4) Pracujete na tomto podcastu pouze vy dvě nebo vám někdo pomáhá? (např. se střihem, nastavením zvuku/mikrofonů, rešerší apod.?)

Kromě nás dvou se na podcastu podílí kolegyně Klára, která nám píše články, které vždy v den zveřejnění nového dílu vychází na webu Blesk.cz. Dále pak se na každém dílu podílí jedna zvukařka, jeden kameraman a editor, který vše před zveřejněním kontroluje. Celkem jsme tedy tým o šesti lidech.

5) Jaký je váš český nejoblíbenější nebo nejzajímavější případ a jaký naopak nikdy nezpracujete?

Obě se shodneme asi na tom, že nás zasahují případy, kde se jedná o děti, na kterých je páčáno brutální násilí. Petra: Dost mne vzal případ Jaroslava Oplištila, Štefana Svitka nebo Michala Kisiova z těch mi bylo dost úzko. Nikdy asi nebudeme zpracovávat trošku notoricky známé případy - orlické vrahy, Ivana Roubala a tak podobně. Ne snad, že bychom to zlehčovaly, jsou to závažné zločiny, ale chceme posluchačům/divákům přinášet spíše méně známé případy.

6) Dostáváte nějakou kritiku ze strany posluchačů?

Ano, hlavně ze začátku nám byly vyčteny doplňující zvuky. Ty jsme vyseletovali jako tým a kritika, které se nám dostává, jsou například opakující se slova či občasná zrychlenost projevu. (tady je hlavně u mě jako u Petry, ale snažím se s tím pracovat)

7) Jaké byly vaše důvody a motivace výběru true crime žánru, proč právě tento a ne jiný? Co byl prvotní impuls?

Petra: můj impuls byl ten, že jsem se v minulosti podílela na rozhovorovém, spíše politicko-mediálním podcastu a účinkovala jsem opakovaně v jednom hudebním. Oboje mě bavilo, ale tak nějak to nebylo to pravé ořechové, co by mě skutečně naplňovalo. Nakonec jsem začala pracovat v Blesku v krimi, to si mě našlo tak nějak samo. Terka k tomu má blíž, protože to studuje a má i asi trochu osobní příběh proč se tomu věnuje. (v tomto podcastu o tom mluví <https://open.spotify.com/episode/5yX4nTqiXx3pCedwnY72Bw?si=df37ed5d0be54989>) → Příběh, který se opravdu stal = díl. 152

8) Jak si vybíráte témata? Ptáte se posluchačů, např. na sociálních sítích, o co by měli zájem nebo je to pouze na vás dvou, jaký bude námět konkrétního dílu?

Spíše vybíráme obě, co by bylo zajímavé zpracovat. Chceme samozřejmě případy méně známé, ale zajímavé, kde bude co popisovat. Často se ale ptáme na sociálních sítích, co by rádi v nových dílech slyšeli a případně jejich dobré tipy zařazujeme :) je to tedy takový mix.

9) Májí na vás některé případy či problémy v celé true crime komunitě nějaký psychický dopad?

Petra: Já se osobně přiznám, že jsem dost empatická osoba, ale v rámci této práce to umím lehce oddělit, když to tak řeknu a nehroučím se. To bych to asi dělat nemohla. Na druhou stranu, otevřeně přiznávám, že chodím na terapie (kam jsem začala chodit z osobních důvodů, ale řeším tam i práci) a to mi asi taky pomáhá. Důležitá je psychohygienu, jít na vzduch, poslouchat/číst ve volnu i něco jiného než jen krimi, které mě zajímá. Ale taky se mi už dvakrát stalo, že když jsem některé případy zpracovávala už třeba 15-20 hodin, pak jsem měla ve spánku před očima ty fotografie zmizelých, zavražděných nebo ten dům, kde bydleli či kde se vražda stala.

10) Jaké jsou vaše postupy při zpracování jednotlivých případů? (od výběru tématu až po jeho vydání)

Nejprve vybereme téma dalšího dílu (mám jich připravených vždy třeba 5-10 v záloze dopředu, takže u teď v polovině dubna víme, co budeme zpracovávat třeba za měsíc, poté si řekneme, kdo dělá rešerši (u klasických čtvrtěčních dílů je to buď Tereza nebo naše pomocnice Klára, která píše článek ke všem zveřejňovaným epizodám i články na web Blesku). Z rešerše se zpracuje scénář - když rešerši dělá Tereza nebo i já na ty díly z minisérie, tak si nejdřív nahrubo napíšeme v bodech všechny informace a pak to následně necháme chvíli stranou, znovu si k tomu sedneme a sepisujeme nějak chronologicky scénář, aby měl hlavu patu, byl dobře zformulovaný. Následně spolu s Terezou texty probereme, případně doplníme/opravíme, pokud je něco potřeba. Natáčíme téměř každý týden jeden až dva díly, záleží na času, přičemž v den a čas natáčení nám zvukařka připraví mikrofony, kameraman kamery, obraz, vše se nachystá a jedeme. Následně se postprodukčně upravuje hodně zvuk (sestříh, čistota zvuku, sounddesing..), sestříhává video (když tam máme nějaký přerok, překrývá se obraz fotkami atd). Mezi tím Klára (nebo případně já = Petra) píše doprovodný článek, který společně s podcastem v audiovizuální verzi vychází v čas zveřejnění i na webu Blesku (pak to vypadá takto <https://www.blesk.cz/clanek/zpravy-krimi/737788/podcast-co-se-pred-ctvrt-stoletim-stalo-s-honzikem-nejednym-policie-pochybila-mysli-si-dodnes-pribuzni.html>). Hotový zvuk si s Terezou poslechneme, pak ho Tereza připraví ke zveřejnění na všechny podcastové platformy. Hotový článek a video zkontroluje náš editor/vedoucí podcast sekce Jirka Marek a v daný den a čas je článek, podcast

zveřejněn. Na sociální síti Insta crime blogu dáme info skrze stories a kanál příspěvků, že je nový díl venku.

11) Jak dlouho vám cca trvá příprava jednoho případu?

To velmi záleží na tématu a případu. Některé trvají v řádu hodin, jiné v řádu desítek hodin práce příprav.

12) Připravujete se společně na konkrétní kauzy nebo si rozdělujete práci napůl a později o tom diskutujete, než dojde k nahrávání dílu?

V současnou chvíli to máme tak, že klasické díly (čtvrteční) scénářově zpracovává Tereza, já dělám ty pondělní minisérie. Před každým nahráváním ale vše procházíme, diskutujeme a případně lehce upravujeme.

13) Jak probíhají vaše rešerše nebo čím se inspirujete při hledání informací?

Využíváme všechny dostupné informace, hlavně z webových článků. Stěžejní jsou zprávy z ČTK (české tiskové kanceláře), které se o případu psaly. Všechny články ale procházíme, ověřujeme informace, někdy se povede, že mám díky Blesku exkluzivní informace, které využijeme, například s Bleskem mluvila maminka Honzika Nejedlého a de facto řekla, že to, jak je vyobrazena v jedné lince Případů 1. oddělení je úplně jinak, než skutečnost (rozebíráno v konkrétním díle zde - <https://open.spotify.com/episode/5t0JOdYIWfiJnMkLVpkVXD?si=a96d378d3a6049b5>). Využíváme i archiv článků českých médií přes archiv Newton, YouTube, jiné podcasty (Kriminálka, často využijeme část výpovědí vyšetřovatelů - samozřejmě přidáváme zdroje odkud to máme, nepřivlastňujeme si cizí práci)

14) Čerpáte informace i z filmů, dokumentů nebo seriálů?

Spíše z dokumentů/publicistických krimi pořadů (Na stopě, Legendy kriminalistiky apod.) , na kterých nějak pracují i kriminalisté a ti, s nimiž je příběh skutečně spjat, přece jen, filmy a seriály jsou více či méně osobním pohledem daného scénáristy. Často to jsou volné adaptace, není to zkrátka ruku v ruce s tím, jak to se případ odehrával.

15) Už se vám někdy, že jste měly chybnou rešerši/informace a někdo vás na to po vydání dílu upozornil?

Vyloženě na chybu nás nikdo neupozornil, spíše třeba na nějakou doplňující/vysvětlující informaci, ale nebylo to nikdy nic zásadního.

16) Konzultovaly jste někdy nějaký konkrétní případ s lidmi z oboru/rodinou? (např. abyste se doptaly na více podrobností týkající se daného případu)

Ano, když jsme zpracovávaly například podcast o zmizelých sestřích Burdových, měly jsme nakoenc jako samostatný díl rozhovor s jejich otcem, který po nich stále pátrá.

17) Nelákala vás někdy práce investigativního novináře?

Petra: Kdybyste mi tuto otázku položila před pár lety nebo při studiích žurnalistiky, asi bych Vám řekla ne. Teď se to lehce proměňuje. Věc, kterou rozjedeme v létě vlastně docela investigativní bude, takže spíše láká :)

18) Myslíte si, že vy, jakožto tvůrci kriminálního podcastu máte nějaké společné prvky s prací investigativního žurnalisty? (např. při rešerši)

Myslím si, že je to do jisté míry podobné. Nemáme samozřejmě takový prostor, se do jednoho případu pustit na dlouhé týdne/měsíce, nepracujeme například v utajení, nemáme k něčemu klíčové svědky, ale určitě v rámci rozsáhlých rešerší, příprav a často i soudních rozsudků, si myslím, že to lehce společné rysy s naším podcastem má.

19) Investigativní žurnalistika analyzuje a zveřejňuje závažné zločiny, přemýšlely jste někdy, že byste se do něčeho takového na vlastní pěst pustily?

Přemýšlely, nechte se překvapit, co vyjde v letošním létě, myslím, že to bude dosti investigativní.

Příloha H: Rozhovor s Patrikem Gluchowskim (podcast Noční můry)

Rozhovor se uskutečnil 6. března 2023

1) Co Vás vedlo k založení podcastu? Jaký byl prvotní impuls?

O podcast si řekli diváci na YouTube kanálu Noční Můry a fanoušci mého TikToku, kterým se slíbil, že z epizod, které mám na těchto platformách udělám audioverzi.

2) Na jakých platformách váš můžou lidé poslouchat?

Můžou si mě poslechnout na YouTube, Instagramu, TikToku, Apple Podcast, Spotify a Google podcast. Jejich mnohem víc díky spolupráce s Buzzsprout, která rozšiřuje RSS feed do desítek různých platforem.

3) Máte i speciální obsah (např. na HeroHero/Patreon apod.). Pokud ano, čím se díly tam liší od těch, které jsou dostupné zdarma všem?

Nemám, a ani to v blízké době nemám v plánu realizovat.

4) Pracujete na tomto podcastu pouze Vy nebo vám někdo pomáhá?

Do 1. ledna 2023 jsem dělal na všech videích sám. Od nového roku mám výkonnou asistentku, která mi pomáhá s organizací, a i se zpracováním příběhů. Pak mám ještě jednoho brigádníka, který se stará o Discord a Reddit.

5) Jaké byly Vaše důvody a motivace výběru true crime žánru?

Věnuji se tvorbě videí od svých patnácti let. Na YouTube už tedy dávám nejrůznější videa dobrých čtrnáct let (před tím jsem rok dával videa na tehdejší Stream.cz). Vždy jsem dělal nejrůznější obsah, který mě bavil. Vytvářel jsem typy videí jako jsou vlogy, taneční krátké filmy, vaření, kutilské práce, videa o známkách, videohrách, recenze pro restaurace a cestovní vlogy s nejrůznějšími tématy. A jeden z žánrů, který mě zajímal, a který jsem si chtěl vyzkoušet byl právě true crime, do kterého jsem šel a vzhledem k tomu, že to ve velmi krátké době nabralo na neuvěřitelné popularitě, tak jsem se tomu začal věnovat na plný úvazek.

6) Existuje nějaký true crime podcast, který sám sledujete a mohl byste jej doporučit? Ať už český či zahraniční?

Je jich extrémně moc. Z domácí scény bych určitě chtěl upozornit na Eduarda Birkeho, kterého jsem měl příležitost poznat osobně po tom co jsem vytvořil Noční Můry. Ze zahraničí by to potom byl: Explore With Us, JCS, Unseen, Coffeehouse Crime, Beyond Evil, MrBallen, Stranger Stories, this is MONSTER, Haunted Autopsy a mnohem, mnohem víc.

7) Jak si vybíráte témata? Ptáte se posluchačů, např. na sociálních sítích, o co by měli zájem nebo je to pouze na Vás, jaký bude námět konkrétního dílu?

Lidé mi posílají desítky námětů denně, které by chtěli abych zpracoval (99 % většinou nějaké vrahy). Takže беру posluchače určitě v potaz. Nicméně se rozhodujeme sami. Příběhy vybírám na základě toho, jak nás zaujmou. Naší prioritou je vyprávět příběhy lidí/obětí. To je důvod proč před každým příběhem říkám, že vypravíme příběhy lidí, kteří si prošli opravdovou noční můrou. A pak většinou až k závěru zobecníme nějaké informace o případném vrahovi. Naší prioritou je ale mluvit hlavně o obětech.

8) Je nějaký případ, který je podle Vás zajímavý nebo naopak, který byste nikdy nezpracoval?

Všechny jsou zajímavé. Je těžké vybrat něco konkrétního. A je jedno jak moc morbidní, zvrácené, nebo nešťastné to je. Jsou určité případy, které se mi moc dělat nechtějí ať už je to kvůli podmínkám, které má stanovené YouTube anebo kvůli tomu, že je případ příliš profláknutý. Moc se mi také nechce dělat sérové vrahy. Nicméně když se ke mně dostane nějaký dobrý, podrobný spis nějaké oběti známého sériového vraha, tak se pak nad tím ještě zamyslím.

9) Májí na Vás některé případy nějaký psychický dopad? Ať už svou náročností či brutálností nebo to s Vámi nic nedělá?

Dřív i ano. Ted' po tom, co jsem zpracoval na více jak sedmdesát případů už tolik ne. Lítost, smutek a takový ten pocit, že je něco nefér je ve mně pořád. Nicméně jakmile zavřu dveře od mého studia, tak nad tím už nepřemýšlím.

10) Jaké jsou jednotlivé kroky a postupy při zpracování případů? Od výběru tématu až po jeho vydání?

Vybereme si samotný případ. Máme několik kategorií jako například únos, sériové vrazi, vražda z afektu, nehoda atp. Tyto kategorie si držíme, abychom se nám neopakovalo jedna a ta samá kategorie. Následně si řekneme, kdo případ udělá. Ten, kdo ho dělá potom začne konzumovat všechno co kolem toho je. Články, oficiální reporty, dokumenty, ale i filmy, nebo seriály pro vybarvení samotné poslušnosti. Pak se to začne psát. Když to píše moje asistentka, tak já to potom přepisuji do mojí řeči a mého stylu. Případně to vracím a upravuje se to. Finalní čtení si dělám před samotným nahráváním, kde upravuji malé chyby a slova. Pak to jde do čtecího zařízení a nastává samotné nahrávání. 30minutové video mi trvá zhruba hodinu až hodinu a čtvrt nahrát. Potom to celé stříhám a dávám na YouTube.

11) Čerpáte informace i z filmů, dokumentů nebo seriálů?

Ano, čerpám, jak z dokumentů, tak i filmů nebo seriálů.

12) Jak probíhají Vaše rešerše nebo čím se inspirujete při hledání informací?

Beru inspiraci ze všeho, co mi dá internet. Nemá to limit.

13) Jak dlouho vám cca trvá příprava jednoho případu?

Tam je obrovský rozptyl. Někdy to sedne a jsem hotový za jeden den se zpracováním námětu. Někdy to nikdy není správně a případ se hází do „schránky na budoucnost“.

14) Pracujete na více kauzách zároveň nebo se soustředíte pouze na jeden a až jej máte hotový, začnete pracovat na dalším?

Jsme na to dva, takže pracujeme spoustu krát na více kauzách zároveň. U některých případech vyloženě čekáme nové informace až přijdou na světlo světa.

15) Neplánoval jste někdy začít dělat podcast ve dvojici či ve více lidech?

Ano, plánoval, ale vzhledem k tomu, že je značka Noční Můry velmi mladá, tak je na to ještě čas.

16) Máte nějaké díly předtočeny dopředu nebo počítáte s tím, že se nic nepokazí a epizoda, kterou nahráváte určitě vyjde?

Předtočím si epizody jen když jedu třeba na týden na dovolenou, aby diváci vždy alespoň jednou týdně dostali díl. Jakmile věci natočím, tak z velké části vždy vyjdou. Jednou nevyšla epizoda, protože se tam objevila chyba, s kterou jsem to vydat nemohl. Tak jsem to natočil znovu.

17) Stalo se vám někdy, že jste měl chybnou rešerši nebo jste uvedl špatnou informaci a někdo Vás na to po vydání dílu upozornil?

Ano, stává se to pořád. Snažíme se co nejvíce tomu vyvarovat, nicméně někdy se holt udělá chybička. Někdy se stane, že například pět zdrojů uvádí jednu a tu samou chybu. Pořád jsme jen lidi, kteří dělají chyby.

18) Čelil jste někdy nějaké kritice? Pokud ano, co Vám bylo nejvíc vyčítáno?

Každý den je mi něco vyčítáno. Nejvíce je upozorňováno na to, že neumím česky.

19) Konzultoval jste někdy konkrétní případ s lidmi z oboru či rodinou? (př. kriminalista, psycholog apod.)

S mou vlastní psycholožkou jsem o pár věcech mluvil, nicméně nic, co by nějakým způsobem poznamenalo epizodu. Časem bychom určitě chtěli mít kontakt s nějakým kriminalistou, nicméně odpověď je spíše ne. To se ovšem může časem změnit.

20) Nelákala vás někdy práce investigativního novináře?

Trochu ano, když jsem byl mladší. Více mě lákají příběhy lidí ať už ty tragické, nebo opak toho. Šťourat se příliš v pravdě není dnes už úplně pro mě.

21) Investigativní žurnalistika analyzuje a zveřejňuje závažné zločiny, přemýšlel jste někdy, že byste se do něčeho takového na vlastní pěst pustil?

Nepřemýšlel. Jak říkám, já spíš ty příběhy lidí, kteří si prošli peklem, nebo nebem. Analyzovat psychopata není úplně moje. Proto zásadně neříkám své názory, jen příběh.

22) Myslíte si, že Vy, jakožto tvůrce kriminálního podcastu máte nějaké společné prvky s prací investigativního žurnalisty?

Nemyslím si. Investigativní novináři jdou vyloženě s kůží na trh a snaží se rozkrýt, to co já potom nějakým způsobem zpracovávám a dávám do vypravěčské formy. Oni

rozhodně zaslouží větší kredit než já. Určitě bych chtěl říct, že mi jejich práce přijde 100x důležitější než ta moje.

23) Na závěr mě zajímá, jaké máte plány do budoucna s podcastem a na co se případně můžeme od Vás těšit?

Na hrozně moc věcí. Všechny příběhy z mého YouTube kanálu, i podcastu budou mít knižní podobu. Chystáme od prvního září 2023 druhou sezónu (ta první končí poslední den v červnu). Chystáme merch, živé výstupy před publikem a mnohem, mnohem víc.